

PLA

FOR

14

İZMİR
KÜLTÜR
PLA+FORMU
GİRİŞİMİ
SÜRELİ
YAYINI



İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

M. Tunç SOYER

SORUMLU MÜDÜR

Ayşegül SABUKTAY

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Şervan ALPŞEN

YAYINA HAZIRLAYAN

Sarp KESKİNER

İÇERİK EDITÖRLERİ

Ali Kemal ERTEM

Can ÇETİN

Cenkhan AKSOY

Ebru ATILLA

Elfin YÜKSEKTEPE

Hale ERYILMAZ

İbrahim M. BALTACI

Mert ÇAKIR

Nursaç SARGON

Onur KOCAER

Özgür DEMİRCİ

Recep TUNA

Ezgi Ceren KAYIRICI

Sarp KESKİNER

Can İNCEKARA

İÇERİK ASİSTANI

Ali Kemal ERTEM

REDAKTÖR

Hale ERYILMAZ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA

Emre DUYGU

KAPAK-İÇ KAPAK

Ozan ATALAN © 2019

KATKIDA BULUNANLAR

Gizem AKKOYUNOĞLU

Hasan Devrim KINLI

YÖNETİM YERİ

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ AKDENİZ AKADEMİSİ

Mehmet Ali Akman Mah. Mithatpaşa Cad. No: 1087 Pk: 35290, Göztepe, Konak, İZMİR

Tel: +90 (232) 293 46 12 Faks: +90 (232) 293 46 10

kultursanat@izmeda.org www.izmeda.org

Sertifika No: 44775

BASIM YERİ

Vega Basım Hizmetleri Korkutreis Mahallesi Lale Caddesi No.21/A Ankara

Tel: +90 (312) 230 07 23 Sertifika No: 43714

SAYI 14 . BİRİNCİ BASKI . ARALIK 2021 . BASKI ADEDİ: 1500 ISSN 2536-4855

ÜCRETSİZ DAĞITILAN PLA+FORM DERGİSİ, BİR İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İZMİR AKDENİZ AKADEMİSİ YAYINIDIR.

HER HAKKI SAKLIDIR. YAZI, FOTOĞRAF, ÇİZİM VE HARİTALAR; KAYNAK GÖSTERİLMEDEN KULLANILAMAZ. SATILAMAZ.

YAZILAR VE ROPÖRTAJLAR ŞAHISLARIN KİŞİSEL GÖRÜŞÜNÜ YANSITIR.

© İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ



ikpgplatform



İÇİNDEKİLER14

BAŞLARKEN	03
FİHRİST	04
PORTFOLYO: ECEM YILMAN	19
İZMİR'DEN	
SARI DENİZALTI SANAT İNİSİYATİFİ	26
"GÖZLEM ADABI"NIN PEŞİNE DÜŞMÜŞ BİR "KAMERA GÖZ": BAŞAK ÇALLIOĞLU	29
AFRO-TÜRK İZMİR ETKİNLİĞİ	32
BEUYS 100 YAŞINDA	33
DOSYA: İZMİR'DEKİ GÜNCEL SANAT İNİSİYATİFLERİ: 1. BÖLÜM	34
PERFORMANS	
"BURADAYDIK, SAHNEDEYDİK!"	36
TASARIM	
İZMİR İÇİN YEPYENİ BİR SANATSAL MECRA: RISO	38
MEDYA	
MEHMET KURT: "YEREL MEDYA VARLIĞINI SÜRDÜREBİLMEK İÇİN REKLÂM PEŞİNDE KOŞMAKTAN HABER YARATMAYA FIRSAT BULAMIYOR"	42
KODA PHOTO AGENCY	44
BAHA OKAR: "KAYBOLMAKTA OLAN DEĞERLERE DİKKAT ÇEKEBİLİYORSAK VARLIĞIMIZ İŞE YARIYOR DEMEKTİR"	46
LÜTFÜ DAĞTAŞ: "İZMİR GAZETECİLİK ALANINDA HİÇ DE HAK ETMEDİĞİ BİR YERDE"	48
ÜMİT KARTAL: "GELECEĞİN MEDYASINA BU KARANLIK DÖNEMDE ENSEYİ KARARTMAYANLAR YÖN VERECEK"	50
BELLEK	
BERGAMA'NIN ORKESTRALARI (1. BÖLÜM): ANADOLU POP VE KARDEŞLER ORKESTRASI	51
TALAT ULUSOY: "GEÇMİŞ AYNI ZAMANDA ŞAHSİDİR; BENİMDİR, SENİNDİR"	56
YİNE YENİDEN: YILDIZ SINEMASI	58
MUTFAK	
AYLAK MUTFAK	60
DOSYA	
AHMET NACİ YILDIZ: "AMATÖR SPOR ENDÜSTRİYELLEŞTİKÇE ÖLÜR"	62
YUSUF BAYAR: "SORUNLARI ÇÖZMEK İÇİN ATILACAK EŞ ZAMANLI ADIMLAR AMATÖR SPORA KATILIMI KATLAR"	65
GÜRSEL KIBRISLI: "ADALETSİZLİK VE EŞİTSİZLİK AMATÖR RUHU ÖLDÜRÜYOR"	67



KSK Kürek Takımı, 1925
(Bülent Zeren arşivi)

BAŞLARKEN...

Pandeminin getirdiği kısıtların peyderpey ortadan kalktığı 2021, kültür sanat dünyasında hasar tespit çalışmalarının yapıldığı, sanatçıların ve bağımsız girişimlerin ayakta kalmanın yollarını aradığı, bundan sonrasına dair soruların ortaya atıldığı, çevrimiçiyle çevrimdışının iç içe geçtiği bir yıl oldu ama hiç de kolay geçmedi. Her türlü zorluğa rağmen üretmekten ve dayanışmaktan vazgeçmeyenler, sonraki yıllar için zemini tahkim etmeye devam etti. 2021'de İKPG ağına 60 yeni bileşen katıldı, "Modeller ve Stratejiler" serimizde yurt içinden ve dışından dokuz konuk ağırladık, pandemi sürecine odaklanan 8 disipliner forum gerçekleştirdik ve 18-19 Aralık tarihlerinde düzenlenen Kış Okulu'nda, dünden bugüne çekirdek ekibimizde yer alan arkadaşlarımızla altı yılın muhasebesini yaptık.

On dördüncü sayıya böyle bir iklimde varan Pla+form, yerel medya ve amatör spor dosyalarıyla araştırmacı gazetecilik nosyonunu güçlendirirken, ilçelere alan açacağı bir yola girdi. Bu sayıda, ağırladığı uluslararası festivallerle, kent belleği ve müzikal miras konulu projelerle hak ettiği canlılığa kavuşmaya yüz tutan Bergama'ya bakıyoruz. "Bir Mahallenin Hafızası: Kale" ve Bergama'nın Sinemaları" projeleriyle kentin toplumsal belleğine ilişkin yepyeni bir panorama ortaya koyan Sarı Denizaltı Sanat İnisiyatifi ve "Bergama'nın Orkestraları" serisi kapsamında yer verdiğimiz Sebahaddin İşcen söyleşisi, Pla+form'un merkezin dışına bakmaya kararlı yüzünü temsil ediyor.

"İzmir'den" bölümünde gezgin belgeselci Başak Çallıoğlu'nu, "Afro-Türk İzmir" ve "Beuys 100 Yaşında" projelerini konuk ediyoruz. "Tasarım" bölümünde, İzmir'de güncel sanat ve görsel sanatlarla uğraşanları heyecana sevk eden RISO baskı tekniğine mercek tutuyoruz. Gıda meselesini disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan "Aylak Mutfak", bir yandan kentteki kültür aktörlerinin çoktandır asli disiplinlerinin ötesine bakmaya başladığına örnek teşkil ederken diğer yandan bu tür girişimlerin kapsam alanının nereye kadar genişleyebileceğine ışık tutuyor. "Bellek" bölümü ise bizi kentin çok katmanlı hafızasına yeniden bakmaya davet ediyor.

Keyifli okumalar dileriz.



360 DERECE TARİH ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

Mualla Erkurt



360derece.info

“...Arkeologlar, tarihçiler, denizciler, mühendisler ve deniz gönüllüleri tarafından 2004 yılında, Urla’da kurulan derneğimiz, deniz tarihi araştırmalarının çıktılarıyla arkeolojik kazılara ait buluntuları alternatif tanıtım yollarını kullanarak daha geniş kitlelere tanıtmayı amaçlıyor. Bu amaca hizmet etmek üzere ‘deneysel arkeoloji’ başlığı altında işkele mevkiindeki alanımızda sergilerle sempozyumlar düzenliyoruz; belgeseller ve replikalar üretiyoruz...”

“...Çok klasik bir laftır ama üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkede, insanlık tarihinin başladığı topraklarda yaşıyoruz. Neredeyse on bin yıllık geçmişimize rağmen hâlâ denizi, denizcilik kültürünü yeterince tanımıyoruz. Oysa deniz, kültürlerin en önemli taşıyıcı mekânıdır; bu anlamda, bir ülkenin en önemli değerleri arasında sayılır. Arkeoloji, tarih gibi bilim dallarının deneysellikten uzak şekilde ilerleyemeyeceğine inanıyoruz. ‘Şu tarihte şu oldu, bu tarihte bu oldu’ diyerek masa başında bilim yapmak iyi bir sonuç üretmiyor; bilime erişim ve ilgiyi yok ediyor. Bu yüzden disiplinlerarası çalışmaya özen gösteriyoruz. Bunu başarmanın yolu da birçok meslek dalını bir araya getirmekten geçiyor...”

Ahmet Nedim Atilla



slowfood.com/nazoni-condotte/
turkey/

“...Kırk iki yıllık gazeteciyim; birkaç İngilizce’ye çevrilmiş otuzdan fazla kitabım var. Aktif gazeteciliğe Ege’de Sonsöz ve İzmir Life dergisinde devam ediyorum. Dergideki yazılarımda iletişim sosyolojisi alanına ağırlık verirken gazete yazılarımda, zaman zaman sanat tarihçisi şapkamı kullanarak günlük yorumlar yapıyorum. Yanı sıra, bir süredir anlatıcılık yapıyorum; Kadir Has Üniversitesi Yemek Sanatları Merkezi’nde (YSAM) pandemiye kadar beş yıl boyunca yemek-sanat ilişkisini anlattım. Yemek tarihi, gerçek gıda temalı anlatılarıma ve danışmanlıklarıma çeşitli mecralarda devam ediyorum...”

“...Sivil toplumda birden çok şapkam var. Slow Food Türkiye konvivyasının kurucu liderlerinden biriyim. İzmir’deki bütün birliklerin kurucusuyum; halen İzmir Bardak Birliği’nin başkanlığını yürütüyorum. Ahmet Uhri ile beraber İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı olarak ‘İki İyonyalı’ başlığı altında bir söyleşi serisi gerçekleştiriyoruz. Bu söyleşilerde İzmir’in tarihsel sanat geçmişini izleyiciye Homeros’tan başlayarak, arkeolojik ve kültürel bir perspektife bağlı kalarak aktarıyoruz...”

Ahmet Ozan Murat



[linkedin.com/in/oznmo](https://www.linkedin.com/in/oznmo)

“...Müzik kökenliyim; Güzel Sanatlar Lisesi’nden mezun olduktan sonra müzik öğretmenliğine yöneldim. Birkaç sene öğretmenlik yaptıktan sonra, 2003-2006 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi MİAM’da ses mühendisliği üzerine eğitim aldım. O tarihten beri çeşitli organizasyon, mekân ve sanatçılara tonmaysterlik hizmeti veriyorum. Bu kapsamda Babylon Soundgarden Festivali, Bodrum Klasik Müzik Festivali gibi etkinliklerde teknik prodüksiyon amiri olarak görev yaptım...”

“...Yüze yakın tonmayster, müzisyen, aranjör ve prodüktörden oluşan, pandemi sürecinde can simidi olarak ortaya çıkan Olta Dayanışma Ağı isimli oluşum, Eylül 2020’den beri faaliyet gösteriyor ve giderek büyüyor. Oluşuma evden kayıt nerede yapılır, nasıl yapılır anlatısıyla destek oluyorum; ihtiyaç hâsıl olursa yayınlanacak eserleri mikslıyorum. Sistem şöyle işliyor: Sanatçılar, ağa bir beklenti içerisine girmeden eser bağlıyor; toplanan eserler çeşitli temalar altında albümleştiriliyor ve tıklanma gelirlerinden elde edilen tutar, ihtiyaç sahibi sektör çalışanlarına ulaştırılıyor. Bugüne dek dokuz albüm yayınlandı; Feridun Düzağaç, İlkay Akkaya, Kalben gibi sanatçılar da katkıda bulundu. Elde edilen tutar şimdilik çok mütevazı olsa da bu ivmeyle gidersek, beş yıl içerisinde hatırı sayılır bir düzeye ulaşacak...”

Ayşegül Yeşilnil



yesilnil@gmail.com

“...Profesyonel ressam ve caz sanatçısıyım. 1981 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Tekstil Tasarımı Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı’nın ilk ve tek mezunuyum. Bugüne dek ulusal ve uluslararası platformlarda sayısız konserde, festivalde, sergide yer aldım; resimlerim ve müziğim UNESCO tarafından ödüllendirildi. Bir Karşıyakalı olarak, otuz beş yıl sonra doğup büyüdüğüm coğrafyaya geri döndüm ve Urla’ya yerleştim. Hâlihazırda usta caz müzisyeni ve eğitmen eşim Neziğ Yeşilnil ile beraber, yetenekli gençleri caz dünyasına kazandırmaya çalışıyorum...”

“...Tüm dünyanın yaşadığı bu üzücü sağlık krizine rağmen, sanata umutla sarılmalıyız. Zira sanat yerinde durmaz; dünyanın en çok ihtiyaç duyduğu anda ışığı sanat sağlar. Sanat ilerlemenin tek yoludur! Sanat bizi birleştirecek ve iyileştirecek. İşte o zaman, yalnız olmadığımızı hissedeceğiz...”

BALCONNECTION

Azadeh Ramezani-Murat Savaşkan

Balconconnection

balconnection.com

balconnection

Balconconnection

Balconconnection

“...Sanatçılar merkeze ve galerilere mahkûm kalmasin; yarı kamusal alanları kullanabilsin düşüncesiyle Selçuk'taki evimizin balkonunda gerçekleştirdiğimiz enstalasyon çok ses getirince, bu yöntem ve yaklaşımı yaygınlaştırmak üzere 2019 yılında Balconnection projesini tasarladık. Pandemiye rağmen bugüne dek İzmir ile beraber Mersin, Eskişehir, Diyarbakır, Mardin, Çanakkale, Erzincan gibi şehirlerde, Bulgaristan, Senegal, İtalya gibi ülkelerde çeşitli balkon sergileri gerçekleştirdik...”

“...Hedefimize ulaştığımıza inanıyoruz çünkü amaçladığımız üzere yarı kamusal alanları kullanarak sanatın, sanatçının var olmakta zorluk çektiği yerlere ulaştık. Bunu öncelediğimiz için gerçekleştirdiğimiz balkon, vitrin ve teras sergilerinde izleyiciden çok iyi geri bildirimler aldık. Herhangi bir sokakta, herhangi bir balkonda bir şeyleri sergilemenin yarattığı sürpriz etkiyi çok seviyoruz ve önemsiyoruz. Mümkün olduğunca eserlerini sergilemekte zorluk çeken veya kamusal izleyiciye göstermeyi yeğleyen isimlere öncelik tanıyoruz. Dolayısıyla özgeçmişle veya sanatçının kariyer başarısıyla ilgilenmiyoruz; çalışmayı seçtiğimiz sanatçılara ‘balkondan ne göstermek istersin’ diye soruyoruz ve süreci beraberce tasarlıyoruz, uyguluyor, belgeliyoruz. Diğer yandan, aramıza katılan sanatçı ve küratörlerle bir ağ kuruyoruz. Bu projeyi imkân ve kaynak buldukça sürdüreceğiz; yeni şehirleri ve ülkeleri ağımıza katacağız...”

Cem Demirel

cemdemirel
studio

cemdemirelstudio.com

cemdemirelstudio

“...Çocukluğumda tiyatro ve sinemaya yoğun bir ilgi duyuyordum. Lise yıllarımda bu sanat dallarını amatörce deneyimledikçe kısa filme ve fotoğraf çekmeye yöneldim. Zamanla fotoğraf, amatör bir uğraş olmanın ötesine geçti; kendimi ifade edebildiğim bir iletişim aracına dönüştü. İlk kişisel fotoğraf sergimi yirmi bir yaşımda, 2011 yılında İzmir'de açtım. Son on yıl içinde İzmir ve İstanbul'da sekiz kişisel sergim oldu. Bunların yanı sıra altı karma sergiye katıldım. 3. Uluslararası İstanbul Tasarım Bienali bunlardan biriydi. Fotoğraf çalışmalarım, sadık okuru olduğum Psikeart dergisinin birçok sayısında değerli yazarlarla birlikte yer aldı...”

“...Sahne sanatlarından kopabilmiş değilim; bu alana fotoğraf ve video art çalışmalarımı katkı koymaya devam ediyorum. 2020 yılında Alsancak'ta özgürce üreteceğim, paylaşımlarımı devam ettirebileceğim bir fotoğraf stüdyosu açtım. Psikoloji ve felsefenin sanatla nasıl ilişkilenebileceğine yönelik arayışımı insan figürleri kullanarak yarattığım kurgu çalışmalarında işliyorum...”

Cenker Baydere



cenkermüzikmarket
gitarbakimi.com

“...Müzik serüvenime sekiz yaşındayken amatörce org çalarak başladım. On dört yaşında ilk elektrogitarımı edindim. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü’nde öğrenciyken, henüz yirmili yaşlarımın başında müzik aletleriyle ilgili bir dükkân açmayı planlarken Üçyol semtinde, Taktakoğlu Pasajı’nda Stüdyo Negatif’in yanında Cenker Müzik Market firmasını hayata geçirdim. Pasaj, stüdyonun da sayesinde çok kısa süre içinde kentte yaşayan rock müzisyenlerinin buluşma, öğrenme noktası haline geldi. 1999-2007 yılları arasında İzmirli death metal grubu In Spite ile çalıştım; bu çalışmaları içeren ‘Anticlockwise’ ve ‘Land of Steel Cage’ isimli albümler, 2003-2005 yıllarında Hammer Müzik etiketiyle yayımlandı. 2011 yılında kaydettiğim ilk solo albümüm ‘Renoise’ı ve ‘The Storm’ isimli teklimi 2020 yılında dijital platformlardan paylaştım...”

“...2012 yılında iş yerimi Bostanlı’ya taşıdım. Mesleğimde yirminci yılıma ulaşmışken müzisyenlikle beraber gitar derslerine, kayıt aranje işlerine ve enstrüman ticaretine, teknisyenliğine devam ediyorum. Sayısız gitarı hayata döndürdüğüm Cenker Müzik Market, zamanla Ege Bölgesi’nden çoğu gitaristin bakım, onarım ve modifikasyon için buluştuğu bir merkeze dönüştü. Kayıtlarıma ve teknik çalışmalarına dijital platformlardan, YouTube kanalımdan, web sitemden ulaşabilirsiniz...”

Ceren Bulut



gsf_riso_lab

“...Baskı sanatçısı ve akademisyenim. Lisansımı Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü’nde yaptım; aynı üniversiteden yüksek lisans ve yeterlilik derecem var. Central Saint Martins Londra’da ziyaretçi araştırmacı olarak bulunduğum süreçte bana çok heyecan veren tip baskının grafik tasarım eğitiminde nasıl kullanılabileceğine çalıştım... Onu aşkın tez öğrencimle beraber bu heyecanı yeni bir boyuta taşıdık; bir yüksek lisans öğrencimin tez projesini bilimsel araştırma projesine dönüştürdük. Riso baskı tekniğiyle kitap basıyoruz. Geçen sene Kültür İçin Alan konsorsiyumu tarafından desteklenen ‘Kemeraltı Hikâyeleri’ kitabından elli nüsha üretmiştik; bu yıl aynı fondan aldığımız destekle ‘Sanatçı Kitapları’ projesini ve sergisini hayata geçirdik. Risografi ile öğrencilerimizin derslerde ürettiği çizgi romanları da basıyoruz ve bu teknolojiyi üniversite dışına hizmet verecek şekilde yaygınlaştırmayı amaçlıyoruz...”

Fatih Gençkal

A CORNER IN THE WORLD

acornerintheworld.com
tibiaxfibula.com

“...İstanbul’da; iki buçuk senedir İzmir’de yaşıyorum. Performans sanatları ve ilgili alanlarda sanatçı - küratör olarak çalışıyorum. Marmara Üniversitesi’nde Uluslararası İlişkiler üzerine lisansımı aldıktan sonra New York’taki CUNY Brooklyn College’de oyunculuk üzerine eğitim aldım; yüksek lisansımı Mimar Sinan Üniversitesi’nde çağdaş dans alanında tamamladım. Bu süreçte performans alanında ürettiğim işler yurt içinde ve dışında pek çok platformda sergilendi...”

“...2015 yılında uluslararası bir gösteri sanatları festivali olarak yola çıkan, zamanla çeşitli etkinlikler ve içerikler üreten bir kürasyon ekibine dönüşen A Corner in the World’ün kurucu ortağıyım. 2015, 2016 ve 2018’de üç kez gerçekleştirdiğimiz festivalin yanı sıra 2017-2019 yılları arasında bomontiada ALT’ın kürasyonunu üstlendik; uyguladığımız çok disiplinli program kapsamında pek çok etkinliğe ev sahipliği yaptık... Geçen yıl Darağaç’ın ‘İcra’ programının küratörüydüm; çeşitli projelerde ortaklaştığım PAL İzmir’de zaman zaman ders de veriyorum. Bunlarla beraber, eşim Cansu Pelin İşbilen ile birlikte onun mimarlık, tasarım ve sanat geçmişiyle benim siyaset bilimi, dans ve tiyatro geçmişimi buluşturan, kamusal alanda performatif deneyimler tasarladığımız tibia x fibula adlı oluşumu sürdürüyoruz...”

Gencer Özdamar



behance.net/gencerozdamar

“...Dijital sanatçısıyım. 2013 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi İletişim Tasarımı bölümüne başladığımda dijital ile analog kültürün neden ayrıştırıldığına kafa yormaya başladım. O süreçte bir grup arkadaşıyla fanzin kültürü üzerine yoğunlaştık ve Çizgi Fanzin hareketini başlattık...”

“...Üniversite eğitimi almadan önce de İzmir’de yaşıyordum. İstanbul’dayken ‘oraya dönüp ne yapacaksın, kimse yok ki’ diyorlardı. Yeni medya ile uğraşan Uğur Engin Deniz ile tanışınca kafaca uyuşabileceğimizi fark ettim. Bir tarot kartı seti üzerine çalışıyorum; figürleri tasarlarken Türkiye’nin gerçeklerinden ve ikonik karakterlerinden yola çıkıyorum. Uğur Engin Deniz’le Ebru Atilla’nın yüzünü kullandığımız bir mapping projesi üzerine çalışıyoruz. Geçtiğimiz eylül ayında, ‘Back to İzmir’ etkinliği kapsamında Brek ve Hedonutopia konserlerinde canlı mapping yaptık. Bu gibi çalışmalarla analogla dijitali nasıl bir araya getirebileceğime bakmaya devam edeceğim...”

Gülder Pınar



tiyatropinari.com
palangam.com

“...Haldun Dormen ve Göksel Kortay'ın öğrencisiyim; Nazlı Kayı ile oyun yönetmenliği üzerine çalıştım, Ali Ulvi Hünkâr ve Güldeniz Türküstün Eltepe'den oyunculuk eğitimi, Deniz Üstüngel Süer'den yazın ve tiyatro eğitimi aldım. 2018 yılında, doğup büyüdüğüm Aliağa'ya yararım olsun diyerek Tiyatro Pınarı'nı kurdum. Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgisayar Teknolojileri ve Yazılım Bölümü mezunu olmam sayesinde ürettiğim çevrimiçi içerikleriyse oluşturduğum Palangam Dijital Tiyatro platformu üzerinden paylaşıyorum. Aynı zamanda, İzmir Bağımsız Tiyatrolar İnisiyatifi'ne (İZMİR BTİ), Tiyatromuz Yaşasın İnisiyatifi'ne ve Ege Tiyatrolar Birliği'ne üyeyim; Oyunda Kal Derneği'nin kurucu üyesiyim...”

“...Tiyatro Pınarı ailesi olarak, eğitim ve uygulama sürecinde birliktelik ruhuna, kurumsal aidiyet oluşturmaya ve katılımcılığa çok önem veriyoruz çünkü özgün, akılda kalıcı, nitelikli işler çıkarmanın yolu, işe ortak emek koymaktan, gözlem ve fikirlerin özgürce dile getirilebilmesinden geçiyor. Bu bilinç ve arzuyla içinde bulunduğumuz toplumun sorunlarına, ihtiyaçlarına duyarlı, çözüm sunan, seyircinin zihnine sorgu tohumları ekebilecek oyunlar çıkarmanın peşinde koşuyoruz. İzleyici geliştirmek de doğal olarak bu çabaların ayrılmaz parçası haline geliyor...”

Hanife Buğrucu



globera.co/exhibition-unit/
hanife-bugurcu-window

“...Lisans eğitimimi Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı bölümünde tamamladım; aynı bölümde yüksek lisans yapmaya devam ediyorum. 2017 yılından beri K2 Güncel Sanat Derneği bünyesinde faaliyet gösteren seramik atölyesinde sürdürdüğüm kişisel çalışmalarında astar tekniğiyle bizzat ürettiğim boyaları kullanırken, bellek araştırmaları ve hafıza mekânlarına odaklanıyorum... ..Çamurla iz almaya dayanan ve en eski kaydetme tekniklerinden biri olan Helenistik Dönem kalıplama tekniği, seramik çalışmalarımın temelini oluşturuyor. Kırk kişinin göz izlerinden oluşan ‘Zaman Parçaları’nı, İzmir’deki Rum evlerinin kapı tokmaklarının izlerinden oluşan ‘Ziyaret’ adlı duvar düzenlemelerini ve çeşitli heykellerimi bu teknikte yaptığım çalışmalara örnek olarak verebilirim...”

“...2019 sonrasında farklı disiplinleri deneyimlemeye karar verdim ve hafıza mekânlarındaki buluntu nesnelerinin geçmişine odaklandığım işler üretmeye başladım. Glob Era projesi kapsamında, otuz beş yıl önce kapanan İzmir Sümerbank Basma Fabrikası’nda, işçilerden ve burayı barınak olarak kullanan evsizlerden geriye kalan ayakakbılarla hayata geçirdiğim ‘Pencere’ işi, bu yeni yönelime uyan çalışmalarımın biriydi...”

KADIN SAVUNMA AĞI

Gizem Coşkun



kadinsavunmasi.org

📷 kadinsavunmasi

“...Yaklaşık on beş yıl İzmir’in mahallelerinde saha çalışmaları yaptım. Bir dönem çocuk, bir dönem kadın çalışmaları içerisinde yer aldım. Kadın Savunma Ağı, sokak eylemlerinde sıkça karşılaştığınız, benim gibi bağımsız feminist kadınlardan oluşuyor. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı tüm alanlarda mücadele veriyoruz. İzmir dışında ve çeşitli yerelerde de örgütlüyüz...”

“...21. yüzyıla girdik ama hâlâ eşitlik talep etmek durumundayız. Üstelik feminist pedagoji, psikoloji, psikiyatri ve kamu sağlığı başta olmak üzere sayısız alanla ilgilenmek zorundayız. Tüm mekânlarda söz hakkımızın olmasını talep ediyoruz. Pandeminin yol açtığı ve görünmez kıldığı ev içi şiddet, ev içi emek gibi kavramların gündemden düşmesini istemiyoruz. Güvende olmadığımızı tekrar tekrar hatırlatmak derinden ve bunu yaparken, ruh sağlığımızı korumak zorundayız. Elimizdeki en güçlü araç dayanışma; kadın dayanışmasını feminist ilkelere ve yöntemlerle kuruyoruz ve çeşitli durumlarda birbirimize nasıl ulaşabileceğimizin yolunu arıyoruz...”

KOMBOST [Kemeraltı Komşu Bostanları]



kemeraltikombost.com

“...Aynı mahallede yaşayan, şehir planlama, mimarlık, arkeoloji, etkileyici tasarım, endüstriyel tasarım, kimya mühendisliği, sosyoloji alanlarında çalışan bireylerden oluşan bir girişimiz. Hedefimiz, kamusal mekânda mahalle sakinleriyle ilişkilerimizi yeniden üretmek; sokakla farklı şekilde bağ kurmak. Tarihi İsmet İnönü Sokak’tayız; sokağın bir ucu Kemeraltı çarşısına, Konak meydanına uzanıyor. Diğer ucuya İkiçeşmelik üzerinden Kadifekale ve Eşrefpaşa’ya bağlanıyor. Farklı milletlerin yaşadığı bu aksta yedi dil konuşuluyor. Yaşadığımız yeri başlangıç olarak, projeyi bölgenin tamamına yaymanın peşindeyiz...”

“...Öncelikle kendi bahçelerimizde, sonra bahçelerin açıldığı sokaklarda geçmişten gelen bilgilerle kadim yöntemleri birlikte pratik ediyoruz. Birlikte iş yapmak sosyalleşme ihtiyacının parçası. Gıda problemini yerelde çözmekle ilgili yaptığımız bir şey yok ama bu vesileyle sosyalleşip inisiyatif almanın ortak dertler nezdinde etraftaki herkesi birleştirebileceğini görüyoruz. İsteyenlerin gelip gidebileceği, üretime müdâhil olabileceği bir alan yaratmanın peşindeyiz...”

KARANTİNA

Özgül Kılınçarslan



karantinamekan.com
 @karantinamekan
 MekanKarantina

“...KARANTİNA, adını kentin çok kültürlü geçmişinde önemli bir yeri olan Karantina semtinden alıyor. Ocak 2019’da 6X6X6, Dâhili Bellek ve Kendine Ait Bir Oda inisiyatiflerinin bir araya gelerek kurduğu kolektif, güncel sanat, görsel sanatlar, sürdürülebilir dokümantasyon ve ağ kurma bazında bileşenlerinin devam eden projelerine ev sahipliği yaparken, ulusal ve uluslararası paydaşlarıyla özgün projeler üretiyor. Açık kütüphane ve açık mutfak barındıran mekânımızı İzmir ve dışında faaliyet gösteren girişimlerin, kurumların sergilerine, buluşmalarına, gösterimlerine de tahsis ediyoruz...”

“...Fiziksel etkinlik skalamız sergilerden, söyleşilerden, sanatçı konuşmalarından, atölyelerden ve haritalama çalışmalarından oluşuyor. Buna bağlı olarak çevrimiçi mecralar için podcast, video, webinar gibi içerikler üretiyoruz; gerek etkinliği gerek içeriği tasarlarken kentin güncel kültür sanat hafızasına katkı koymaya özen gösteriyoruz. Pandemide tamamen çevrimiçiye döndük; sönümlendikten sonra açtığımız sergilerle mekânı yeniden aktivite ettik. 2022’den itibaren somut olmayan kültürel mirasın sanat yoluyla görünürlük kazanmasına, semt kültürünün dokümantasyonuna çalışırken güncel sanat ve görsel sanatlar alanında proje üretmeye devam edeceğiz...”

Metin Şavural



metin.savural@karsiyaka.bel.tr
 metin@yavasyasam.org

“...Ege Üniversitesi Güneş Enerjisi Enstitüsü’nde enerji teknolojileri alanında yüksek lisans yapıyorum ve Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yönetim Bilişim Sistemleri bölümünde lisans eğitimime devam ediyorum. 2005 Yılında İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Fizik Bölümü’nden mezun olduktan sonra öğretmen ve müdür olarak çalıştığım sürede proje tasarımı üzerine uzmanlaştım. Bu uzmanlaşmanın sonucunda, 2014 yılında Karşıyaka Belediyesi’nde proje uzmanı olarak göreve başladım. Bu kapsamda gençlik çalışmaları, hibe programları takibi, proje hazırlığı ve yönetimi gibi başlıklar altında çalışıyorum. İzmir Roman Toplumu Destekleme ve Geliştirme Derneği’ne (ROMAN-İZ), Bilim Edebiyat ve Sanat Tarihi Araştırmaları Derneği’ne (BİLESTA), İzmir Ekolojik Denge Derneği ve Geleceği Paylaş Sivil İnisiyatifi’ne gönüllü destek vermekle beraber, Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği’nin yönetim kurulu başkanlığı görevini yürütüyorum...”

“...Uyumlu bir ekip çalışması ve katılımcı süreçler, projenin kalitesini artırıyor. Sürdürülebilirliği sağlayabilmenin yolu da bu ikisini başarmaktan ve uzmanlarla çalışmaktan geçiyor. Oysa çoğu proje ya da faaliyet, ‘bir fikrim var’ söyleminden yola çıkılarak, planlama olmadan, durum, hedef, risk analizi yapılmaksızın hayata geçiyor. Biz de bu alanda çalışan uzmanlarla beraber fikri olanlara kolaylaştırıcılık ve mentorluk hizmeti veriyoruz...”

MONITOR

Nursaç Sargon

MONITOR

monitorizmir.com

“...İzmir’de iç mimarlık üzerine eğitim aldıktan sonra İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde Kültür Yönetimi Bölümü’nde yüksek lisans yaptım. Bu esnada, İstanbul’daki Pilot Galeri’de sanatçı temsilcisi olarak çalıştım. Sonrasında İzmir’e döndüm, tezimi tamamladım ve İzmir Kültür Pla+formu Girişimi’nin çekirdek ekibine dâhil oldum. Tezimde İzmir’de güncel sanatın 1986’dan 2014’e kadar geçirdiği değişimi inceledim. Bu çalışma, Monitor’un ortaya çıkışında önemli rol oynadı çünkü yapıyı oluştururken dikkat etmem gereken hususları gördüm; özellikle sürdürülebilirliği sağlamanın önemini fark ettim...”

“...Video odaklı çalışmamızın iki sebebi var: İlki, videonun izleyiciyle kurduğu güçlü iletişim; ikincisi, bu mecranın sürdürülebilirlik açısından birden fazla yarar üretmesi. İlk sergimizi Kültürpark’taki sanat atölyelerinde yapmıştık. Bu serginin ardından, üç yıl boyunca Kültür için Alan konsorsiyumundan destek aldık. Bu destek sayesinde profesyonel ekipmanlara ve kurumsal kimlik tasarımına sahip olduk ve en iyisi, çalışmalarını gösterdiğimiz sanatçıları İzmir’e davet edip şerefiye ödeme olanağı bulduk. Bunun haricinde, 2018 ve 2020 arasında İzmir’de yaptığımız on altı sergiyi ve davetli yazarların metinlerini içeren bir kitap hazırladık. Bu kitapla birlikte, İzmir’in sanat tarihine dair oluşturulacak arşive katkı sunmayı istiyoruz...”

Nadide Acar Karaca



nadidekaraca.net

“...2000 yılında Dokuz Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü’nden mezun oldum; uzun süredir İzmir Devlet Tiyatrosu’nda atölye ressamı olarak çalışıyorum. Kendime ait bir atölyede çocuklara ve gençlere yönelik eğitici programlar, atölyeler düzenliyorum. Altı kişisel sergi açtım; bazı karma sergilere ve yarışmalara katıldım. Son dönemde, insanın varoluşunda bedenın geçiciliği üzerine işler üretiyorum. Kolaj mantığını güttüğüm bu üretimlerde kumaş boyası ve çamaşır suyu kullanıyorum...”

Nilay Uluğ

 nilayulugg

“...Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü’nden mezunum. Yüksek Lisansımı Sanat ve Tasarım Bölümü’nde tamamladım. Bu yıl Fotoğraf Bölümü’nde doktora başladım. Ağırlıklı olarak İzmir’de proje üretiyorum; diğer yandan çeşitli konularda atölyeler düzenleyip fotoğraf eğitimleri veriyorum. Düşünme pratiğim fotoğraf odaklı fakat bir dönem aldığım resim dersleri, beni fotoğrafın tayin ettiği sınırların dışına çıkartmaya başladı. Kavramsal ve deneysel zeminle ilişkide kalmak kaydıyla kolajı ve buluntu nesneleri de üretimlerinde kullanıyorum...”

“...Gündelik hayatta nadir karşılaşılan durumlar ve rastlantılar bana çok ilham veriyor. Özellikle pandemi sırasında yoğunlaştığım voyöizm kavramı, fotoğraf alanındaki üretimlerimi besliyor. Örneğin karşı apartmanımdaki bir balkonu yetmiş beş gün boyunca seyredip fotoğraflar çektim, bir yandan notlar aldım. Bu balkonda sabit duran nesnelerin üzerine düşünmeye başladım. ‘Acaba ne zaman oradan kaldırılacak’ derken, Instagram hesabımda paylaştığım fotoğraflar sayesinde takipçilerim şişelerin akıbetini merak etmeye başladı. Böylece söz konusu şişelerle ilgilenen küçük bir topluluk oluştu...”

Peyvend Öksüz



kadinyelkencilerdernegi.com

“...Turizm mezunuyum ama çocukluğum abimden kaynaklı olarak prodüksiyon koridorlarında geçtiği için oldum olası televizyonculuk aşkıyla yanıp tutuştum. 2015 yılından bu yana televizyonculuk alanında yapımcı ve sunucu olarak çalışıyorum. Halen, Woman TV'nin Ege temsilcisiyim; ayrıca, bir gazetede ve televizyon kanalında direktörlük yapıyorum...”

“...Yelken sevdanından ötürü dört arkadaşımla beraber Kadın Yelkenciler Spor Kulübü Derneği'ni kurduk. Hâlihazırda Türkiye, Dubai ve Londra'dan katılımlarla yetmiş beş üyemiz var. Buna bağlı olarak, 17.49 adlı bir şirket kurdum. Bu şirket çatısı altında istihdam ettığımız ev kadınları, Türkiye'de bulamadığımız, erişemediğimiz malzemeleri üretiyor...”

ROKET YAPIM



roket yapim.com.tr

“...İş yapış tarzımızla İzmirli bir aile şirketiyiz. 2015 yılına kadarki süreçte yerli ve yabancı birçok ses sanatçısını şehre getirdik. Ardından, temsilcisi olduğumuz Mutlu Polat ile çıktığımız ‘Kül Kızı’, ‘Bir Eylül Uykusu’ ve ‘Bu Aşk Beni Öldürüyor’ adlı uzun metrajlı filmleri tiyatro sahnelerinde izleyiciyle buluşturduk... ...2018 yılında Uluslararası Sahne Sanatlarında Yeni Yaklaşımlar Kongresi’nde yaptığımız çalışmaları sunduk; çizgi film ve animasyon alanında ülkemizin önde gelen kuruluşlarından Gentleman Visuals ile iş birliği yapmaya devam ediyoruz. Ayrıca, 2009 ve 2019 yıllarında Cumhuriyet Halk Partisi’nin yerel seçim kampanyalarını yönettik; 2019 kampanyasında otuz iki mitinge, kırk dört etkinliğe imza attık. Halen, kurucu üyesi olduğumuz İzmir Bağımsız Tiyatrolar İnisiyatifi’ne katkı koymaya devam ediyoruz...”

SARI DENİZALTI SANAT İNİSİYATİFİ

Günseli Baki - Yücel Tunca



saridenizalti.com

 saridenizalti

 saridenizaltinisiyatif

“...Sarı Denizaltı, kâr amacı gütmeyen bağımsız bir sanat inisiyatifi olarak Mart 2018’den bu yana Bergama’da görsel sanat ve görsel kültür projeleri üretiyor; sergi, söyleşi ve atölye düzenliyor. Çeşitli konu, fikir ve kavramlar üzerinden diyalog ortamları oluşturmayı amaçlayan inisiyatif, diğer sanat disiplinleriyle ilişkilendirilen destek verdiği güncel fotoğraf çalışmalarına alan açıyor...”

“...Hiyerarşik, cinsiyetçi, ırkçı ve milliyetçi yaklaşımları reddederken, üretimlerimizi evrensel bir bakışla gerçekleştirmeye özen gösteriyoruz; bireysel üretimlerin yanı sıra kolektif üretimi güçlendirmeye yarayacak çalışmalara öncelik tanıyoruz. Bu bağlamda, çağrılı kolektif sergilerle görsel sanatlar alanında bilgi, düşünce ve deneyim paylaşımına katkıda bulunacak projelerde iş birliği yapmaya açık duruyoruz...”

Simber Rana Atay



artcloudgallery.com/simber-atay/

“...Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü başkanayım. Aynı zamanda, İzmir Poetik hareketinin üyesiyim. Daha önce başka projelerde birlikte çalışmış on arkadaş bir araya gelerek oluşturduğumuz bu hareketle hem metin hem görüntü üretiyoruz. İzmir’i çok seviyoruz; bu kentle yakından ilişkilermeyi, özdeşleşmeyi önemli buluyoruz... ..Yöntem olarak psiko-coğrafya kullanımına ağırlık veriyoruz; flanör - flanöz kimliğimizle kentle yakından ilişkilermeye gayret ediyoruz... ..Seyhan Sayar ile oluşturduğum ikiliyse analog teknolojiyle bağını korumakla beraber, daha ziyade dijital zeminde alaminüt, anlık fotoğrafçılığa yoğunlaşıyor...”

TİYATRO MAHÂL

Erkan Kocaman



@tiyatrokalemi

@tiyatromahal

“...2007 yılından 2016’ya kadar çeşitli tiyatrolarda oyunculuk yaptıktan sonra, Tiyatro Kalemi grubuna dâhil oldum. Bu grupta oyunculuk, reji asistanlığı ve yönetmen yardımcılığı görevini üstleniyorum. 2020’de kurduğumuz Tiyatro Mahâl ile kronik sorunlara sokağın gözünden bakmayı amaçlıyoruz. Grotesk bir üslup benimsememize rağmen, repertuarı oluştururken tür ayırt etmiyoruz...”

“...Dijital anlamda, teatral kısa videolar üretmeyi planlıyoruz. Bu bağlamda, oyuncusundan tasarımcısına, asistanından gişecisine perde arkasında olup bitenleri videolar üretmek izleyiciyle paylaşacağız. Buna ek olarak, düzenleyeceğimiz forumlarda sanat üreticilerinin yaşadığı sorunları, yeni gelir modellerini nasıl üretebileceğimizi tartışacağız...”

TİYATRO PERON - PERON SANAT



tiyatroperon.com

“...Bornova Şehir Tiyatrosu’nun kurucu üyelerinden biriyim. Deprem olunca tiyatromuzu kapatmak mecburiyetinde kaldık. Ardından, pandemiden hemen önce Bayraklı, Halkapınar metro durağının ilerisinde oluşturduğumuz yüz yetmiş beş kişilik tiyatro sahnesini ve seramik atölyesini açtık; faaliyetlerimize burada devam ediyoruz...”

TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM DERNEĞİ

Başak Çelik



“...Yatırımcı İş İnsanları Derneği (EGSYİAD) Yönetim Kurulu üyesiyim. 2019 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin bir Roman mahallesinde gerçekleştirdiği okul sağıklaştırması kapsamında arkadaşımından aldığım davet üzerine gittiğim mahalledeki çocukların ihtiyaçlarına kayıtsız kalamayınca arayışa girdik. Önceden çalıştığım bir uluslararası insani yardım kuruluşundan yardım sözü alınca, dezavantajlı durumdaki tüm çocuklara, gençlere ve kadınlara fayda sağlayacak derneği hayata geçirdik. Öncelikli amacımız eğitim olanaklarını iyileştirmek, faydalanıcılarımızın kültür sanat etkinlikleri yoluyla kendisini daha iyi ifade edebilmesine olanak tanıyacak mecralar üretmek ve akademik başarıyla birlikte, psiko-sosyal gelişimlerine katkıda bulunmak. Bu yüzden daimi öğretmen desteğine, bireyselleştirilmiş eğitim programlarına, atölyelere ihtiyaç duyuyoruz. Uzmanları Roman çocuklarla, gençlerle ve kadınlarla buluşturmak, onlara ilham verecek programlar üretmek, kabul gördüklerini hissettirmek derindeyiz. Yeter ki toplumsal dışlanmanın açtığı yaralar sarılsın ve bu sancı, gelecek kuşaklara aktarılsın...”

“...Roman mahallesindeki bir okulda başlattığımız müzik ve dans atölyelerini pandemi nedeniyle sonlandırmak zorunda kalınca, yönümüzü kadın istihdamına çevirdik. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin olmazsa olmazı olarak kadınların istihdama katılmasına öncelik verip, mevcut becerileri değerlendirme yoluna gittik. Maharetli ellerinden çıkan Noel çoraplarının çevrimiçi mecralardan satışı, kadınların geleceğe umutla bakmasını ve kendi aralarında örgütlenmesini sağladı. Tüm İzmirlilerin kadınların güçlendirilmesi konusuna gösterdiği hassasiyetle kuracağımız kooperatife destek olacağına inanıyoruz...”

TİYATRO SALT

Bahadır Yüksekşan



tiyat̄ro-salt.com

“...Dokuz Eylül Üniversitesi Makine Mühendisliği mezunu olmama rağmen tiyatro, hayatımda hep başroldeydi. Amatör olarak başladığım yolculuğuma profesyonel olarak devam etme kararı aldım ve Akademi Ege bünyesinde beş yıl eğitim gördüm. Halen, kurucu üyelerinden biri olduğum Tiyatro Salt’ta, 2011’den bu yana genel sanat yönetmeni, oyuncu, yazar olarak görev yapıyorum. 2012 yılında açtığımız Sahne Salt ise kentin ilk alternatif sahnesi olarak tanınıyor...”

“...Repertuvarımızda kendi metinlerimizin yanı sıra ulusal ve evrensel oyunlara ağırlık veriyor, toplumsal meselelere ayna tutmaya çalışıyoruz. Bu bağlamda insan ve hayvan hakları, kadına şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği, LGBTI+ ve sosyal ayrımcılık, temalar arasında öncelik kazanıyor...”

YÜKSEK ODA

Yılmaz Murat Bilican



@yuksekode

“...Yüksek Oda’yı sanatçı arkadaşım Zekiye Buğurcu ile felsefe öğretmenliğinden emekli olduktan sonra İzmir’e döndüğümde kurdum. Temel amacımız kültür sanat alanına yarayacak bir eğitim ortamı oluşturmak, akademide görev yapan veya dışında duran hocaları sivil bir alanda buluşturmaktır. Pandemi öncesine kadar felsefe, sinema, müzik, görsel sanatlar, performans sanatları gibi başlıklar altında çok sayıda atölye ve ders organize ettik...”

“...Son altı yılda dikkatimi ve odağımı çocuklara yönelttim; bu doğrultuda, ‘Çocuklar için Felsefe’ (P4C) eğitimi aldım. Bir de yazarlık yanıam var; önceden Radikal 2’de yazardım, son sekiz yıldır T24 haber sitesine düzenli olarak içerik geçiyorum. Nergis Seli ile hazırladığımız altı kitaplık ‘Düşünme Çemberi’ serisi, çocukları düşünmeye, sorgulamaya, birlikte tartışmaya çağırıyor. Felsefeye yeni başlayanları ve gençleri hedefleyen ‘Babamın Defterleri’ adlı kitabımsa Antik Çağ’ın önemli filozoflarıyla yapılmış kurgu söyleşileri içeriyor. Şimdilerde bunun devamını yazıyorum, sanırım dört kitaba tamamlayacağım. Ayrıca, Nurşah Yılmaz ile ‘Çocuk Edebiyatı ve Felsefe’ adlı kitabımız yayınlandı; bu kitabın veli ve öğretmenlere rehberlik etmesini diliyorum...”

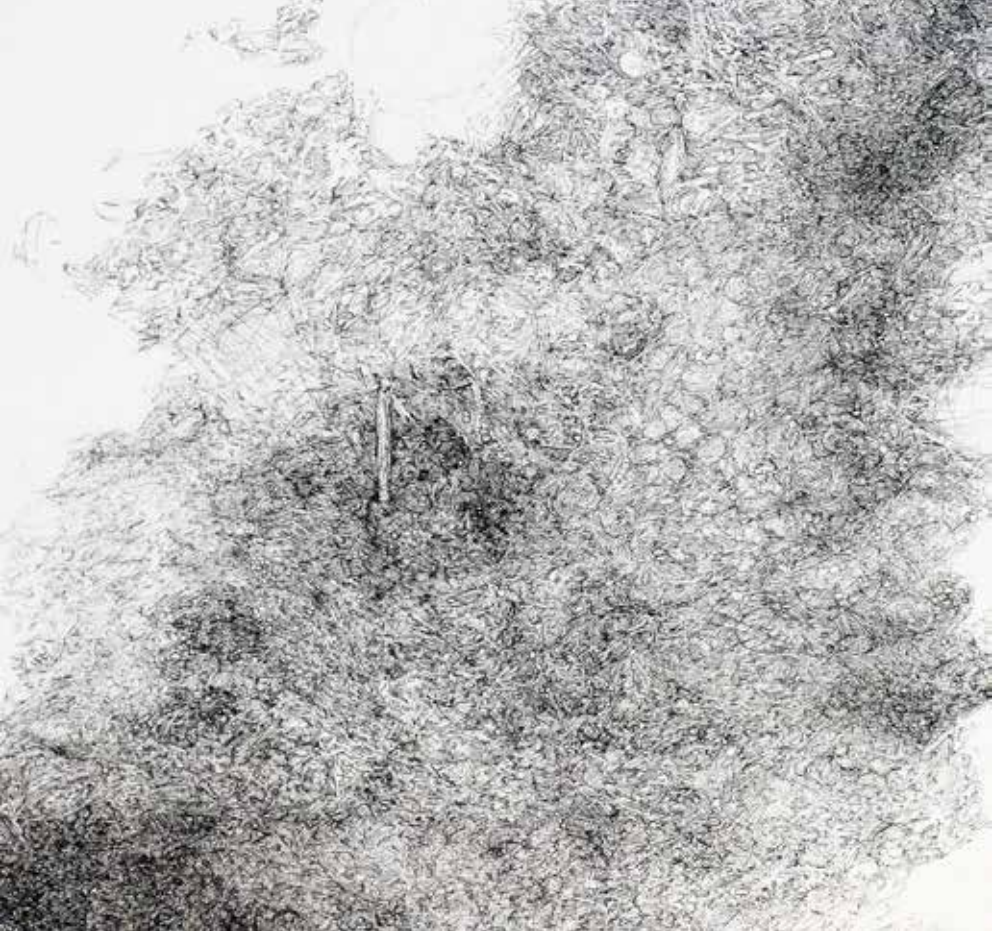
Zeynep Yılmaz



siviltoplumdakadin@gmail.com

“...Uzun yıllar tekstil alanında çalıştım; halen, Rasime Öktem'in dans okulunun özel kostümlerinden sorumluyum. İzmir'deki feminist mücadele hareketinin parçasıyım; 2014'den kapanana dek Kapılar Dayanışma Evi'nde çalıştım. Pandemiye dek sığınmacılarla çalışan derneklerde tekstil dikiş dersi veriyordum. Şimdilerde, 2020 yılının sonunda kurduğumuz Sivil Toplumda Kadın Derneği ile kadınların sivil alana katılımı ve erişimi üzerine çalışıyoruz. Derneklerde aktif olarak kaç kadın görev alıyor, kadınlar sivil alanda ne kadar etkin gibi konular üzerine yoğunlaşmak istiyoruz. Bilmiyorum ne kadar sanatçı sayılırım ama bir şekilde ilerliyoruz ve güzel işler çıkarmaya çalışıyoruz...”

PORTFOLYO: ECEM YILMAN

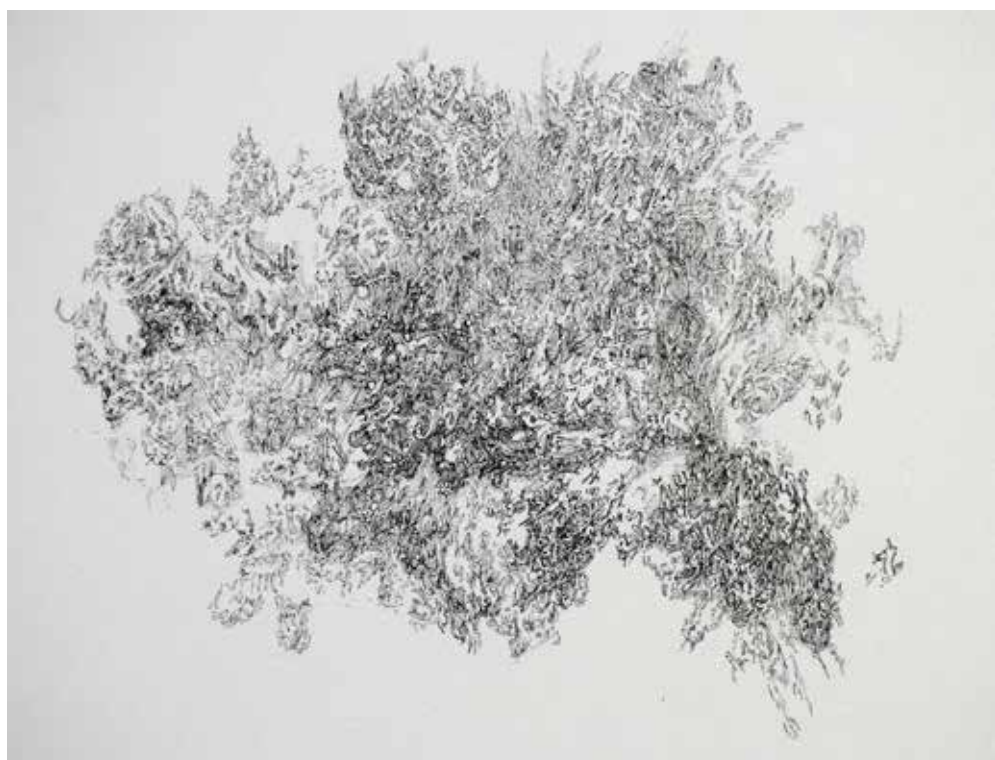


1993 yılında İzmir’de doğan Yılmaz, lisans eğitimini Dokuz Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü’nde tamamladı. Halen, aynı bölümde yüksek lisans yapıyor.

“Yaşantının çizimleri şekillendirdiği, çizimlerin de eylemle yaşantıya etki ettiği gerçeğine dayanan üretim süreçlerimde yaşadığım duyumları, durumları ve duyguları hareketle malzemenin meditatif ortaklığında görünür kılmaya çalışıyorum. Çizimi estetik düşünce nesnesinden ziyade bedensel ve zihinsel düzenlemelerin bir soyutlaması, daha doğrusu kaydı olarak ele alıyorum. Biçimler, bu süreçlerin yan ürünü olarak ortaya çıkıyor. O yüzden içerik kavramına sınır çizmekten kaçınıyorum. Ön hazırlık süreci gerektiren çoklu renk kullanımına bağlı boya resminin kendiliğinden, otomatik şekilde beliren süreçleri engellediğini, geciktirdiğini düşünüyorum. Buradan hareketle çalışmalarımda malzemenin organik akışına kapılmayı tercih ediyorum.”

“Bence daha fazlasını ancak çizme eylemi sürekli hale gelirse görmeye başlıyoruz. Göz, el kâğıt üzerinde çalıştığı esnada dolaylı olarak etkinin oluşumuna katılıyor ve kalemin ucu, her kâğıda değiştiğinde darbe, temas, baskı ve dokunuş vasıtasıyla hafızada bir şema ortaya çıkartıyor. Bu anlamda çizgi, somutlaştığı andan itibaren ‘varlığa’ dair yeni bilgiler üretiyor. Yazmayla çizme arasındaki alanı tayin eden bu süreçte yalnızca form olarak gösterilen dile kulak vermem yeterli oluyor. Çizgiyi ve formu zihnin, elin, gözün kesintisiz koordinasyonu ile takip etmek, kendiliğinden yeni anlamlar üretiyor. Resim düzleminde tesadüfi olarak soyut bir mekâna yayılan çizimler, yönlerle dağılımla titreşen, çoğalan, genişleyen, genişledikçe üreyen, birbiri içinde diğerine işaret eden, düzensizlik içerisinde düzen bulan sembollere, figürlere dönüşüyor. Bu süreçte malzemeyi sadece bir araç olarak ele almıyorum; malzemenin (pilot kalem, kâğıt, boya, plastilin) kullanım şeklini de takip ediyorum. Bu yaklaşım, bana genişlemek için yön sağlıyor. Diğer bir deyişle, canlı enerjilere çizginin ritmiyle cevap veriyorum.”

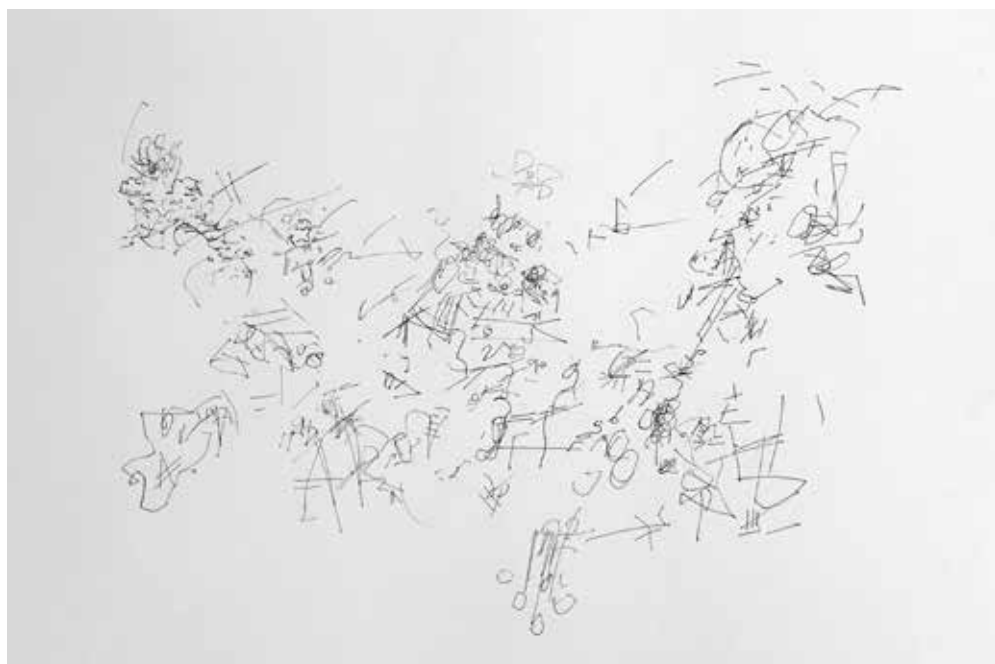
“Tanımladığım üretim pratiği, yoğun bir odaklanmayı gerektiriyor; zaman içinde yakalayabildiğim, sürekli birbirine dokunan ritmik titreşimler beni uyanıklığa teşvik ediyor. Bu uyanıklık hali, başka bir yere sürüklenmemi engellerken duyularımı bulduğum âna çekebilmemi, ânda kalabilmemi sağlıyor. Bu durumun biçimsel anlamda nasıl yapılandığını araştırmak için kullandığımda çizim, sürecin yan ürünü haline geliyor; ânın getirdiği canlı enerji sayesinde eş zamanlı olarak normalde bilinemez veya aşırı karmaşık, öngörülemez olarak tanımlanan şeyleri bilebilmenin yolunu gösteriyor.”













Sarı Denizaltı Sanat İnisiyatifi

İZMİR'DEN

26 SÖYLEŞİ CAN ÇETİN FOTOĞRAFLAR SARI DENİZALTI ARŞİVİ

The Beatles üyeleri, 1968 yapımı “Yellow Submarine” adlı müzikal animasyon filmde sarı bir denizaltıyla kurdukları dünyayı terk eder. Buna benzer şekilde İstanbul’un çılgın döngüsünden kurtulup “daha insani bir yaşam” için Bergama’ya göç eden Sarı Denizaltı Sanat İnisiyatifi, yerel hikâyelerden evrensel temalara uzanan geniş bir yelpazede üretim yapıyor. Güncel sanat ve görsel sanatlar alanında çalışan bireylerle organizasyonlara yerelde alan açan inisiyatifin kurucularından Günseli Baki ile girişimin ortaya çıkış hikâyesini, periferide sanat üretimini, çevrimiçi faaliyetlerin yarattığı etkiyi, kaynak yönetimini ve gelecek planlarını konuştuk.

İnisiyatifi kurma fikri nasıl ortaya çıktı?

İstanbul’un beslemekten ziyade tüketen bir şehir haline dönüşmesi üzerine yaşam alanımızı değiştirmeye, sosyal ve kültürel anlamda yenilenmeye karar verdik. Çıktığımız yolculuk, çok katmanlı kültürel kimliğiyle bizi derinden etkileyen Bergama’da son buldu. Dört yıl önce yerleştiğimiz Bergama, metropol kargaşasından uzakta, inzivaya çekilmeden üretim ve paylaşım yapabileceğimiz, kendine

özgü olanaklar sunan, heyecan verici bir yerdi. Galata Fotoğrafhanesi gibi şahane bir çatıyı geride bırakıp gelmiştik; dolayısıyla sayısız deneyim biriktirmiştik. Yücel (Tunca) ile birlikte bu deneyimleri değerlendirdince bir yandan bireysel üretimlerimize olanak tanıyacak, diğer yandan kolektif projelerle yaşadığımız kentin kültür sanat hayatına katkıda bulunacak bir girişim kurmanın daha doğru olacağına kanaat getirdik. 2018 yılında çalışmalarımızı sürdürdüğümüz mikro mekânımızı ve kitaplığımızı

dışarıya açarak etkinlikler, söyleşiler, atölyeler düzenlemeye başladık. Bu mikro mekâna The Beatles'ın çok sevdiğimiz parçasının adını verince, inisiyatifin ismini koymuş olduk. Sarı Denizaltı olarak, pandemiye dek hem kendi mekânımızda hem Bergama'daki farklı noktalarda birçok etkinlik gerçekleştirdik ve çeşitli sergiler açtık.

Bergama'da yaşayıp üretme motivasyonunuzu hangi faktörler oluşturdur?

Bergama bize yeni bir başlangıç sunmakla kalmadı; yepyeni deneyimler sundu. Binlerce yıllık tarihin satır aralarına sıkışmış, şimdiye dek kendine yer bulamamış sayısız hikâyenin oluşturduğu katmanlar üzerinde nefes alıp veren bu kadim kent, adeta kendini anlatmak için dinleyicilerini bekliyordu. İstanbul gibi bir metropolden çıkıp kasabaya yerleştiğinizde, yaşam kurmaya başladığınız yere oranın sakinlerinden farklı bakıyorsunuz ve iki yönlü bir etkileşim yaşıyorsunuz. Kent size kendini anlatırken siz de kenti tanımaya, anlamaya ve anlamlandırmaya çalışıyorsunuz. Metropolün çılgın ortamından kurtulup insani bir yaşam döngüsüne dâhil olduğunuzda akıp giden hayatın ritmini anlamaya, farklı katmanları deşifre etmeye ve bunlar üzerine düşünmeye fırsat buluyorsunuz. Bu fırsat, yerel hikâyelerden evrensel temalara uzanan geniş bir yelpazede üretim yapmanın yolunu açıyor.

Projelerinize nasıl kaynak buluyorsunuz?

İhtiyaç duyduğumuz finansal kaynağı Türkiye'deki kurumlardan elde etmek güç. Kültür sanat alanındaki kaynakların politik angajmanlarla baskılandığı, liyakata göre aktarılmadığı bir ortamda yaşıyor olmak büyük bir açmaz... Bu yüzden, planlama aşamasında beklentilerimizi minimize ediyoruz ve olabildiğince gerçekçi düşünüyoruz. Öncelikle, öz kaynaklarımıza bakıyoruz çünkü öz kaynaklar, yola çıkış noktasında çalışmalara ivme kazandırıyor; işe

başlamak için bize moral veriyor. Haziran ayında yayınladığımız, Yücel'in üç yıl üzerinde çalıştığı "Sinema Bergama" web belgeselini tümüyle kendi kaynaklarımızı kullanarak hayata geçirdik. Öte yandan kimi projelerde atölye, sergi, basılı ya da çevrimiçi yayın üretmek için dış kaynaklara gereksinim duyuyoruz. Örneğin, 2020 ve 2021'de gerçekleştirdiğimiz projeler için Kültür için Alan konsorsiyumundan hibe aldık. On fotoğrafçı ve görsel sanatçı, 2020 yılında gerçekleştirdiğimiz "Bir Mahallenin Hafızası: Kale" projesi kapsamında Pergamon Akropolü'nün yamaçlarında konumlu, çok kültürlü geçmişle müstesna bir yere sahip Kale mahallesinin belleğine odaklanmış, psiko-coğrafya ve belgesel üretim yöntemlerini kullanarak öznel - nesnel çıktılar üretmişti. Sanatçıların mahallede yaşayanlardan edindiği veya bizzat çektiği fotoğrafları, kişisel yürüyüşlerinde tuttuğu notları, sözlü tarih çalışmalarının çıktılarını haritalar ve fanzinlerle birlikte mahalledeki eski bir marangozhanede sergilemiştik. Bu sergi, yaklaşık bin kişiyle buluşmuştu. Bu yıl sürdürdüğümüz "Hiçbir Şey Olmadığında" başlıklı güncel sanat projesiye "Gündelik Hayat Sanatı Konuşmaları" başlıklı söyleşi serisiyle beraber İzmir'in merkezinde ve Bergama'da açılan sergileri içeriyor; geriye süreci belgeleyen bir yayın bırakıyor.





2018'de faaliyet göstermeye başladınız fakat ilk projeleriniz pandemiye rastlayınca etkinliklerinizin çoğunu çevrimiçi ortamlara taşımak zorunda kaldınız. Etkinliklerin çevrimiçi mecralara taşınmasının olumlu ve olumsuz yanlarından bahseder misiniz?

Mesafeleri ortadan kaldıran çevrimiçi platformlar, farklı şehirlerden hatta farklı ülkelerden katılıma olanak tanıyor. Konuk edilecek isimlerin ulaşım, konaklama ve iâşe masrafları ortadan kalkıyor ve buna ayrılan kaynağı başka ihtiyaçlar için kullanabiliyoruz. Buna karşın yüz yüze etkinlikler, paylaşılan birliktelik duygusu, moral, motivasyon ve mekânla ilişkilendirme anlamında daha güçlü bir etki bırakıyor. İletişimin yüz yüze gerçekleşmesi, etkileşimin niteliğini ve konsantrasyonunu artırıyor; katılımcıların birbiriyle düşünsel, duygusal bağ kurmasına imkân tanıyor. Hepimiz bu iki yıl boyunca farklı mecraları aynı anda planlamayı ve kullanmayı öğrendik. Bundan sonrası için çevrimiçi ve fiziki buluşmaları iç içe geçiren kompozit bir etkinlik formatını uygulamak üzere kendimizi hazırlamalıyız; çevrimiçi

platformlara hapsolmadan, fiziki karşılaşmaların sıcaklığını unutmadan yeni formatlar geliştirmeliyiz.

Sırada hangi planlar, projeler var?

Kasım ortasında, “Hiçbir Şey Olmadığında” adlı güncel sanat projemizin ilkin Çatı Sanat Alanı'nda açılan sergisini Bergama'da üç noktaya taşıdık. Bundan sonra “Sinema Bergama”yı kitaplaştırmamızın yolunu arayacağız ve Bergama Sümerbank Tekstil Fabrikası'nın hikâyesini konu alan “Fabrika” projesiyle “Sinema Bergama”nın ikinci aşamasını teşkil eden “Bergama'nın Köy Sinemaları” projesinin hazırlıklarına devam edeceğiz. Bu iki projeyi iki yıl içerisinde izleyici karşısına çıkarmayı planlıyoruz. Üzerinde düşündüğümüz, sondaj yaptığımız irili ufaklı projelerle beraber fotoğraf ve görsel sanatlar alanında diyalog ortamı oluşturacak, bizi diğer sanat disiplinleriyle etkileşime geçirecek kolektif projeler üretmeyi sürdüreceğiz.



“Gözlem Adabı”nın Peşine Düşmüş Bir “Kamera Göz”:

Başak Çallıoğlu

ELFİN YÜKSEKTEPE FOTOĞRAFLAR BAŞAK ÇALLIOĞLU ARŞİVİ

Belgeselin peşinde koşmak bir yana, tüm yalınlığıyla hayatın içinde etrafa bakınırken gözlem adabından söz edebilir miyiz? Etrafımızdaki dünyayla etkileşime geçme adına duruşumuza, oturuşumuza, kalkışımıza, jest ve mimiklerimize, yazımıza, sözümüze ve hâтта ne giydiğimize bu kadar dikkat ederken yalın bakma ediminde gözlem adabının yeri ne olabilir? Belgesel sinema yönetmeni ve yapımcı Başak Çallıoğlu, öğrencilik yıllarında başlayan keşfetme merakını mesleğe çevirmiş. Mesleğini rafine ederken de en büyük özeni gözlem adabı geliştirmeye göstermiş: “Kıyastan ziyade benzerlikleri arıyorum bakarken” diye özetliyor, yalın bakışın tanımını. “Bakma” peşinde onu ülkeden ülkeye sürükleyen merakın sonucunda, son durağını bir inceliğe demirlemiş. Ege doğasının içine sakladığı, Beriwan adını verdiği karavanında tek başına yaşıyor; uzun uzun büyümekte olan bitkileri, meyveleri seyrediyor ve yepyeni örüntüler keşfediyor, baktığı yönde. Çallıoğlu ile “çok da tutunmak istemediği” hikâyesini konuştuk.

Onu yakalamak kolay değil. Röportajı Alaçatı’da fenomen haline gelen kitapçısı Sofilya’da yaparız diye düşünüyorum. Özel bir mekân Sofilya; raflara dizdiği az sayıda kitap, Çallıoğlu’nun sohbetle düşkün müdahavimlerine önerdiği bir okuma listesini andırıyor. Ne var ki pandemi süreci ve beldenin kültürel hayatında yaşanan dönüşüm yüzünden çoktan demir almış; alışık olduğu yollara düşmüş. O yüzden, çok tercih etmesek de çevrimiçi iletişime mecbur kalıyoruz fakat konuşmanın akışı, bizi sessiz bir yalnızlığın hükmü sürdüğü yemyeşil doğaya sürüklüyor; birkaç kitap ve kamerasıyla yaşadığı karavanına konuk ediyor. Belki böylesi daha iyi; değişen dünyada paylaşımlarımız, bizi beklenmedik diyarlara sürükleyip duracak belli ki...

“Dörde iki metrelik bir yaşam alanı... Salon-salomanje bana göre çünkü içinde ihtiyaç duyduğum her şey var. Duruma göre içeridekilerin yerini değiştirip yaşam alanımı yeniden düzenliyorum. Kapının önüne attığım iki sandalyem, bir masam var. Her neredeysem masanın üzerine çiçekleri koyunca bu alan, kocaman bir bahçeye ve terasa dönüşüyor. Etrafındakiler artık huyumu öğrendi; tel kapı



kapalıysa inzivadayım ama açıksa, ziyaretçi kabul etmeye uygunum. Genelde güneş battıktan sonra inzivaya çekiliyorum çünkü kırsaldaki yaşam döngüsü beni buna çağırıyor. Şafak vakti kuşlar cıvıldamaya başlar başlamaz gözüm açılıyor; güneşle beraber ben de batıyorum.”

Çallıoğlu, İzmir Amerikan Lisesi’nde aldığı eğitimi “çok batıcıl ve İzmirlilikle sınırlı” bulduğu için “ufkunu devlet üniversitesinde okuyarak derinleştirmeye” karar vermiş. Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde lisans yaparken,



bir dizi tesadüf sonucunda yeni kurulan Altyazı dergisinin kadrosuna dâhil olmuş. “Hayatı keşif macerası”, Beyoğlu’nun arka sokaklarında, tarihi bir binada konumlanan derginin ofisinde neredeyse hiç uyumadan geçirdiği gecelerle başlamış. Best TV ve Best FM’de yayıncılık deneyiminin ardından, dönemin alabildiğine hareketli film ve reklâm sektörüne karışmış. Sanki başka birinden bahsediyor, “devamlı hareket halinde ve çok enerjik bir Başak vardı” diye anlatıyor o yılları. “Altı ay İstanbul’da, altı ay Kaş’ta yaşadığım dönemde sualtı ve üstünde pek çok film çektim. 2009 yılı itibarıyla kamerayla ilişkimi iyiden iyiye derinleştirmiştim. Bir sabah uyandım ve ‘tamam; bugüne kadar çok güzel çalıştım ama üniversite eğitimimi dilediğim gibi tamamlayamadım’ dedim ve o günden itibaren, hayatımı bir küratör gibi ele almaya karar verdim. Biriktirdiğim parayla İngiltere’ye, belgesel sinema üzerine yüksek lisans yapmaya gittim. Festivallerle ve film marketleriyle orada tanıştım; otuz dakikalık ilk belgeselimi orada çektim. Bu belgesel sayesinde katıldığım festivaller, çeşitli çevrelerle birebir temasa geçmemi sağladı. Çok ilham veren bir süreçti; karşılaştığım çeşitlilik ve kültürel oluşumlar, beni yeni bir dil öğrenmeye yönlendirdi ve bunun üzerine, Kuzey Fransa’daki bir üniversitenin tarih, coğrafya ve edebiyatı içeren eğitim programına başvurudum. Bir yıl Fransızca öğrendikten sonra, İspanya’nın küçük bir kasa-

basında, Ronda’da Avrupa Birliği Medya Fonu’nun açtığı okula katıldım. Bu okulda dünyanın dört bir yanından gelen yapımcılarla, yönetmenlerle, film hakları uzmanlarıyla, avukatlarla, dağıtımçılarıyla birlikte eğitim aldım.”

Çallıoğlu, Avrupa’da hayalet yapımcılık ve dağıtımçılık yaparken dâhi bir gün Türkiye’ye geri döneceğini biliyormuş. Bu yüzden o yılları “kaçıştan ziyade keşif dönemi” olarak nitelendiriyor. Türkiye’ye döndüğünde prodüksiyon alanında yöneticilik yapmaya girişiyor ve Nuri Bilge Ceylan ile Cannes Film Festivali’ne uzanan hikâyesi, böylece başlıyor. Gezi Parkı olaylarından dolayı sektör krize girince İngiltere’ye dönme kararı alıyor ve Brexit’e dek, üç yıl boyunca BBC ve Channel 4 gibi büyük yayın şirketlerine belgesel üretiyor.

Toplumsal olayların sarsıntıya uğrattığı meslek hayatını deneyimlerken sektörün ticari boyutuyla derinden ilişkilenmiş, tüm duyarlılığıyla kendini özgün dilini, gözünü bulmaya adanmış, deneyime açık, keşif ve macera dolu biri Çallıoğlu. İmzasını attığı filmlerin alacağı ödülleri ya da kazanacağı şöhreti dert etmeden, kaydedtiği gerçekliğin farklı kesimlere ulaşabiliyor olmasını gözetiyor. Söz gelimi, Türkiye’de gösterime girmeyen Kaş’ta çektiği belgesel Porto Rico’daki bir festivalde seyirci ödülü aldığı anda, bir grup insanı ta oralardan Kaş’a taşıyor; konuklarına bambaşka bir diyarın deneyi-

mini yaşatmanın mutluluğunu yaşıyor. Alaçatı'da açtığı kitapçı dükkânı Sofilya sayesinde, kamera-sız bir ortamda, bire bir ilişkiler üzerinden insan doğasını nasıl gözlemleyebileceğine bakıyor.

Belgeselci olarak benimsediği yöntemi soruyorum; gülümseyerek, “kamerayı oraya koymaktan ibaret” diyor. “Kesintisiz gözleme ve karşı tarafın kendini doğrudan aktarımına olanak tanıyan bir yöntem bu. Özne insan veya doğa olabilir; fark etmez. Gazeteciliktekinin aksine izleyiciyle zihinsel filtreleme yapmadan, bilgi aktarımını dert etmeden, varoluşsal bir bağ kurabilen bir belgeselciliğin peşindeyim. İngiltere ve belgesel denince ilk akla gelen BBC'nin didaktik ekolüdür. Oysa çok özgün yönetmenler, filmler var. Bu çeşitlilikten beslenme şansı bulduğum için İngiltere'de çok mutluydum, aynı yolda devam etmeye niyetliydim. Bir dönem bu yaklaşımı ‘gerçek hikâyeler’ olarak tanımlıyordum fakat sonraları, bu tanıımı çok iddialı bulmaya başladım. Gerçek ama hangi gerçek? Bu soru felsefi bir tartışmaya götürüyor bireyi. Günün sonunda belirlenmiş bir senaryoya dayanmayan, etrafa ‘Fly on the Wall’ yani duvardaki sineğin gözüyle bakan, durduğu yeri fark ettirmeyen, minimum müdahaleyle kotarılmış, gerçek gözleme dayanan bir dil kurmak gerekiyor. Gerçeği içtenlikle tespit eden bir dil bu. İsterse kendini kameraya karşı ifade ediyor olsun; öznenin o halini dâhi olduğu gibi kayıt altına alan bir yaklaşım... Peşinde olduğum bu.”

Şu sıralar toprakla ilişkilenmeye odaklanmış Çalılıoğlu. Karavanı Berry-van ile çıktığı yolculuğun ilk durağı Gökova'da tanıştığı kadın kooperatifiyle kurduğu iş birliğini okul gibi görüyor. “Gerçek toprak insanları” ve doğayla iç içe, meditatif, “özülle meşgûl” bir süreç yaşıyor. Pandemi sürecinde kapalı kalınca çoğu kentlinin yaşadığı idrak sürecini geçirmiş; toprağa geri dönme arzusu duymuş. “İlk defa ayağım toprağa bastı; ‘dünya bizim memleket’ cümlesini ilk defa kurdum” diyor. Yaşadığı süreci detaylarıyla anlatırken sesi, tavrı değişiyor. Belli ki sinemacı olarak bir eşik atlıyor. “Artık coğrafi bölgelerin bir önemi kalmadı” diye devam ediyor; “yarın Kanada’ya veya Afrika’ya gidebilirim. Yeter ki bastığım toprağın, aldığım nefesin farkında olayım. Herkesle gönülden bağ kurma telaşındaysam ayağımı toprağa basmalıyım. Bu süreci deneyimledikçe sadece doğayı izleyerek, derin gözlem yaparak çok daha nitelikli içerikler üretebileceğimi fark ediyorum. Tarkovski veya Nuri Bilge Ceylan o dili nasıl kuruyor? Koyuyorlar kame-



rayı oraya, dediğim gibi... Oraya koy, bırak çünkü kameranin zihni yok. O yalnızca izliyor. Arkasına geçersen zihnin vir vir konuşuyor; aklına bin türlü şey geliyor. O düşünsel kalabalığın içindeyken ânda kalmak mümkün değil. Meditasyon, yoga kurslarının veya öz şefkat çalışmalarının alıp başını gitmesinin sebebi de bu; bu tür disiplinler bireye âni yakalamayı öğretmek için var. O yüzden her sabah uyandığımda kendime şunu söylüyorum, hatırlatıyorum: ‘Ben de buradaki suretlerden biriyim, herkes gibi. Adım, beni çağırdıkları zaman dönüp bakmama yarıyor; bir de yaptığım bir işin kime ait olduğu gösteriyor.’ O yüzden geçmişteki hikâyeme tutunmak istemiyorum.”

Başak Çalılıoğlu’nu tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği kursunun zeytinle ilişkili modülüne uğurluyoruz, çevrimiçi ekranımızdan. Kendi ifadesiyle “gözlem adabı” oluşturabilmenin yöntemini böylesi bir yalınlığın içinde kalarak iyice derinleştirmeye kararlı görünüyor. Sonrası yeni hikâyeler, Sofilya deneyiminden süzülüp gelen ve bir kitabın etrafında buluşacak insanlar ve kim bilir daha neler... ✚

Afro-Türk İzmir Etkinliği

CENKHAN AKSOY

Darağaç'ın, İstanbul'dan Arşivden Sonra?¹ oluşumu ve İzmir'den Afro-Türk Derneği² ile birlikte tasarladığı etkinlik, araştırmacı akademisyenlerin sunumlarını, açık alanlarda yapılan söyleşileri, foto-kitap çalışmasını, bir konser ve iki DJ performansını içeriyordu. Etkinliğin, Batı Anadolu'nun siyah hafızasına kapsamlı şekilde yeniden bakma şansı sunduğunu söyleyebiliriz



Türkiye'nin az bilinen topluluklarından Afro-Türkler, çoğunlukla 15-19. yüzyıllar arasında köle ticareti yoluyla Doğu Afrika'dan Anadolu'ya getirilen ya da askerlik ve ticari faaliyetler dolayısıyla bölgeye yerleşen Afrikalıların torunları olarak tanımlanıyor. Ege ve Batı Akdeniz köylerinde yaşayanlar, 1847'de köleliğin kaldırılmasıyla tarım işçisi olarak çalışmaya başlıyor; ardından farklı işkollarına katılıyor. Afro-Türklerin tarihi, özellikle son yıllarda birçok akademik ve sosyal çalışmaya konu olmakla beraber bütünlüklü biçimde, gecikmeli olarak ele alınıyor. Zira bu topluluğun güncelliğini koruyan sorunları ya da kültürel mirası, sözlü ve yazılı tarihleri kadar ilgi çekmiyor.

26 Haziran 2021 tarihinde gerçekleştirdiğimiz, İzmir ve çevresinde yaşayan Afro-Türklerin sanatsal pratiklerini İzmirli sanatçıların üretimleriyle buluşturan etkinliğin bir nebze olsun bu eksikliği giderdiğini söyleyebiliriz. Osman Sadi Temizel,

Beyhan Türkkollu, Şakir Doğuluher, Orhan Çetinbilek ve Arşivden Sonra? girişiminden Köken Ergün'ün katıldığı konuşmayla açılan etkinlik, Amerikalı akademisyen Nikki Brown'ın "Afro-Türkler ve Tarihleri" başlıklı sunumuyla devam etti. Afro-Türk Derneği'nin kurucusu Mustafa Olpak'ın "Kenya'dan İstanbul'a: Kölekıyısı" kitabının İngilizce baskısını hazırlamakta olan Brown, Olpak'ın hatıralarından yola çıkarak yaptığı konuşmasında Afro-Türklerin Akdeniz havzası, Afrika ve Avrupa'daki yerleşikliğine, "Black Lives Matter" (Siyah Hayatlar Önemlidir) hareketinin Türkiye ve Ortadoğu'daki yansımalarına değindi. Dar Mekân, Afro-Türkler ile son yıllarda yapılmış çeşitli sözlü tarih görüşmelerinin videolarına ve Osman Sadi Temizel'in çalışmasından oluşan foto-kitap sergisine ev sahipliği yaparken, katılımcılar Afro-Türk Ritim Grubu'nun performansına tanık oldu. Fatmagül Kırıcı, performansı takiben gerçekleşen "Batı Anadolu'da Siyahlara Bakışın Belleksel Perspektifi" başlıklı söyleşisinde Ege Üniversitesi Tarih Bölümü'nde tamamladığı, "Aydın vilayetindeki Afro-Türkler" konulu bitirme tezinden bahsetti. Etkinlik, Apeiron Soundsystem'in Afro-Jazz'dan Kwaito'ya uzanan seçkisi ve Musa Tümay Onayberi'nin Afro-House'dan Moombahton'a uzanan setiyle sona erdi. ✚

¹ afterthearchive.org

² afroturc.org



Beuys 100 Yaşında

CENKHA AKSOY **FOTOĞRAF** 100BEUYS.COM (DEUTSCHE BANK KOLEKSİYONU@VG BILD-KUNST, BONN, 2021)

Şapkasıyla, keçesiyle, yağ lekesiyle sembolleşen Alman performans sanatçısı, çizer, sanat profesörü ve sanat kuramcısı Joseph Beuys'un provokatif performanslarıyla eserleri, ölümünden otuz beş yıl sonra dahi etkisini koruyor.

Her daim yaşadığı zamanın ilerisine bakan Beuys, İkinci Dünya Savaşı sonrasında filizlenmekte olan demokrasi ortamı için endişeleniyordu; zira yalnızca sanat sektörüne ve akademiye değil, kapitalizme de eleştirel bir pencereden bakıyordu. Para meta olmamalıydı; etrafındakilere her fırsatta “gerçek kapital insanın yaratıcılığıdır” diyordu. Muhtemelen savaşın geride bıraktığı vahşet karşısında teselli bulmak için ve korkunçluğun karşı kavramı olarak Rudolf Steiner'in antropozofi öğretilerine yoğunlaşan Beuys, kimine göre provokatör, kimine göre yaratıcı bir devrimci, kimine göreyse burjuva karşıtı özgür bir düşünürdü. Alman Ordusu'nda geçirdiği günlerse ayrı tartışma konusuydu. Geniş kapsamlı çalışmalarında hümanizmi, sosyal felsefeyi ve antropozofiyi birlikte ele alan Beuys, geliştirdiği “genişletilmiş sanat kavramı” bağlamında eserin ötesine geçerek, bireyin doğayla doğrudan iletişimini odağa koyan “sosyal heykel” kavramını yarattı. “Her insan sanatçıdır”, düşüncesindeydi; öğretmen olmayı, en büyük eseri olarak görüyordu.

Deutsche Bank Koleksiyonundan eserler içeren “Beuys ve Öğrencileri” sergisi, 2009 yılında İstanbul'da Sakıp Sabancı Müzesinde sanatseverlerle buluşmuştu. Darağaç kolektifi, 2021'de “100Beuys” konsepti altında aynı serginin bir versiyonuna ev sahipliği yapma şansına erişti. Umurbey mahallesinde 1512 ve 1519 numaralı sokaklara yerleştirilen orijinal eserlerin yüksek çözünürlüklü baskıları, kamusal alandaki dış etmenlere karşı dayanıklılık kazanacak şekilde, metal yüzeyler üzerine uygulandı. Beuys ile birlikte Blinky Palermo, Ewald Mataré, Felix Droese, Imi Knoebel, Inge Mahn, Lothar Baumgarten, Norbert Tadeusz ve Peter Angermann'ın farklı sanatsal üretim pratiklerini gösteren yirmi beş eseri mahalleyi ziyaret ederek veya 100beuys.com adresinden çevrimiçi olarak izleyebilirsiniz. +

İzmir'deki Güncel Sanat İnisiyatifleri: 1. Bölüm

NURSAÇ SARGON

İzmir'de 2000'li yılların başında ortaya çıkmaya başlayan sanat inisiyatifleri, kentin güncel sanat alanındaki hareketliliği sağlıyor. Kültür sanat alanındaki yatırımların ve desteklerin İstanbul merkezli oluşu, İzmir'deki sanatçıların kendi girişimleriyle kentin farklı bölgelerinde, bağımsız, küçük oluşumlar kurmasını gerekli kılıyor.

İzmirli sanatçılar, dünden bugüne güncel sanatta mekân arayışına ya bireysel ya da kolektif çabalarla çözüm aramaya çalıştı ve bunu yaparken, eldeki imkânlarla başvurmak durumunda kaldı. Önceki yıllarda güncel sanat alanında yaşanan kimi açılımlar, kenti bu alanda merkez pozisyonuna taşımak için yetersiz kalmıştı. İzmir'in entelektüel sermayeyi çekemeyişi, sanatçılara uluslararası bağlamda görünürlük kazandırabilecek etkinliklerin gerçekleşmemesi, derneklerin sağladığı alanlar dışında sergileme mekânlarının ve güncel sanata yer veren galerilerin mevcut olmayışı, sanatçıların başka şehir ve ülkelere göç etmesine yol açmıştı.

Güncel sanat alanında üretim yapan sanatçıların izleyicisiyle buluşmasına imkân sağlayan İzmir'deki ilk güncel sanat alanı Şantiye Galeri olarak biliniyor. Galerinin varlığı, 1994 - 1995 sezonunda düzenlenen dokuz serginin ardından, inşaatın tamamlanmasıyla son buluyor. Şantiye Galeri'nin yarattığı hareketlenmenin peşinden

gelen sessiz dönemi takiben Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde lisans ve yüksek lisans öğrenimine devam eden bir grup genç sanatçı, 2002 yılında bu projeden ilhamla Balçova'da inşaatı süren Agora alışveriş merkezinde "Arada Kalmak" başlıklı sergiyi hayata geçiriyor. Bu sergi, İzmir güncel sanat alanı için önem taşıyan K2 Güncel Sanat Merkezi'nin* (K2) kuruluşu için ilk adımın atılmasına yol açıyor. Sanatsal üretimlerini sergileyebilecekleri mekân arayışını sürdüren sanatçılar, K2'nin kurucu ekibinde yer alarak kent için kalıcı bir güncel sanat projesinin oluşmasına katkı sunuyor.

"Arada Kalmak" sergisini düzenleyen ekipte yer alan sanatçı, akademisyen ve küratör Borgia Kantürk tarafından 2002'de kurulan KUTU Taşınabilir Sanat Mekânı, İzmir'de kurulan inisiyatiflerin ilk örneği olarak verilebilir. Proje 4L'de, Vasıf Kortun ve Halil Altındere'nin eş-küratörlüğünü yaptığı "Plajın Altında: Kaldırım Taşları" başlıklı sergiye sanatçı olarak davet edilen Kantürk, sergi kapsamında oluşturduğu portatif sanat mekânı "KUTU" ile ilk küratoryal deneyimini gerçekleştiriyor. KUTU Taşınabilir Sanat Mekânı, 2009 yılına dek farklı mekânlarda, çeşitli sanatçıların katılımıyla pek çok projeye ev sahipliği yapıyor. 2003 yılında Ayşegül Kurtel, Ramazan Bayrakoğlu, Hakan Kırdar, Mehmet Kahyaoğlu, Oktay Şahinler, Ahmet Uhri, Murat Özdemir ve Borgia Kantürk'ün girişimiyle Konak'taki Kardiçalı Han'da kurulan K2, ortaya çıktığı dönemde kurduğu ilişkiler sayesinde ulusal ve uluslararası ortamda bilinirlik kazanan bir inisiyatif hâline geliyor. Kurucu ekibe sonradan katılan Elmas Deniz, Gökçe Süvari ile Tufan Baltalar'ın yanı sıra yerli ve yabancı birçok



sanatçının katıldığı sergilere ev sahipliği yapan merkez, İzmir'de yaşayıp üreten sanatçılar için bir tür okul - çalışma alanı olarak görev görüyor. 2008 yılında K2 Sanat Merkezi'nin inisiyatif olarak işlevini ve bağımsızlığını kaybettiğinde birleşen Tufan Baltalar, Mehmet Dere, Elmas Deniz, Borge Kantürk, Nur Muşkara, Yaprak Oğuz, Esra Okyay, Başak Özkutlu, Nejat Satı, Gökçe Süvari ve Merve Şendil, çeşitli kurucularla üye sanatçıların katılımıyla yayınladıkları ortak bildiriyle K2 ile yollarını ayırıyor.

2008 yılında Gürçeşme'de kendisine ait büfeyi bir sanat mekânına dönüştüren sanatçı Mehmet Dere, kurduğu 49A isimli inisiyatifle çeşitli etkinliklerin yanı sıra kişisel projelerini hayata geçiriyor. Sanatçı Nejat Satı, 2008 yılının sonlarına doğru Kardiçalı Han'da kurduğu Agora isimli sanat mekânını hem atölye hem sergileme alanı olarak kullanıyor. 2009'da İzmir'in kültür sanat ve tasarım metropolü olarak kimliklendirilmesi amacıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde düzenlenen Kültür Çalıştayı, kentin kültür politikalarına yönelik bütünselik bir yaklaşım belirlemesine yol açarken çalıştayın getirdiği hareketlenme, sonraki birkaç yıl içinde yeni inisiyatiflerin ortaya çıkmasına vesile oluyor. 2012 yılında Kardiçalı Han'da bir araya gelen genç sanatçılar Ezgi Yakın, Gizem Akkoyunoglu, Yunus Emre Erdoğan, Orhan Yıldız ve Ahmet Hamdi Soydemir, Input - Output (I/O) isimli inisiyatifi hayata geçiriyor. İzmir'de yaşayıp üreten sanatçılar için paylaşım alanı yaratarak, İzmir dışından gelen sanatçıların sergilerine alan açarak deneyim paylaşımına öncelik tanıyan bu girişim, kurduğu uluslararası iş birlikleriyle kentin güncel sanat alanına yeni bir soluk getiriyor. Input - Output (I/O), ekonomik sebeplerden dolayı 2015 yılının sonunda çalışmalarına son veriyor.

2012 yılında ortaya çıkan bir başka inisiyatifse Olivia Valentine ve Fırat Erdim tarafından Karşıyaka'daki bir pasajda kurulan Flash Atölye. Sanat projesi gerçekleştirmek için burs kazanan Amerikalı Valentine ve Erdim'in hayata geçirdiği bu girişim, bir yıl boyunca İzmir, Singapur, New York, Chicago, ve Atlanta'dan sanatçılarla mimarları ağırladıktan sonra çiftin Amerika'ya dönmesiyle son buluyor. Thomas Keogh ve Ali Kemal Ertem'in Flash Atölye'den ilhamla 2013 yılında Kemeraltı'nda hayata geçirdiği Maquis



49A ARSİVİ



FLASH ATÖLYE ARSİVİ

Projects, çeşitli misafir sanatçı programlarına ve sergilere ev sahipliği yaptıktan sonra çalışmalarına ara veriyor. 2021'de Damlacık mahallesine taşınan inisiyatif, şimdilerde yeni mekânında yepyeni bir yaklaşımla çalışmalarına devam ediyor.

2000'li yıllarda İzmir'de ortaya çıkmış güncel sanat inisiyatifleri, bireysel veya kolektif girişimlerle kent merkezi olarak görülen semtlerde çeşitli mekânlar oluşturuyor. Sanatçıların üretimlerini sürdürmek, görünür kılabilmek ve farklı kentlerden sanatçıların deneyim, üretim, birikim paylaşabilmesine olanak tanımak amacıyla kurduğu bu inisiyatifler, kimi zaman ilgisizlikten kimi zaman zamansızlıktan kimi zamansa finansal kaynak yetersizliğinden dolayı varlıklarına son veriyor. Üretimlerini yaşadıkları şehirde dolaşıma sokamayan sanatçıların görünürlüklerini artırmak ve kaynak bulabilmek adına farklı yerlere göç etmesi de aynı sonuca yol açıyor. ✚



“Buradaydık, Sahnedeaydık!”

EBRU ATİLLA FOTOĞRAFLAR İZMİR BAĞIMSIZ TİYATROLAR ARŞİVİ

Kentin tiyatro sahnesine aktif şekilde katkı koyan on üç topluluk, 2020 yılının haziran ayında dayanışmaya yönelik esasları konu alan toplantının ardından İzmir Bağımsız Tiyatrolar İnisiyatifi'ni (İzmir BTİ) kurdu. İnisiyatif, yaşanan dar boğazı aşmak için devlet desteğinin yetersizliğine karşı mekanizmalar geliştirmeye öncelik tanıdı ve özel tiyatroların varlık yokluk meselesini merkeze koyarak, meslek haklarına ve yerel yönetimlerle birlikte geliştirilecek dijital projelere ağırlık verdi. Ödeneksizlikten kaynaklanan sorunları aşmaya yönelik geliştirilen imece ve dayanışma kültürü, topluluklar arasındaki bağları güçlendirdi, yeni ortaklıkların kurulmasına vesile oldu.

Etik, proje, iletişim, arşiv başlıklı çalışma gruplarında sorumluluk alan kurucu üyelerin gönüllü çabasıyla ikinci yılına giren inisiyatif, demokratik karar mekanizmasından taviz vermeden çalışmalarına devam ediyor. Dekor, metin, iş gücü ve mekân paylaşımını esas alan bir komünite modeli oluşturan İzmir BTİ, kayıp sezon olarak nitelendirdiği sürecin getirdiği zorlukları aşmak amacıyla tamamen öz kaynaklara dayanarak düzenlediği İzmir Bağımsız Tiyatro Günleri ile esin verici bir örnek ortaya koyuyor. Bu yılın seçilmiş sözcülerinden

Tiyatro Klemi'nin direktörü Kamer Yıldız Ok ile sürece dair detayları konuştuk.

Geride bıraktığınız iki yıla ve beraber organize ettiğiniz ilk etkinliğe dair neler söylemek istersiniz?

İlk yıl tanışma, kaynaşma, dayanışma, paylaşma ve birbirinden farklı anlayışlara sahip toplulukların birlikte iş üretmesini sağlayacak kültürü oluşturmakla geçti. Ertesi yıl, ödeneksiz bağımsızlar olarak birlikte hareket etmenin olanak ve sınırlarını test ettik; birbirimizin



diline, bakış açısına hâkim olduk. Bir aradalığı inşa etmek kolay değil; çokça özveri ve sabır gerektiriyor. Bu süreci inşa ederken fikri temellerini attığımız İzmir Bağımsız Tiyatro Günleri, pandeminin yol açtığı buhranın içerisinde seyircisizliğimize son verirken hepimize bir buçuk yıl sonra yeniden sahneye çıkma imkânı tanıdı. Etkinlik, her fırsatta dile getirdiğimiz *“buradaydık, sahnede ydık”* sloganını somut zemine taşıırken her topluluğu diğerinin seyircisi ve çalışanı haline getirdi. Bence en önemli kırılma o kertede yaşandı: Bağımsızlığımızdan ödün vermeden yatay örgütlenmeyle aynı çatı altında birlikte davranmayı başardık. Bu etkinlik, peşinden Bağımsız Sohbetler serisini getirirken, çeşitli kurum ve kuruluşlara proje üretmemizi sağladı.

Bağımsızlığınıza ısrarla vurgu yapıyorsunuz...

Çünkü oluşturduğumuz inisiyatif, tüzüğümüzün ilk maddesinde açıkça belirttiğimiz üzere her topluluğun bağımsızlığını koruyabilmesini esas alıyor. İlk madde, tarafların birliği korurken birbirlerinin sınırlarına saygı duyması gerektiğine dayanak oluşturuyor; sınırlara saygı duymayı tabu olmaktan çıkartıp açıkça tanımlıyor. Bu konu çok önemli çünkü inisiyatif, ayakta kalabilmek için sürekli üretim yapmak zorunda. Sınırları tanımlamak bu yüzden önemli; zira tiyatro, doğası gereği kolektif üretime dayanıyor. Oyuncu, yazar, yönetmen, tasarımcı, gişesi, teknik eleman, müzisyen bu kolektifin olmazsa olmaz unsurları olduğuna göre bu unsurlar arasındaki dengeyi kurmak, doğru bir örgütlenme modeli oluşturmanın ilk şartı gibi görünüyor. Ancak bu dengeyi kurabildiğimiz, yapısal özerkliğimizi var edebildiğimiz ölçüde örgütlenebiliyoruz.



Program kapsamında hangi oyunlar izleyiciyle buluştu?

24 Mayıs - 8 Haziran tarihleri arasında İzmir Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nde gerçekleşen etkinlik kapsamında “Elveda Saraybosna”, “Sığınamayanlar”, “Gettodakiler”, “Salaklar Sofrası”, “Bu Sen Değilsin”, “Haybeden Gerçeküstü Aşk” ve “Darmaduman” isimli oyunlarla birlikte çeşitli doğaçlamalar sergiledik. Efes Selçuk Belediye Başkanı Sayın Filiz Ceritoğlu Şengel’in onurlandırdığı, değerli tiyatro emekçilerini ağırladığımız “Kadının Direniş Mekanı Olarak Tiyatro” başlıklı panelse kadın hareketi adına umutlu bir etkinlikti. Buna benzer organizasyonlarla kentin tiyatro hayatını canlandırmaya devam edeceğiz. ✚



İzmir İçin Yepyeni Bir Sanatsal Mecra: RISO

EZGİ CEREN KAYIRICI FOTOĞRAFLAR CEREN BULUT ARŞİVİ

Dokuz Eylül Üniversitesi Grafik Bölümü Grafik Tasarımı Ana Sanat Dalı akademisyenlerinden Doç. Ceren Bulut ile üniversite bünyesinde kurulan RISO baskı atölyesini ve atölyenin ürettiği çıktıları konuştuk.

Nereden başlayalım? Önce RISO'dan mı bahsedelim yoksa projelerden mi?

Önce RISO'dan başlayalım çünkü bizim için özel bir yolculuk bu... 2013 yılında YÖK'ten aldığım bursla İngiltere, Central Saint Martins'e konuk araştırmacı olarak gittiğimde Dokuz Eylül Üniversitesi'nde zehirsiz atölyeler üzerine bir proje yürütüyordum. Bu kapsamda, İngiltere'deki okulların atölyelerini ziyaret ederken RISO baskı tekniğiyle tanıştım. Londra'daki Ditto Press'in bedava tanıtım gününden haberdar olunca koşarak gittim etkinliğe. Önce makineyi tanıttılar, ufak tefek denemeler yapmamıza izin verdiler. Bu tekniğe ve makineye ilk görüşte hayran oldum çünkü benim üniversitedeyken sık sık kullandığım serigrafinin dijitalleşmiş bir versiyonuydu. Bir gün RISO ile çalışmak, aklımın bir köşesine böylece yerleşti.

İzmir'e döndükten sonra RISO'ya duyduğu ilgiyi paylaşan, yüksek lisans danışmanlığını yaptığım Cevdet Kopmaz'a katıldığım etkinlikten bahsettim; bazı örnekler gösterdim. Bunun üzerine, Cevdet'in yüksek lisans tezinde RISO ile yapılacak bir uygulamayı konu etmesine karar verdik ve vakit kaybetmeden bilimsel araştırma projelerine başvurduk. Şansımıza talep ettiğimiz bütçe kabul gördü; satın alma sürecinin getirdiği gecikmeyi de teknik yeterliliğimizi geliştirmek için kullandık. Hayalimizde A3 boyutlarında baskı yapabilecek bir makine vardı ama kur alıp başını gidince B4 boyutlarında baskı yapabilen, SF 5230 modelinde karar kıldık

Bu baskı tekniğinin hikâyesinden, makinenin çalışma prensiplerinden bahsedebilir misiniz?

Risografi baskı tekniği, II. Dünya Savaşı sonrasında Riso Rakagu şirketi tarafından icat ediliyor.

Ancak 80'lerden sonra sanatsal kullanımda ve bağımsız yayıncılıkta popülerleşiyor. Asıl amaç, solvent bazlı olmayan, bitkisel mürekkeple ekonomik ve seri baskı yapmak. Makine, İngilizcede "duplicator" (nüsha çoğaltıcı) olarak adlandırılan, bizim teksir makinesi ismini verdiğimiz cihaza benzer prensiplerle çalışıyor. Bu prensipler bütününe duplikasyonla ipek baskı olarak da anılan serigrafi tekniğinin birleşmiş hali olarak tanımlayabiliriz. Cihaz, ilk bakışta bir fotokopi makinesini andırıyor. Üstünde tarama yapmaya izin veren bir yüzey var ama basılacak materyal, bilgisayardan dosya olarak da gönderilebiliyor. İşleyişi şöyle: Mürekkep tüpünü barındıran tamburun etrafı, tülü andıran bir metal folyoyla kaplı; serigrafideki benzer şekilde bir kalıp yüzeyi var. Makine, tamburun üzerine sarılı master kâğıdı lazerle yakarak kapalı ve açık alanlar oluşturuyor. Tamburun her dönüşünde içeriden yüzeye sıvıyan mürekkep, master kâğıda işliyor. Master kâğıt, her kalıp yani her renk için tek tek üretiliyor. Diğer deyişle, serigrafide kullandığımız stencil tekniğinin dijitalleşmiş hali diyebiliriz. Dijital baskıda dört renk aynı anda basılırken, RISO tekniğinde her renk ayrı basılıyor. Dolayısıyla farklı renkler kullanmak için sürekli tambur edinmek gerekiyor. Bir diğer farksa mürekkebi tutturma şekli: Dijital baskıda mürekkep kâğıda püskürtülerek veya lazerle uygulanırken RISO baskı tekniğinde mürekkep, serigrafideki benzer şekilde kâğıdın üzerine sıvıyanıyor. Kâğıdın her renk için makineden tekrar tekrar geçirilmesi renk katmanlarının üst üste binmesine yol açıyor ve bu üst üstelik, basılı işe ilk bakışta fark edilemeyen bir üç boyutluluk kazandırıyor. Ayrıca uygulamanın içerdiği hata payı, ufak tefek kaymalar yaratabiliyor ki bu kaymalar, RISO'ya organik bir yaşamsal kuvvet, özgünlük veriyor. Bu özgünlüğün özellikle sanat kitabı üretimine ayrı bir tat kattığına inanıyorum.

"Kemeraltı Hikâyeleri" projesi, alımın hemen akabinde ortaya çıktı. Dokuz Eylül Üniversitesi Grafik Bölümü ve Grafik Resimleme Baskı Anasanat Dalı olarak Kentimiz İzmir Derneği ve TARKEM ile ne zamandır bir iş birliği yapmak istiyorduk. Hem derneğin hem TARKEM'in elinde çokça birikmiş malzeme vardı. Başvuru fikri benden çıktı; Kültür İçin Alan konsorsiyumundan aldığımız hibeye yoluna koyduğumuz proje gittikçe büyüdü. İzmir Ekonomi Üniversitesi - KREA'nın başındaki Sevay İpek Aydın'ın

oluşturduğu yaratıcı yazarlık ekibinin kolaylaştırmacılığında düzenlenen atölyelere katılan amatör yazarlar, Kemeraltı sakinleriyle yapılan sözlü tarih çalışmalarından elde edilen içerikten on hikâye üretti. Anasanat dalı öğrencileriyle mezunlar da bu hikâyeleri resmetti. Doksan sayfalık kitabın tasarımını öğretim görevlimiz Betül Uslu Özkan yaparken, dört renkli baskı aşamasını Cevdet Kopmaz ile birlikte ben üstlendim. Çeşitli sebeplerden dolayı sadece elli nüsha üretebildik; her nüshayı elde ciltledik.

Çok güzel görünüyor! Ne kadar canlı renkler...

Değil mi? Zira RISO baskı tekniğinde, matbaa renkleri ya da dijital baskı makinelerindeki renkler kullanılmıyor. Her renk, özel olarak üretiliyor. Zaten Japonlar, baskı için dünya genelinde kullanılan renk kodlarını kullanmıyor. Bizim elimizde kırmızı, sarı, mavi ve siyah renkler var. İlk başta üç tamburumuz vardı; "Kemeraltı Hikâyeleri" projesi kapsamında elde ettiğimiz hibeye bir tambur daha edindik.

Mor rengi nasıl elde ettiniz?

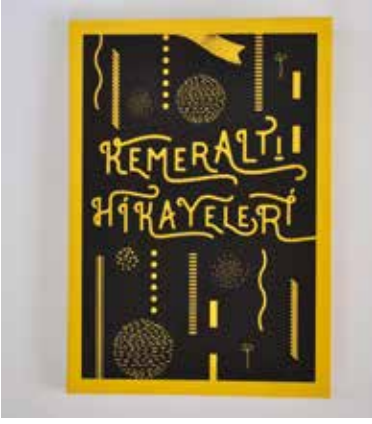
RISO'nun mürekkepleri transparan, örtücü değil. O yüzden üst üste bastıkça renklerin karışımından farklı renkler elde edebiliyoruz.

Deneyelliğe ve hataya açık olmasının yarattığı organik canlılık, sanat ve tasarım alanında üretim yapanlara tatminkâr bir seçenek sunuyor olsa gerek.

Bu doğru fakat ilk denemede çuvallamaya açık bir sistem ki biz epeyce çuvalladık... Hatta bir ara boyumuzdan büyük bir işe giriştiğimizi düşündük çünkü çok hata yaptık. Ne var ki bu hatalar, bize makinenin çalışma prensibini, arayüzün ve son ürüne yönelik tasarımın nasıl oluşturulması gerektiğini öğretti. Meselâ hikâyeler için üretilen bir çizim bilgisayarda CMYK kodlarına göre ayrılmıştı. Tabii ki bu çizim baskıya girince bambaşka bir şeye dönüştü ve çizimi düzeltip tekrar basmak zorunda kaldık. Hızlıca basıldığı için ufak tefek hatalar oldu ama insani bir dokunuş hissi verdiği için hataları olduğu gibi bıraktık.

Elde üretilen numaralı nüshalar sınırlı olduğuna göre, kitaba nasıl ve nereden ulaşılabilir?

PDF versiyonunu projenin web sitesinden indirebilirsiniz; hikâyeleri de Spotify'dan dinleyebilirsiniz. Ayrıca ofset baskılı versiyonu TARKEM'in



ofisinden edinebilirsiniz. Tek tek numaralandırdığımız RISO edisyonları gösterebileceğimiz lansman sergisini pandeminin getirdiği engellerden dolayı ertelemek zorunda kaldık. Umarım sergiyi en kısa sürede yapabiliriz ve bu özgün üretimler meraklısıyla buluşur.

“Kitap Sergileri: Sanatçı Kitapları” projesi sanatçı kitabı üretimine öncelik verirken kitabı bir sergi alanı olarak tanımlıyor. Projenin arkasında yatan fikir nedir ve günün sonunda ne tür işler göreceğiz?

RISO ile ilgili deneyim biriktirdikçe bu tekniğin sadece illüstrasyon veya grafik tasarımıyla sınırlı kalmaması gerektiğine kanaat getirdik. Pandemi sürecinde birçok sanatçı üretime ara verdi ve sergi için kullanılan mekânların tamamı kapalıydı. “Çevrimiçi mecralar sergileme için kullanılabilir” diye düşündüm ve bu fikir, Kültür İçin Alan’dan destek almaya hak kazandı. Yürütücü ekip, benim haricimde Özgül Kılıçarslan ve Cevdet Kopmaz’dan oluşuyordu. Önce açık çağrıya çıktık ve sanatçıları belirlemek için Merve Ünsal, Borge Kantürk, Umut Altıntaş, Özgür Demirci ve Melike Taşçıoğlu’nun katılımıyla bir jüri oluşturduk. Melike ile Umut, grafik tasarım ve kitap tasarımı kökenliken diğer isimler, sanatçı ve küratör kimlikleriyle aramızda yer aldı. Sonuçta jüri, Seval Gürses, Emre Yıldız ve Mahinur Bulut’un projelerinde karar kıldı. Bu isimler Emre Duygu, Ziyacan Bayar ve Gizem Hız Altıntaş ile eşleşti. İkinci makineyi alma şansına ulaştığımız için eylül ayında baskıları tamamladık. Her kitaptan yüzer adet bastık. Ellişer nüshayı sanatçılara teslim ettik; bir kısmını kendimize ayırdıktan sonra geriye kalan baskıları çeşitli kültür sanat kurumlarının kütüphanelerine gön-

derdik. Bu kitapları PDF formatına indirgemek istemiyoruz ama görünürlüğü yaygınlaştırmak için ürettiğimiz videoları çevrimiçi mecralardan paylaşacağız. Aralık ayındaki lansman sergisinin ardından çeşitli iş birliklerine gidip atölyeler, söyleşiler düzenlemeyi ve projeye özel bir web sitesi geliştirmeyi planlıyoruz.

Kitabın sergi alanı olarak tanımlanmasından, ele alınmasından ne anlıyoruz?

Kitap üç boyutlu bir nesne ve her kitabın kendine özgü bir zamansal kurgusu var. Bu zamansal kurgu, kitabın sayfalarını çevirene göre değişiklik gösteriyor. Meselâ, ben bir kitabı elime aldığımda sayfaları sondan başa karıştırmaktan hoşlanırım. Sonrasında aynı eylemi baştan sona, yani doğru yöne göre yinelerim. Kitapla kurulan fiziksel temas, kendi içinde birçok git gel barındıran, son derece öznel bir şey. Sadece metinden oluşan kitaplar için de bu geçerli çünkü grafik kökenimden dolayı, metni de görsel bir unsur olarak ele alıyorum. Ayrıca, kitaba istediğiniz zaman istediğiniz yerden dalabilirsiniz. Üstelik, bu eylemi her seferinde farklı biçimlerde gerçekleştirebilirsiniz. Seçimdeki özgürlük hali, özellikle sanatçı kitaplarında sergi gezmekle benzeşen bir duygu uyandırıyor. Nasıl ki küratöryel kurgu sergiyi gezme biçiminizi etkiliyorsa kitaptaki kurgu da yaşayacağınız deneyimi tayin ediyor. O yüzden kitabı bir sergileme alanı, hatta sahne olarak görüyorum.

RISO’nun kullanımı dışarıya açık olacak mı?

Bir de maliyet açısından bir karşılaştırma yaparmısınız?

Nihai amacımız dışarıya açmak fakat resmi kurum bünyesinde faaliyet gösterdiğimiz için bu ko-

nuyu nasıl çözeceğimizi netliğe kavuşturamadık. Gerekli girişimlerde bulunmaya devam ediyoruz. Diğer yandan, bilimsel araştırma projesi kapsamında kullanım tekniklerine dair atölyeler düzenlemeye başladık. Çevrimiçi yaptığımız atölyenin verimli olduğunu söyleyemem çünkü RISO baskı tekniğini fiziksel ortamda deneyimlemek gerekiyor. Pandeminin gidişatı izin verirse fiziksel ortama taşıyacağımız atölyeler, dışarıdan katılıma açık olacak. Atölye duyurularını @gsf_riso_lab adlı Instagram hesabımızdan takip edebilirsiniz. İlgi göreceğine inanıyorum çünkü şimdiye dek hayata geçirdiğimiz projeler ve ürettiğimiz çıktılar beklediğimizden ötesinde yankı yarattı.

Maliyet işin niteliğine, boyutuna, tercih edilen kâğıda, sayfa sayısına ve baskı adedine göre değişiyor fakat dijital baskıdan bir nebze ucuza geliyor diyebilirim. Sayfa miktarı arttıkça maliyet düşüyor. Zaten amaç maliyeti düşürmek; zira RISO, ucuza hızlı baskı alabilmek amacıyla üretilmiş bir makine. Onun dışında, sunduğu sanatsallık cabası; zira bu teknik yurt dışında sanatçı kitabı, fanzin, okul projeleri basmak için sıkça kullanılıyor. Hollanda'da "2020 En İyi Kitap Tasarımı" ödülünü bu teknikle basılan "Magical Octopus" kazandı, meselâ.

Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?

RISO Türkiye ile olan iş birliğimizden de bahsetmek yerinde olur çünkü RISO Türkiye, ikinci satın almadan itibaren bize ciddi anlamda destek vermeye başladı. Atölyelerimizin duyurusuna da katkı sunuyorlar ve burada olan biten etkinlikleri, oluşan hareketliliği sürekli olarak Japonya'ya raporluyorlar. Japonya'daki ana merkez yaptığımız işlerden, özellikle "Kemeraltı Hikâyeleri" projesinden çok etkilendi, örneğin... Bu iş birliğini çok önemli buluyorum çünkü Türkiye'de ilk defa bir resmi kurum, bu tekniği programına dâhil ediyor; teknolojisine görünürlük kazandırıyor. Risografi öğrencilik döneminde deneyimleme imkânı sunan ilk ve tek kurum biziz; umarım yaygınlaşmasına da öncülük ederiz. RISO Türkiye, bunu başarmak adına bizi diğer eğitim kurumlarına tanıtım yapmaya, cihazın sunduğu sanatsal olanakları göstermeye çağırıyor. Zira RISO, Türkiye'de özel ve resmi kurumlarda genellikle nüsha çıkarmak için kullanılıyor; örneğin hastaneler, muayene kâğıtlarını basmak için bu teknolojiyi tercih ediyor.



RISO Japonya'nın web sitesinde RISO Art'a özel bir bölüm ayrılmış. Dünya çapında RISO ile iş üreten atölyelerin ve baskı merkezlerinin duyurusu, reklâmı buradan yapılıyor. Biz de bir gün bu sayfada yerimizi alırız ve uluslararası çapta nitelik taşıyan projelerimize dünya çapında görünürlük kazandırırız diye umuyorum. Çok heyecanlıyım bu konuda! RISO ile tanışmamdan bu yana, sürekli olarak bu tekniği yaygınlaştırmayı hayal ediyordum ki "Kemeraltı Hikâyeleri" ve "Kitap Sergileri: Sanatçı Kitapları" projesi, bu hayali ete kemiğe büründürdü. Umarım ileride bu projelerin sayısı çoğalır; belki bağımsız yerler açılır ve biz de onlarla iş birliğine gideriz. Çok mutlu olurum, öyle bir şey olursa... Zira İzmir'de özgün üretime yönelik alanların giderek genişlediğini, her gün yeni bir ismin ortaya çıktığını görüyorum. Kent, üzerindeki ataletten ve "biz bize yeteriz" duygusundan sıyrıldıkça bu alanda çalışan aktörlerin sayısı artıyor. ✨

@gsf_riso_lab

@kitap_sergileri

@kemeraltihikayeleri

kemeraltihikayeleri.com

* Risografi ile ilgili ayrıntılı bilgi edinebileceğiniz siteler:

risottostudio.com, risolvestudio.com, duplikat.co.uk, risomuseum.com, riso.co.jp/english/company/risoart/concept.html

janvaneyck.nl/news/the-best-dutch-book-designs-2020-magical-octopus

Mehmet Kurt:

“Yerel medya varlığını sürdürebilmek için reklâm peşinde koşmaktan haber yaratmaya fırsat bulamıyor”

EZGİ CEREN KAYIRICI - MERT ÇAKIR FOTOĞRAFLAR MEHMET KURT ARŞİVİ

İzmir magazin dünyasının duayen ismi Mehmet Kurt ile kariyeri, yayınları ve yerel medyanın içinde bulunduğu durum üzerine söyleştik.

Gazetecilik mesleğine nasıl başladınız ve magazin muhabirliğine nasıl yöneldiniz?

1984 yılında gazeteciliğe başlamama dönemin ünlü oyuncusu rahmetli Hüseyin Baradan vesile oldu. O sıralarda devlet memuruydum; görev yaptığım kurumda fotoğraf işleri yapıyordum. Ayrıca, profesyonel olarak müzikle uğraşıyordum. Hürriyet gazetesi, o yaz hafta sonlarında gezici sahneye çevirdiği bir kamyonla tatil beldelerinde gösteriler, konserler düzenliyordu. Marmaris'te kamyon sahnede çalıp söyledim; gösteriler bitti ve ekip olarak Datça'ya geçtik. Akşam yemeğe indiğimizde Baradan'ın elini gördüm; yanındaki sandalyeyi bana ayırmış. Oturur oturmaz, fotoğraf-tan edebiyata uzanan biri sürü soru yöneltti. Ertesi gün de gazeteye çağırıp elime bir avuç dolusu film tutuşturdu; haber niteliğini taşıyan bir konu belirleyip üzerine çalışmamı istedi. Bir süre sonra başka bir haber için çektiğim filmleri bırakmak üzere gazeteye uğradığımda, Hürriyet Ege'nin ilk haberimi sürmanşet girdiğini gördüm: “Tulumbaç Yazıkçılar”. Ne var ki daktilo eden arkadaş herhâlde hızlı yazma telaşına düşmüş olmalı ki altına kendi imzasını atmıştı. Bu bana çok ağır geldi ve hevesimi kaybettim. Dört yıl sonra Altınyunus Otel'de düzenlenen bir Türk Gecesi'nde dönemin haber müdürü Cemalettin Özdoğan'a konuyu açtım. O da ertesi gün evraklarımla Hürriyet'e gelmemi söyledi ve böylece, telifli olarak işbaşı yaptım. Gündüz çalıştığım için genelde akşam saatlerinde habere çıkıyordum. Kültürle sanatla iç içe olunca, magazin muhabirliğine yöneldim. 1993'ten



itibaren bilfiil gazetecilik yapıyorum; yurt dışında katıldığım festivallerde çektiğim fotoğraflarla birlikte, herhâlde otuz sayfalık haber çıkarmışım.

Serbest magazin muhabirliğinin yanı sıra Bizim İzmir dergisinin, bizimizmir.net ve bizimizmir.tv yayınlarının sahibisiniz. Bu yayınları üretme fikri ve gereği nasıl ortaya çıktı?

Hürriyet Haber Ajansı'nı Doğan Grubu satın alınca DHA'da çalışmaya başladım. Hâlâ aynı çatı



altında çalışmaya devam ediyorum ama sektör, içimdeki o müthiş heyecanı öldürdü. 1999 yılında yayımlamaya başladığım Bizim İzmir, biraz da bu heyecanı canlandırmak için ortaya çıktı. Önceden İzmir tutkumu yansıttığım bu siteyi özene bezene yaptığım haberlerin, röportajların yayın yerine çöpe manşet olması üzerine haber sitesine çevirdim. Gazetecilikle uzaktan yakından ilgisi olmayanların çıkardığı dergiler kaliteli malzeme ziyan olmasın, içeriğe renk gelsin diye gönderdiğim haber ve fotoğrafları devre dışı bırakınca, 2016 yılının Ekim ayında Bizimiz İzmir Magazin dergisini çıkarmaya başladım. Bizimizizmir.tv'yi ise ad uzantısından anlaşılacağı üzere internet televizyonu olarak konumlandırmıştım fakat KOSGEB'den beklediğim desteği alamayınca, stok yayın yapan bir kanala dönüştürdüm.

Bu yayınları kimler takip ediyor? Kime ulaşmayı hedefliyorsunuz?

Takipçi kitlesi veya hedef kitle diye bir sınıflandırma yapmayı doğru bulmuyorum. Gerçek dergicilikle ilgilenen, kaliteli röportaj okumak ve kaliteli fotoğraf görmek isteyen herkes bizim okurumuzdur.

İzmir'de gazetecilik, aktüel yayıncılık yapmanın zorlukları ve avantajları nedir? Yerel medyanın güncel durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yerel medyanın güncel durumu tek kelimeyle berbat fakat vaziyet her yerde aynı... İzmir diye ayırım yapmaya gerek yok çünkü Türkiye'de yerel

medya, varlığını sürdürmek için reklâm peşinde koşmaktan iyi, doğru haber yaratmaya fırsat bulamıyor. Son yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, bunun tuzu biberi oldu. Düzenli gelirimizi sağlayan kamu kurum ve kuruluşlardan aldığımız reklam gelirinin kesilmesi yerel gazetele- rin, dergilerin çanına ot tıkadı. Ne kadar acı değil mi? Külliyeyle Meclis tasarruf nedir bilmesin ama diğer kamu kurum ve kuruluşları toplu satın alma yapmasın, reklam veremesin! O zaman yerel gazetele- rer, dergiler nasıl ayakta kalacak? Yeni mezunlar nasıl istihdam edilecek? Yeni muhabirler nasıl yetiyecek? Gerisini siz düşünün...

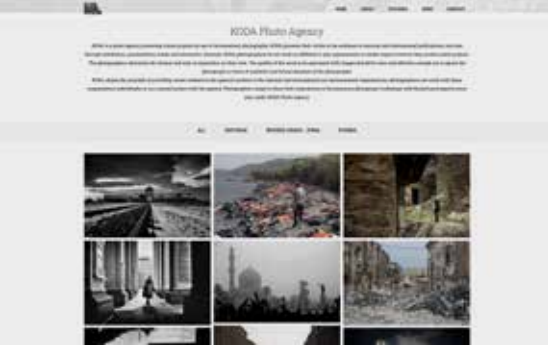
Yaşadığımız ekonomik sıkıntılara inat, ileriye dönük düşünmeye devam ediyorum. Öncelikli hedefim, meslek hayatım boyunca kalitesine büyük özen gösterdiğim yazılı ve dijital basını hak ettiği yere taşıyacak, gerçek habercilik yapmaya olanak tanıyacak, video içerik de üretecek, robot kameralarla donatılmış bir stüdyo inşa etmek. Bu stüdyo- nun İzmir'in en iyi stüdyosu olmasını istiyorum.



KODA Photo Agency

EZGİ CEREN KAYIRICI - MERT ÇAKIR

Türkiye’de üretip yaşayan belgesel fotoğrafçıların temsil yeti ihtiyacını gidermek amacıyla kurulan KODA Photo Agency kolektifinden Tuncay Dersinlioğlu ile belgesel fotoğraf üretimi ve bağımsız kolektiflerin sürdürülebilirliği üzerine sohbet ettik.



kurumsallaşmayı dayatıyor. Böyle olunca, önünde sonunda büyük bir oluşumun parçası olmaya ihtiyaç duyuyorsunuz. Ayrıca, üretime dair süreçleri tek başına üstlenmek mümkünsüz ve mantıksız; kolektifler ve ajanslar, tam da bu yüzden temsil yeti ve iş bölümü ihtiyacına binaen kuruluyor. Zira bir kolektifin veya ajansın parçası olmak bireye güç veriyor; bir arada davranma becerisi kazandırıyor.

KODA’yı kurarken fotoğrafçı arkadaşlarımızla bu gerçeklikten yola çıktık. 2012 yılında önceden yaptığımız işleri içeren “Moment” adlı kitap, dört fotoğrafçının on üç foto röportajından oluşuyordu. Bu kitap, ajansın kurulmasına dair fikri iyice pekiştirmeye yaradı. İlk kadro dağılınca Mert Çakır ile ortaklaşa bir proje yaptık; ardından, Cehavir Buğu’nun aramıza katılmasıyla bugünkü halimizi aldık. Sonrasında İstanbul Fotoğraf Günleri’ne, İstanbul Fotoğraf Kitabı Festivali’ne, Bursa Photo Fest’e ve FUAM’ın festivaline katıldık; atölyeler ve söyleşiler düzenledik. İlginçtir literatüre de girdik ve böylece KODA, Türkiye’deki fotoğraf kolektifleri arasında kendine özgü bir yer edindi.

İzmir’de yaşayıp üretmek çalıştığınız alan bakımından ne gibi avantajlar ve dezavantajlar getiriyor?

Açık söylemek gerekirse dışarıdan bakanlar, İzmir’i hâlâ rehavet içinde yaşayan bir emekli şehri olarak algılıyor. Kentin basın fotoğrafçılığı bakımından gündem oluşturacak bir gücü yok; ancak doğal afet benzeri majör konular olursa ulusal ve uluslararası gündemde kendine yer bulabiliyor. Gündem yaratabilmek ve gündeme gelebilmek için güçlü içerik üretecek,

KODA’yı kurma fikri nasıl ortaya çıktı?

Yanlış hatırlamıyorsam 2011 yılında, ediytorial içerik üreten, serbest çalışan belgesel fotoğrafçıların yaşadığı temsil yeti ihtiyacını gidermek hedefiyle ortaya çıktı. Temsil yeti, bağımsız çalışan yaratıcı birey ve oluşumların ortak sorunu çünkü kapitalist düzenin içinde tek başına var olmak zor. Bireysel üretim yapıyorsanız sistem sizi muhatap olarak görmüyor, kabul etmiyor. Dilerseniz Don Kişotluk yapabilir, “tek tabanca ilerleyeceğim” diyebilirsiniz ama tek tabanca sahaya çıkmak, günün sonunda mevcut dengeleri gözeterek hareket etmenizi zorunlu kılıyor. Kurumsallaşan dünya, kabul görmek istiyorsanız

bu içeriği yaratıcı bir dille geniş kitlelere ulaştıracak aracı kurumlara ihtiyaç var. İş üretenerin de bu kurumlarla dolaysız bir ilişki içinde olması, olabilmesi lâzım ki üretimler dolaşıma girsin. İzmir'de herhangi bir uluslararası ajansın temsilcisi yok. Dört buçuk milyonluk nüfusa rağmen fotoğraf dünyasını bir araya getirecek uluslararası bir festival yok. Bugüne kadar çok deneyen oldu ama kimse başaramadı. Büyük ölçekli etkinliklerin yapımını kotarmakta deneyimsiz ve çekingeniz; daha görev dağılımında sorun yaşıyoruz. Bursa ve İstanbul, bu anlamda epeyi mesafe kat etti. Etkinliklere özel sektörden sponsor bulamadığımız için herkes kamuya başvuruyor. Sadece kamuya bel bağlayamayız; projelerimizi dilediğimiz biçimde hayata geçirebileceğimiz alanları, mecraları, bağlantıları örgütlenerek oluşturmamız gerekiyor.

İnisiyatifler ve kolektifler bu yüzden varlıklarını sürdürmekte güçlük çekiyor. Sürdürülebilirliği sağlamak için atılacak ilk adım ne olabilir?

İşe birbirimizi dinleyerek ve planlama yaparak başlayabiliriz; bunu başarmanın yolu da aynı dertten muzdarip bireylerle girişimlerin ellerindeki işleri sıraya koymasından, ortak planlama yapmasından geçiyor. Tahir Ün'ün belgesel fotoğrafçılığını merkeze alacak bir inisiyatif oluşturma fikri vardı; 15 Temmuz süreci, toplantılarda alınan mesafeyi sildi, attı. Her kabahati İzmir'e yüklemek de doğru değil; ülke gündemi, her gün bizi bir başka krize savuruyor. Bu yüzden bıkmadan alternatif çözümler geliştirmek, yeni adımlar atmak lâzım. Meselâ, oldum olası izleyici geliştirmekten bahsederiz. 2017'de Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde (AASSM) açtığım kişisel sergiyi yaklaşık dokuz bin kişi gezmiş. İlk başta bahsedilen sayıyla kapıdan giriş yapanlar kast ediliyor sanmıştım. Meğerse sergiye denk gelen müzik festivali katılımı bu mertebeye getirmiş. Merkezin girişindeki boş zeminlerde, alt katlarda başka fotoğrafçıların sergileri olsa kim bilir kaç kişi izleyecek. AASSM'de birçok

galeri var; fotoğraf söyleşileri düzenlemeye müsait salonlar var. Etkiyi büyütecek imkânlarla araçları bütünsel biçimde bir araya getiremiyoruz çünkü herkes kendi gündeminin peşinde koşuyor, benimsemediği bakış açısının, iş yapma biçiminin dışına çıkmaktan çekiniyor.

Gelecek için ne gibi planlarınız var?

Birkaç yıldır sönümlenme yaşıyoruz. Bu sönümlenme, bireysel uğraşlarımızın getirdiği yoğunluktan kaynaklanıyor. KODA'nın kuruluş amaçlarından biri, üyelerine uluslararası arenada görünürlük kazandırmasıydı. Bu amacı gerçekleştirmeyi başardık; Mert AFP, ben Reuters için çalışıyorum. Cevahir ise uluslararası bir sivil toplum örgütünde görev yapıyor. Bireysel işlere koşturmaktan kolektifin geleceğini planlayamıyoruz. Belki de yapıyı sürdürmenin yolu asgari müştereklerde buluşmak kaydıyla kolektifi genişletmekten geçiyor: İzmir'de birçok iletişim fakültesi var, bu fakültelerden her yıl nice yetenekli arkadaş yetişiyor. Zamanında bizi bulup, deneyimlerimizden faydalanmak isteyenler de oldu. Örneğin, deneyimlerimizi paylaşıp, yol yordam gösterip foto muhabirliğinde uzmanlaşmak isteyenlere yardımcı olabiliriz. Sadece Uzak için değil, başka dergiler için de iş üretebiliriz. Fotoğrafçının sorumluluk duygusuyla ürettiği işleri gösterebileceğimiz alanlar yaratabiliriz. Prodüksiyon firmam Karanlık Oda adı altında bir köftecide iş çekmişim, bunun yanına Dünya Göç Örgütü'ne yaptığım işi koyamıyorum. Sergileme alanları çoğalırsa iki işi de hak ettiği şekilde gösterebilirim. KODA, sırf bunları başarmak için devam etmeli; umarım alana dair sorunlara ortak akılla çözüm buluruz ve uluslararası bağlantılarımızı güçlendirecek adımları atabiliriz.



Baha Okar:

“Kaybolmakta olan değerlere dikkat çekebiliyorsak varlığımız işe yarıyor demektir”

EBRU ATİLLA

Seferi Keçi yayın hayatına nasıl, ne zaman, kimlerle başladı?

Tebdili mekân kararı aldığımızda kızımız Pia, bir yaşına gelmemişti. İstanbul'un keşmekeşi içinde ayakta kalmaya çalışırken ona yeterince zaman ayıramayacağımızı düşününce, 2015 yılında Seferihisar'a taşındık. “Kök salacak değiliz ya, tutu-namazsak başka bir yere gideriz” dedik. Neyse ki tutunduk, Seferi Keçi sayesinde biraz olsun kök de saldık.

Mesleğim yayıncılık; İstanbul'da yıllarca dergicilik yaptım. Dolayısıyla süreli yayıncılığın her aşamasına iyi kötü hâkimdim. Seferihisar'da yerel gazete çıkarmaya niyetlenen arkadaşlar tecrübeme istinaden çağrıda bulununca geri durdum çünkü yerel gazetecilik çok zor ve gerilimli bir iş. Diğer yandan Seferihisar'a böyle bir gerilim yaşamaya gelmemiştim. Arkadaşlara işin olurluğunu anlatırken, zihnimde “buradan çok güzel bir kültür yaşam dergisi çıkar” düşüncesi belirdi. Müthiş bir coğrafya; doğal ve tarihsel zenginliğin sınırı yok, dolayısıyla anlatılacak çok şey var. Kaçınılmaz olarak hızla büyüyen bir kent ama öte yandan Türkiye'nin ilk “cittaslow”u*... Dergiye hazırlandığım dönemde Belediye Başkanı Tunç Soyer, kentin tarihsel, kültürel değerlerini ve yerel tarımı korumak, görünür kılmak için büyük çaba sarf ediyordu. Tohum Takas Şenliği, köy festivalleri, Çocuk Belediyesi gibi öncü girişimlerde bulunuyordu. İlçenin aldığı iç göçle oluşan toplumsal çeşitliliğin beraberinde getirdiği gerilimi de görüyordum. “İyi hikâyeler gerilimlerden doğar” diyerek olan biteni aktaracaktım; iyi sunulursa bu hikâyeleri okumak, dinlemek isteyecek bir kitle-



SEFERİ KEÇİ ARŞİVİ

nin olduğuna inanıyordum. Sonuçta o arkadaşlar gazeteyi çıkaramadı ama Seferi Keçi, 2017'de yayın hayatına başladı. İlk birkaç yıl yalnızdım, ufak tefek destekler haricinde her şeye tek başıma koşturdum. Sonra yolum Candemir Basan ile kesişti. Karşıyaka, Bostanlı'daki İro Cafe'yi kapatıp Seferihisar'a yerleşmişti; İsviçre çakısı gibi her işten anlayan bir adamdı. O da oyalanacak bir şeyler arıyordu. Tanıştığımız günden beri birlikte çalışıyoruz. Candemir'in getirdiği hareketlilikle derginin web sitesini yaptık, Youtube kanalımızı açtık ve kısa video röportajlar üretmeye başladık. İzmir'de köy kooperatiflerinin doğuşunu anlatan uzun metrajlı bir belgesel çektik.

Bir süredir Seferi Keçi'nin Seferihisar'ın ötesine nasıl geçebileceğine kafa yoruyoruz. Amacımız, İzmir'in tüm ilçelerine seslenen, dinamik bir taşra yayınına dönüşmek. Bunu başarmak için web sitemizi düzenledik, podcast yayınına baş-

ladık. Bu arada içeriğe katkı koyanlarla beraber bir yayın kolektifine dönüştük. Dergiyi okuyan, seven, benimseyen insanların buluşabileceği bir odağın gereğini hissedince, bünyesinde Türkiye’den çeşitli gıda kooperatiflerinin ürünlerine yer veren Kültürevi’ni açtık. Buradan, İzmir’in ilçelerinde yaşayan okurlarımıza bir çağrı yapmış olayım. İçeriğe katkı yapmak isterlerse lütfen bizimle iletişime geçsinler.

Logonuzun altında yer verdiğiniz “Yaşamı Savunmakta İnattı” mottosuyla neyi kastediyorsunuz? Bu inat neye yönelik?

Yaşamdan nefes alıp vermeyi anlıyorsanız, onu herkes savunuyor ama yaşam var, yaşam var... Meselâ Seferihisar’ın Orhanlı köyü, yüzyıllardan bu yana kadim pratiklere, gelenek ve göreneklere bağlı şekilde yaşıyor. Doğal döngüye tamamen riayet eden bir yaşam düsturunu benimsemiş bu köye kalkıp JES’ler inşa ediyorlar. Ne adına? Daha fazla enerjiye gereksinim duyan, esas motivasyonu kâr etmek olan, mümkün olduğunca tüketimi pompalayan kapitalist bir yaşam biçimi için. Orhanlı köylüsünün yaşamını savunmaktan yanayız ve bunda inatçıyız. İnattı edenlerin sesini duyurmaya, yükseltmeye çalışıyoruz. Böyle örnekleri çoğaltabiliriz; yok olan zanaatlar, yazlık inşaatlara kurban edilen mandalina bahçeleri, endüstriyel tarım ve acımasız gıda sektörü karşısında çöken küçük üreticiler, sağlıklı tehdit altındaki tüketiciler... Seferi Keçi bu mevzide bir tavır alıyor, siyasi ve ekonomik anlamda verilecek mücadelenin kapsamlı olması gerektiğini söylüyor. Öyle büyük misyonların peşinde koşan, hayalperest bir ekip değiliz. Bizzat tanık olduğumuz tahribata dikkat çekebilsek, buna karşı direnç gösterenlere omuz verebilsek, kendi çapımızda bir şeyler başarmış oluruz.

Yapmamış olsaydınız eksik kalacağını düşündüğünüz şeyler var mı?

Oo, neler neler var! Biz tutmasak neredeyse dünya yuvarlanıp kör boşluğa düşer, şarkıda olduğu gibi...

İşin şakası bir yana; biz olmasak dünyada hiçbir şey eksik kalmaz. En fazla kendi eğlencemiz, huzurumuz eksilir. Çok keyif alıyoruz bu işi yapmakta; yepyeni ve kıymetli insanlarla tanışıyoruz, onların daha iyi, adil bir hayat kurmak için neler inşa ettiğine tanık oluyoruz. Farkında olmadıkları başarılarla görünürlük kazandırmaktan mutlu

oluyoruz. Bunu yaparken verilen mücadeleye bir katkımız oluyorsa, dile getirdiğimiz anlatılar başkalarını aldıkları esinle harekete geçiriyorsa, kaybolmakta olan değerlere dikkat çekebiliyorsak varlığımız işe yarıyor, anlam kazanıyor demektir. Ne kadar anlam kazandığına biz değer biçersek ayıp olur. O değeri okurlar değerlendirir.

Yerelde süregiden yayıncılık ve dijital platformlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yerel medya ve yayıncılık camiasıyla sınırlı temasımız var; gidişatı kenardan gözlemliyoruz. Bu gözlemlere dayanarak tespit yapacak olursak, süregiden yayıncılık anlayışının ve yerel dijital platformların kentin gerçek potansiyelini yansıtmadığını söyleyebiliriz çünkü İzmir, İstanbul’un ve Ankara’nın gölgesinde kalmayı çoktan kanıksamış. O yüzden İstanbul ve Ankara’dakine benzer bir gazetecilik geleneği veya derdi yok; bunun sonucunda, yapılan yayıncılık da ulusal düzeyde ilgi ve etki yaratmıyor. Bizce üretilen işlerin, projelerin ulusal hâтта uluslararası çevrelerde etki yaratması için kentin yerel kimliğine daha güçlü şekilde vurgu yapılması lâzım.

Diğer yandan, iktidarın tümüyle kendisine angaje bir medya yaratma yönündeki zorlamalar ana akım medyayla beraber yerel medyayı kötürümleştirdi. Mesele “havuz medyası”ndan veya iktidarın sesine dönüşen yerel medya gruplarından ibaret değil; örneğin dağıtımın tekelleşmesi, kılcal damarlarda varlığını sürdüren küçük ölçekli dergiciliği öldürdü. Oysa medya ve yayıncılık dünyasında nitelik derecesinin en önemli göstergelerinden biri, çeşitlilik ve çok renkliliktir. Bu çeşitliliği ve renkliliği barındıran bir kent olarak İzmir’in mevcut zenginliğini korumaya, yansıtmaya daha fazla önem vermesi gerekiyor. -İ-

seferikeci.org

** Türkçesi “Yavaş Şehir”. Cittaslow, belediyelerin üye olabildiği, merkezi İtalya’da bulunan uluslararası bir birliktir. Birlik, yerinden yönetim ilkeleri çerçevesinde ulusal ağların örgütlenmesiyle genişler. Bir ülkeden harekete üye şehir sayısı üçe çıktığında bu şehirler kendi arasında ağ kurabilir. Hareket, ağa üye olmayı hedefleyen kentleri belli ilkeler ve kriterler doğrultusunda kendi kimliklerine sahip çıkmaya, küreselleşme sonucu ortaya çıkan birbirine benzeşmenin, aynışmanın önüne geçmeye teşvik eder. Yerel değerlerin, yöresel mimarinin ve zanaatların sürdürülmesi, birliğin üye kentler için ortaya koyduğu kriterler vasıtasıyla sağlanır.*

Lütfü Dağtaş:

“İzmir gazetecilik alanında hiç de hak etmediği bir yerde”

MERT ÇAKIR

Gazeteciliğe 1973 yılında Yeni Asır'ın spor servisinde başlayan Dağtaş, Demokrat İzmir başta olmak üzere çeşitli süreli yayınlarla haber ajanslarında muhabir olarak çalışmış; ilk sayısından bugüne dek İzmir LIFE dergisine katkı sunmuş. Ankara'da, Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nde görev yaptığı dönemde TRT için “Ulusal Parklarımız” belgeselini hazırlamış; İzmir'e dönüşünde Ege Bölgesi Sanayi Odası'nda (EBSO) ilkin meslek komiteleri servisinde raportör olarak çalışmış ve ardından, EBSOHABER adlı süreli yayını koordine etmiş. Debagât* konusunda faaliyet gösteren bir şirkette basın ve halkla ilişkiler alanında görev yaparken SEPÇİHABER adlı gazeteyi yayımlayan, “Anadolu'nun Son Karatabakları”, “Anadolu'da Dericilik”, “Pergament ve Anadolu'nun Son Karatabağı”, “İzmir Gazinoları”, “Gözbebeğim Deltam Çiğli” gibi kitaplara imza atan Dağtaş ile yerelde gazetecilik ve araştırmacılık üzerine konuştuk.



Gazetecilik, sektörel yayıncılık ve aktüel yayıncılık alanında duayen isimlerden birisiniz. Yerel medyanın güncel durumunu !!!!!

Çok kültürlü geçmişine referansla, müthiş bir mirasa sahip bu kentin gazetecilik alanında hiç de hak etmediği bir yerde olduğunu düşünüyorum. İzmir, medya ve yayıncılık anlamında İstanbul'un gölgesinde ilerliyor. Oysa gelişen teknolojilerin, çeşitlenen mecraların ve onca iletişim fakültesinin sonucunda bu şehrin ses getiren bir televizyon kanalı, ulusal ölçekte yayımlanan bir gazetesi olmalıydı. İzmirli burjuvazinin yıllardır elinde olanla yetinmesi, kültürel yetersizliği ve ilgisizliği, geri kalmışlığımızda önemli rol oynuyor. Büyük emekle hazırlanan, kentin zengin geçmişini, değerlerini ortaya koyan yayınlara dâhi görünürlük kazandırmayı beceremiyoruz. İzmirli yazarların özverili

çalışmalarıyla ortaya çıkartılan, belgesel nitelik taşıyan kitaplar ne hakkıyla duyurulabiliyor ne de tanıtılıyor. Yerel yönetimler çok başarılı yayınlar üretiyor fakat bu yayınlar İzmirliyle yeterince ulaşmıyor. Konak Belediyesi'nin gazeteci kökenli bürokrat arkadaşlarımızın değerli girişimiyle yayın hayatımıza kazandırdığı KNK dergisi, ne yazık ki iki bin beş yüz adet basılıyor. Böylesine başarılı bir örneğe nüfusu beş milyona dayanmış kentte kim erişebilecek? Böyle olunca her kesimden İzmirlinin kültüre erişimi akamete uğruyor, kentsel aidiyet zayıf kalıyor.

“Nasıl olsa yerel yönetimlerden destek yardım alırız” anlayışına sıkışıp kalması, bağımsız yayıncılığı ve araştırmacılığı öldürmüş. Sergicilik alanında da sıkıntı var. Bu şehirde sergi faaliyetlerine giriştiğimde kendimi hamal gibi görüyorum. Oysa yurt dışında hem birikime hem esere hem serginin hazırlık aşamasına büyük özen gösteriliyor. Sanatçının işi, üretimdir. İzmirli fotoğrafçı dostum Aykut Uslutekin, yıllardır ünlü cazcılarının fotoğrafını çeker. Birikim bağlamında müthiş varsıldır ama arşivi bilgisayarında bekliyor. İzmir'in ana hedeflerinden biri de turizm kenti olmak değil mi? Buyurun bu fotoğrafları uluslararası ölçekte sergileyin, meselâ yurt dışındaki caz festivallerine götürün ve araya kentin tanıtımını serpiştirin. Kim yapacak bunu? Vizyon sahibi olmayan özel sektör mü, onların kafa dengi bürokratlar mı? Hemen herkes günü kurtarmanın peşinde olduğu için bu beklentiler çıkmaz sokaklara mahkûm kalıyor. Resmi kurum ve il yöneticileri kadar burjuva kimliğine dâhi erişememiş, ranttan başka bir şeye kafa yormayan sanayi kuruluşlarımızın yöneticilerini de eleştiriyorum. “Kötü para iyi parayı piyasadan kovar” diyen Gresham Yasası, İzmir için de çalışıyor.

Bugünlerde, değerli dostum Dr. Efdal Sevinçli'nin “İzmir Basın Tarihi” adlı kitabını okuyorum. Kitap, İzmir'in çok kültürlü döneminde nasıl da varsıl, ne

kadar da çeşitli bir yayıncılık geçmişini olduğunu ortaya koyuyor. Peki, nereye gitti bu kültür? İşte bunun nedenini ve sonucunu iyice sorgulamamız gerekiyor. 1950'lerden bu yana yaşanan iç göç, yönetim zafiyeti ve zafiyetlerin yol açtığı altyapı yetersizliği İzmir'i yıl be yıl taşralaştırmış. Kültürün bundan olumsuz olarak etkilenmesi de kaçınılmaz hale gelmiş. “Emekli kenti”, “rehavet kenti” gibi sıfatlar, böyle yapışmış ve yapıştırılmış İzmir'in üzerine. Bütün bunları İzmir'de yetişen genç medyacıların neden ilk fırsatta İstanbul'un yolunu tuttuğunu anlatmak için sıraladım. Bir şehir kendi çocuklarının değerini bilmiyorsa beyin göçü kaçınılmazdır. Müzik veya sinema da bundan azade değildir; sonuçta su akar yatağını bulur, geriye çöl kalır.

Hazırlığı devam eden veya görücüye çıkmayı bekleyen projeleriniz var mı?

Son olarak, özverili kültür insanlarımızın desteğiyle “Yavuthane'de Yaşam Var” adlı fotoğraf projesini hazırladım. Çıtayı yükseltme gereğinden hareketle, yine bağımsız desteklerle hayata geçirmeyi planladığım “Fotoğrafın Caz Saatleri” adlı projemse doksan dokuz kültür insanımızın katkısıyla ortaya çıkacak. Bugüne dek çektiğim fotoğraflardan birer nüsha ilettiğim oyuncular, ressamalar, müzisyenler, karikatürcüler çalışmama dair bir sanatsal değerlendirme yapacak. İlk fırsatta bu çalışmayı sergilemek istiyorum. Bir de “İzmir'in Gülmecesi” adıyla hazırladığım belgesel kitabın yakın vakitte okurla buluşacağını umuyorum. ✚

** deri işleme*

Ümit Kartal:

“Geleceğin medyasına bu karanlık dönemde enseyi karartmayanlar yön verecek”

EBRU ATİLLA



İZGAZETE ARŞİVİ

Can Radyo ve izgazete.net'in ortaklığıyla 9 Eylül 2016'da yayına geçen İzGazete, kentin nabzını tutan habercilik anlayışı ve zengin köşe yazarı kadrosuyla kent gazeteciliğinde önemli bir yer tutuyor. Genel yayın yönetmeni Ümit Kartal ile gazetenin hikâyesini, yayıncılık prensiplerini ve geleceğe bakışını konuştuk.

İzGazete yayın hayatına nasıl, kimlerle başladı?

21 Ocak 2016'da Bornova'nın Ergene Mahallesi'nde otuz metrekairelik bir odada internet sitesi olarak başladı. Hem logosunun rengi hem haber ve makale içeriklerinin “rengi” hem de ismiyle “İzmir'in internet gazetesi” olmak gibi hayali vardı, İzGazete'nin. Kısa süre sonra sitenin yanına aylık yayınlanan İz Dergi'yi ekledik ve grubumuzu haftalık yayımlanan İzGazete, Biz Kitap Yayınları, İz TV ve Biz Ajans ile çeşitlendirdik. Tek kişilik bir girişim olarak yola çıkan İzGazete, dostlarımızın, okurumuzun kimi geçici kimi kalıcı destekleriyle iki yıldan bu yana günlük olarak yayınlanıyor.

Bir mottonuz var mı; yayıncılık ilkeleriniz hangi olgulara dayanıyor?

Başlarda “İzmir'in gazetesi” ve “İzmirli ama yerel değil” gibi mottoları kullanmış olsak da altıncı yılımıza varmışken yerelde yayıncılık yapmanın iyiden iyiye önem kazandığını görüyoruz. Henüz dilediğimiz noktaya varamamış olsak da İzmirli ve yerel olmaya yaptığımız vurguyu güçlendirmek için çaba sarf ediyoruz. İzmir gibi gazete olmayı tam anlamıyla başarısak kentle tanışıklığımız güçlenecek; İzmirli bizi daha çok benimseyecek. Buna inancımız tam.

Yayınlarımızda neyi savunuyorsak onu iç işleyişimizde olduğu gibi hayata geçirmeye dikkat ediyoruz. Örneğin, önceki dönemde asgari ücretin minimum 3100 lira olmasını savunmuştuk. Hükümetin belirlediği rakam bunun altında kalınca maaşları belirlerken önerdiğimiz rakamı esas aldık. Yayınlarımızda sendikalaşmayı savunuyoruz; keza toplu iş

sözleşmesini gazetecilerimizin örgütlendiği Türkiye Gazeteciler Sendikası ile imzaladık. Çocuklara, kadınlara, doğaya, hayvanlara ve ezilenlere dair hassasiyetimizi iç işleyişimize de yansıtıyoruz.

Yapmamış olsaydınız eksik kalacağını düşündüğünüz şeyler var mı?

İddialı cümleler sarf etmekten kaçınırsınız ama sorunuza cevap olarak şu somut örneği verebiliriz: Pandeminin hemen başlarında, “Dayanışmayı Canlandırıyoruz” sloganıyla yedi buçuk saatlik kesintisiz bir yayın yaptık ve kentin kanaat önderlerini, sanatçıları, yerel yöneticileriyle milletvekillerini ağırladık. Bu yayın sayesinde iki milyon lira değerinde yardım paketinin ihtiyaç sahiplerine ulaşmasına vesile olduk. Biz yapmasaydık eksik kalacaktı. Bu vesileyle o yayına emek vermiş herkesi tekrar tebrik ediyorum.

Yerel ve bölgesel yayıncılığın güncel durumu hakkında düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

İzmir ne yazık ki hak ettiği noktada değil; tarihi boyunca yerel gazeteciliğe, yayıncılığa öncülük etmiş bu şehir, potansiyelini ve ağırlığını önemli ölçüde kaybetmiş durumda. Siyasi iktidar, ana akım medyayla birlikte yerel medyayı da perişan etti. İzmir'e ve medyasına hor gözle bakan iktidarın muktedirlik süreci çok uzadı. Ancak bu süreç er ya da geç bitecek. Geleceğin medyasını bu karanlık dönemde enseyi karartmayanlar şekillendirecek ve İzmir, zamanı geldiğinde yerel medyanın yeniden ayağa kalkmasında öncü rolünü üstlenecek. ✚



Bergama'nın Orkestraları (1. Bölüm):

Anadolu Pop ve Kardeşler Orkestrası

SARP KESKİNER – HASAN DEVRİM KINLI FOTOĞRAFLAR SARP KESKİNER – SEBAHATTİN İŞÇEN ARŞİVİ

Teos Kültür Sanat Derneği' olarak, RURITAGE İZ-MİR² projesindeki paydaşlığımız kapsamında Haziran 2021'den bu yana müzikolog Hasan Devrim Kınalı ile Bakırçay Havzası'nın müzikal miras haritasını çıkarıyoruz. Soma – Kınık – Bergama – Dikili – Çandarlı aksında ilerleyen proje, somut olmayan kültürel miras bağlamında, bir asırlık süreç içerisinde etnisiteye, inanca, toplumsal cinsiyete, aidiyete ve yerel hasletlere göre müziğin toplumsal hayatta oynadığı role odaklanıyor. Bunu yaparken yerel ekonomide müziğin yerini, gelenek ve pratiklerin kuşaklar arası sürdürülebilirliğini, havzanın İzmir'in konvansiyonel müzik belleğine katkısını, kültürler arası geçişkenliği sorguluyor. Sözlü tarih çalışmalarının yanı sıra işitsel, görsel ve yazılı dokümantasyona dayanan süreç, ocak ayı sonuna kadar devam edecek; oluşturulan işitsel ve görsel arşivin sonucunda

elde edilecek çıktılar, 2022 ilkbaharında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından dijital bir harita üzerinden kamuya açılacak.

Havzanın barındırdığı müzikal geleneğin bir asırlık kesitini merkeze alan çalışmanın önemli katmanlarından biri, geleneksel müziğin konvansiyonel veya resmi müzikle yerelde nerede, nasıl ve ne şekilde kesiştiğine odaklanıyor. Dolayısıyla bu katman, havzada kurulan bandoların ve onları takip eden orkestraların geleneksel müzik formlarını koruyan aracı toplumların kentli müzik formlarıyla hangi toplumsal koşullarda, ne şekilde ve ölçekte kesiştiğine odaklanmakla kalmıyor; bu kesişimlerin sonucunda yakın tarih boyunca yaşanan değişimi ortaya koymayı hedefliyor. Bu sayıdan itibaren doğrudan tanıklık üzerinden aktaracağımız seri, 1960'lı yılların ortasından itibaren toplu eğlence ve kutlama geleneğinde ilçede

kurulan orkestralara önemli oranda yer açmış Bergama'nın müzikal serencamını kronolojik bir akışla sergilemeyi amaçlıyor.

Serinin ilk konuğu, Anadolu Pop ve Kardeşler Orkestrası'nın saygıdeğer emekçisi Sebahattin İşcen.³ Arasta'daki minicik dükkânında buluştumuz İşcen'den orkestracılıkla başlayan, piyanistlikle devam eden hayat serüvenini dinledik. Mesleği devrettiği oğlu Ersin İşcen de güncel durumu kısaca özetledi. Olduğu gibi aktarıyoruz.



Müziğe, enstrümana merakınız nasıl başladı?

Zor bela bir İspanyol gitar⁴ almıştık; müziğe acayip meraklıydık ama her gün defalarca duvardan indirip baktığımız gitarı akort etmeyi veya çalmayı bilmiyorduk. Kurcalaya kurcalaya tek telden “Kundurama Kum Doldu”yu çalmaya başlayınca, gerisini kimden öğreneceğimizin derdine düştük. Bir gün tarlaya gittiğimizde, “komşunun akrabası gitar çalıyormuş” dediler. Biraderim Nuri ile beraber koşturduk gittik, “bir şey öğretir mi bize” diye. Bir baktık ki çocuk gitarı bırakıyor, takır takır darbuka çalıyor... Öyle bir yetenek! Rica minnet bir iki şey gösterdi gitarda; ondan sonra ufak tefek ilerletmeye başladık. Ardından bütün boş vakitlerimizi bu işe vakfetmeye başladık.

Anadolu Pop grubu ne zaman, kimlerle kuruldu ve nerelerde sahne alıyordunuz?

1968'de birader Nurettin, Muzaffer Özçelik, Hilmi Okurlar ile birlikte kurduk grubu. Tabii, Bergama'da enstrüman alacak yer yok; atladık arabaya, İzmir'in meşhur dükkânı Sinepaç'tan⁵ aletleri aldık geldik. O dönemlerde düğünler, balolar ya Halk Eğitim Merkezi'nde ya Sümerbank Tekstil Fabrikası'nın yemekhanesinde ya da Musevilerden miras kalan Havra'da düzenleniyor; başka sahne yok.

Kimleri dinliyordunuz, repertuvarda hangi şarkılar vardı?

Bizim için bir numara Cem Karaca'ydı; ardından, en çok Barış Manço'dan çalıyorduk ama bir yandan Jimi Hendrix'e, Uriah Heep'e, Led Zeppelin'e kulak veriyorduk. Dinleyicinin beklentisiyle kendi zevkimizi harmanlamaya çalışıyorduk. Beğendiğimiz bir 45'liği alıp icraya bakıyorduk; eğer becerebilecek gibiysek, parçayı defalarca prova edip sahneye hazırlıyorduk.

Sizden önce Çılgınlar vardı, değil mi? Diğer orkestralarla ilişkiniz nasıldı?

Macit Gönülçür'ün liderlik ettiği Çılgınlar bizden eskidir ve ünlüdür. Onlar her alanda mücadele vermiş; grup müziğini daha 60'ların ortasında, bizden önce Bergama'ya getirmiş. Marangoz bulup gitar yaptırmışlar ve sonunda borçlanarak belediyeye bir ses sistemi almışlar. Sistem dediysek cami ampifikatöründen hallice; öyle eko, efekt falan yok... Halk Eğitim Merkezi'nde düğünlerde balolarda düzenli olarak çalıyorlar; program başına tahakkuk eden gelirin yüzde kırkıyla ses sisteminin taksitini ödüyorlar. İzmir'de kimse gencecik çocuklara gruba kefil olmaz o dönemde ama karşılıklı fayda üretiyor bu anlaşma: Belediye kefil olup program başına grubun sırtından para kazanıyor çünkü anlaşma bitince sistemi dışarıya kiraya verecek. Grup da düzenli iş ve prova mekânı kazanıyor; kendi kendini yetiştiriyor. Ayrıca, doğru düzgün aletlerle müzik yapıyorlar, anlatabiliyor muyum? Eh bir de o zamanları düşünün; küçük bir ilçede gençliğin, kızların gözdesisin... O para nasıl ödenecek, dert eden yok tabii...

Gitarla başlamıştım ama Muzaffer Özçelik gelemediğinde bas gitara geçiyordum. Profesyonel anlamda orkestracılığa yani bu işin emekçiliğine 1973-74 gibi İzmir'e yerleştiğimde başladım diyebilirim. Biraderim Nurettin de arımdan gelip liseye başladı ama benden farklı olarak, gelir gelmez ritim gitarı olarak çalacağı bir grup buldu kendine. Onun müziğe yaklaşımı daha derindi; biz piyasaya bakarken, o müziğin ne kadar derinine inebileceğine kafa yoruyordu. Meselâ, daha Bergama'dayken akorları oluşturan notaları kâğıtlara yazıp duvara asıyor, her sabah yüzünü yıkar yıkamaz bu kâğıtlara bakıyordu. O zamanlar müziği öğrenecek kaynak bulmak zor; şimdi internette ne ararsan bulabilirsin. Bizim gençliğimizde armoni öğrenmenin tek yolu, bu



işten anlayan birini bulup ona yanaşmaktı. O ne kadar biliyorsa o kadar öğrenirdin; merakın sebatın yetiyorsa gerisini kendin getirirdin. Hal böyleyken, İkiçeşmelik'teki Kısmet Düğün Salonu'nda düzenli program yapan Orkestra Fulya'ya katılıp solo gitara geçti. Bas gitarcuları işi bırakınca beni çağırdı; *"işim gücüm var, nasıl yapacağım"* falan derken, gittik bir Framus bas aldık Sinanpaşa'dan. Ben de armoniye meraklıyım az buçuk ama daha çok kulaktan. Bergama'dayken Erol Canlı ile iki ses *"Hekimoğlu"* söyledik meselâ. O zamandan boş değiliz yani; yaşlar on yedi, bilemedin on sekiz... Neyse, Fulya işi öyle böyle giderken *"sen çalarken çok geziniyorsun"* dediler ve yerime başka birini çağırdılar. 1974'ün ortalarında Bergama'ya döndükten sonra solo gitara geçtim ve biteviye düğün çalmaya başladık. O zamanlar şimdiki gibi değildi; ritm gitarla solo gitar ayırdı. Öyle bir pozisyonlama vardı. Sonra biraderim Nurettin askere gitti. Gitmeden önce nefeslilere merak sarmıştı; askerde bando'ya kapağı atınca ve bol bol pratik yapma şansı bulunca, alto saksofoncu olarak döndü Bergama'ya. O geldi, ben gittim. Keşan'da askerliğimi yaparken haber aldım ki 1976'da davula diğer kardeşimi alıp Kardeşler grubunu kurmuş. Böyle olunca, döndüğümde çalacağım grubu hazır buldum ve işe birlikte gitmeye başladık. Hem yerli hem yabancı parçalar var repertuvarda. Her yere yetişiyoruz; Ayvalık, Dikili, Soma, Kınık, İzmir... Dikili'de gitarist Özcan'ların çok iyi bir orkestrası vardı o zamanlar ama biz de gidiyorduk o tarafa.



Baktım ki hem dinleyici hem müzik hem beklenti değişmiş. Çalarken sürekli olarak izleyiciyi gözlemliyorum ve görüyorum ki izleyici, yabancı parçalarla bağ kuramıyor. Hele düğündeyse eşlik edebileceği, oynayabileceği havaları duymak istiyor. Birader Nurettin ise saksofonu almış, sıra yabancı parçalara gelince uçuyor gidiyor. Oldum olası öyleydi; hiçbir zaman esnaflığa kapılmadı, çaldığı müziğin kalitesini düşürmeye yanaşmadı ve izleyiciyle uzlaşmadı. Eh; ben de kurnazlık ediyorum, grup yabancı şarkı çalarken bir anda 2/4'lük bir oyun havasına, şarkıya geçiyorum. Grup da mecburen arkamdan geliyor... Zamanla ters düşmeye başladık ve grupları ayırma kararı aldık. Biz işi büyüttük; çift orkestra yaptık. Çift bas gitar, çift davul derken, her şeyi çiftledik.

Bahsettiğiniz koşullar orkestracılık döneminizde iyi kazandığınızı gösteriyor...

Hem de nasıl... Bir hafta düğün çalmadıysak *"neden çalmadık acaba"* diye hayıflanıyoruz. O



zamanlar düğünler cumartesi ve pazar günü oluyor; her yere yetişiyoruz, çift ekip yaptık ya... Bazen bir ekiple hem gündüz hem gece çalışıyoruz, o derece yani. Hele İzmir'deki işlerden acayip alatura⁶ kalıyor. Eve döndük mü alaturayı masaya yığıyoruz ki bir çanta dolusu para... *"Sen yirmilikleri say, sen ellilikleri say"* diye iş bölümü yapıyorum. Atıyorum; o zamanın parasıyla 200 milyona düğünü çalmışız ama 1,5 milyar alatura toplamışız. Öyle dönemlerdi onlar...

Sonra, 80'lerin sonunda orkestracılık bitiyor ve piyanistlik⁷ dönemi başlıyor; değil mi?

80'ler sona ererken hem orkestracılık inişe geçti hem çaldiracak, laftan anlayacak eşlik müzisyeni bulmak zorlaştı. 60'lardan o zamana kadar orkestracılığın bir geleneği, adabı, üslubu vardı ama ülkede birçok şeyle beraber bu da ayağa düşmeye başlamıştı. Bizim iş kolunda çaldığın parçalar arasında anlamlı geçişler yapmak, izleyicinin beklentisini, ruh halini ve gecenin ritmini takip etmek çok önemlidir. Önce gitarcılarla, sonra başçılarla vedalaştım. En sona davulcular kaldı. Düğün sahipleri hâlâ sahnede grup görmek istiyor çünkü öyle alışmış. Grup yoksa sahne boş görünüyor, ona göre. Bir de müzik güçsüz kalır diye korkuyor. Televizyonda Uç Hürel'i izlerken fark ettim ki playback yapıyor

bunlar. Ortada kablo mablo yok! Benim için o günden sonra başçılarla gitarcılar dekora dönüştü. *"Sahne dolu görünsün, grup görüntüsü vereyim"* diye kimi bulduysam alıp gitmeye başladım düğünlere. Kimler geldi gitti o düğünlere benimle birlikte ama davulcular bezdirdi beni. Şarkıyı bitirip başka bir şeye geçeceğim; davulcu ya kontra pedalla uğraşılıyor ya da kendi dalgasına düşmüş, orayı burayı izliyor. Allah'ım yarabbim! Fark etsin, duysun beni diye tuşeye yükleniyorum; bazen de kaş göz edip *"ağır git"* diye uyarıyorum ama kafayı çekmiş, uçuyor. En sonunda, bir gün düğün çalarken *"yok bu böyle olmayacak"* dedim ve ertesi gün gittim; bir Yamaha PS-55 org aldım. 1986 veya 87 olması lâzım. *"Bu işi yalnız yapacağım ve bundan sonra kumanda, kontrol bende olacak"* dedim. Dedim de sahnede grup görmeye alışmış düğün sahiplerine durumu nasıl anlatacağım? Sonunda, Halk Eğitim'deki bir düğünde ortaya org kurdum, perdeleri sağdan soldan azıcık kapattırdım ve sahneyi doldurmak için iki yanıma devasa kabinler koydum. Çalmaya başlamazdan az önce düğün sahibi koşarak yanıma geldi. *"Aman, arkadaşların nerede?"* diye sorunca, *"ben yalnız çalışıyorum"* dedim. *"Nasıl olur"* diye paniğe kapılınca, *"olunca görürsün"* dedim. Neyse o düğünü on numara tamamladım, bir daha da arkama bakmadım.

Havza, düğünlerde 9/8'lik oyun havası arar ama dönemin orglarında bu patern yok. Bu gereksinimi nasıl gideriniz?

Başlarda sıkıntı oldu tabii ama Atak marka ritm kutusu çıkınca durumu toparladık. Sonrasında, teknoloji ilerleyince, PS-55'i satıp disketli modellere geçtim. Etraftaki kimse diskete nasıl ritm yazılacağını bilmiyordu; oturdum, deneye yanıla öğrendim. Önce zilleri yazıyordum, sonra davulu. Akşama bakıyordum, yazdığım ritm oynatıyor mu diye. O sıralarda Çandarlı'da bir gazinoda çalışıyorum; solist hem şantöz hem dansöz. Bak-tım ki yazdığım 9/8'ler gayet güzel oynatıyor!

Bergama'da 60'ların ortasında başlayan orkestracılık mesleği, seyrini gayet güzel betimlediğiniz üzere 80'lerin ortasından itibaren solo piyanistliğe evrilir ve 90'lardan sonra, 2000'lerin ortasına kadar iş kolunun yükünü DJ'ler çekmeye başlıyor. Müzikolog Devrim Kınlı ile havzada yaptığımız görüşmelerde genç kuşak piyanistlerin sizin zamanında grup görüntüsü vermek amacıyla sahnede dekoratif müzisyen istihdam etmenize⁸ benzer şekilde org kılıfının içine sünger koyup işe gittiğine tanık oluyoruz. Zira düğün sahibi ve kuvvetle muhtemel konuklar, o orgu orada, ses sisteminin yanında görmek istiyor. Bu bağlamda asli işlevini kaybeden orgun dekoratif bir objeye, ona komut etmesi beklenen DJ'in ise son beş yıldır ses sistemi kiralayan teknikere dönüştüğünü görüyoruz. Havzada yaşayan her kesimi aynı zeminde eşitleyen en önemli toplumsal ritüellerinden biri olan düğünlerin kitlesel eğlenceye karşılık gelen kısmının böylesine tiyatrolaşması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Düğünler çok parçalanık şimdi... Neden parçalanık? Çünkü bilen bilmeyen eline aleti alıp alan düğüne seyirtiyor. Geçenlerde iki kabin sattım; adam bizim gibi piyanistlik yapıyormuş. Kabinleri eşine almış çünkü işler çoğalmış ve eşini kına gecelerinde lap top'tan DJ'lik yapmaya gönderecekmiş. Dahası var: Bir asırdır kınaya çalan Atmacalı Roman dümbekçi kadınlar bile Bergama'nın meşhur kırık havalalarını yanlarında taşıdıkları ufak amflikatörden, telefondan bluetooth bağlantısıyla seslendiriyor artık. Kaydın üstüne eşlik ediyor mu ve dümbeğini, defin çalmaya devam ediyor mu? Evet ediyor ama kınayı organize edenler, “boşver sen çalma; darbukaya dümbeğe yüklen geç” diyor.

İyi ama madem dümbekçiye veya DJ'e hizmet bedeli ödüyorsa düğün sahibi neden “sen çalma” diyor? Çağırıyor, parasını ödüyor ama çaldırıyor. Bunu anlamak güç...

Üzücü olan da bu zaten... Bakın deminden beri, 60'lardan bu yana gelen bir silsileyi konuşuyoruz ama iş nereye varmış... Yeni nesiller, bildiği tanıdığı havayı veya şarkıyı olduğu gibi cep telefonundan veya lap top'tan duymak istiyor.

Ersin İşcen: DJ, yakın vakte kadar özene bezene düğün listesi yapıp gidiyordu işe ama son birkaç yıldır düğün sahipleriyle konuklar DJ'e telefonu dayıyor; “bağla kabloyu, şunu çal” diyor. Dakikası dolmadan da elle işaret edip sonraki parçaya geçmesini söylüyor. “Arkadaş bu gece sen ne çalacaksın; bize nasıl bir liste hazırladın, söyle bakayım. Hani nerede org?” diye soranlar artık azınlıkta. Sonraki yıllarda bu iş nereye gider dersiniz, bilmiyorum. Biz kaliteli hizmet isteyenler sona erene kadar işimize özenle sahip çıkmaya devam edeceğiz. ✚

¹ facebook.com/teoskultursanatderneği

² ruritage.eu

³ İşcen'i maalesef bu yayın hazırlandığı sırada, 15 Aralık'ta yitirdik.

⁴ naylon telli klasik gitar (e.n.)

⁵ 1981 yılına kadar varlığını sürdüren firmanın ismi ve belleği, aynı yıl İzmir'in önde gelen ses – ışık firması Bor Müzik tarafından satın alınca tarihe karışıyor.

⁶ Düğün salonu, gazino ve taverna benzeri eğlence yerlerinde müzisyenlerin beğeniye ve istek yapılan parçaya göre aldığı bahşiş.

⁷ Bergama'da sadece “piyanist” olarak nitelendirilen, bir zamanlar merkezde aynı sokakta dizili küçücük ofislerinde iş bağlayan piyasa müzisyenlerini biz piyanist – şantör tanımla biliyoruz.

⁸ Bu dönemde kimi Bergamalı orkestralar, maliyeti düşürmek amacıyla grup görüntüsü vermek için müzisyen olmayan arkadaşlarını sahneye koyuyor. Çalışmış gibi yapan bu kişiler, Piyanist Kadir Kurunaz'ın deyimiyle “grupla birlikte gezmekten, yemekten içmekten hoşlanan yakışıklı arkadaşlardan” seçiliyor.

Talat Ulusoy:

“Geçmiş aynı zamanda şahsidir; benimdir, senindir”

İBRAHİM METİN BALTACI FOTOĞRAFLAR TALÂT ULUSOY

Hatırlamalar peşimizi bırakır mı? William Faulkner'a kalsa “geçmiş, asla ölmüş değildir; geçmiş, geçmiş bile değildir.” Ekim ayında İzmirli yayınevi Sakin Kitap'tan “Saklı İzmir Masalları” adlı kitabı yayımlanan Talat Ulusoy ile buluştuk; İzmir'in hatırlaması ve mümkünse yüzleşmesi gerekenleri konuştuk.



Geçmiş - tarih, bellek - hatırlama bağlamında İzmir'i nasıl tanımlıyorsunuz?

Beş yüz yıllık hafızasının önemli kısmı sıfırlanmış ve yüz yıllık geçmişi milliyetçi tarih mühendisliği üzerinden formatlanmış bir şehirde yaşıyoruz. Bu yüzden İzmir'i “hafızasına yüklenenlerle, ilk ve orta öğretimde belletilenlerle yetinen, kafasından şüpheyi kovmuşların şehri” olarak tanımlıyorum. Hem çağdaş bilimin hem sağlıklı bir gelecek inşa etmenin ilk şartı şüphe etmektir, değil mi? Zira bizden başka her yerde tarih, efsanelerden arınmış geçmişin peşine düşen bir bilim dalı olarak görülür. Bizdeyse salt “yerli ve milli” veçheleriyle ele alınır. Bu kasıtlı yaklaşım

da manipülatif mavallarla dolu bir sayfalar yığını oluşturur. Herkesin ifade özgürlüğü kapsamında maval okuma hakkı var elbette ama benim de yurttaş olarak bu şehrin geçmişini oluşturan hakikatlere ulaşma hakkım var. Tarih için söylenemez ama geçmiş, aynı zamanda şahsidir; yani benimdir ve senindir. Geçmişim üstüne söz hakkımı resmi anlatı üreten tarihçilere bırakmam, bırakmam. İzmir insanı, sokağından mahallesinden yola çıkarak derinlikli biçimde geçmişini araştırmalı, ona sahip çıkmalıdır. Yoksa sahte Laik-İslâmcı tahterevallisi söylemleriyle avutulur gider.

“Yüzleşme” ve “hatırlama” kavramlarıyla yakından ilgileniyorsunuz. Bu kavramları niçin önemli buluyorsunuz?

Geçmişle olduğu gibi yüzleşmek, geçmişin hakikatleriyle birlikte kabul etmek ve ele almak, demokratik toplum inşasının birincil şartıdır. Milli ve hamasi söylemlere teslim olduğunuzda demokratik toplum olamıyorsunuz. Demokratik toplum olmanın ikincil şartı, geçmişin bütün baskılardan arınarak araştırmak ve kesintisiz bir hatırlama çabasına girmektir. Hatırlamak bunun için şarttır: Demokrasiziz geçen bir asır boyunca iktidara gelenler, toplumsal hafızayı kendi çıkarına uygun şekilde doldurmaya girişmiştir ve bunu

başarmak için “ak kültür” ve “ak tarih” olarak nitelendirebileceğimiz sayfalar üretmiştir. Dolayısıyla bugüne kadar tarih namına okutulanların -ki tarihten çok psikolojik harekât kalıplarıdır bunlar- beyinlerde ve gönüllerde tahribat yaratmamış olması mümkün değildir. Bu tahribat, hem unutma hastalığından hem hatırlamaktan korkmaktan kaynaklanır. Hatırlamak ve yüzleşmek, demokratik, özgür bir toplumda yaşamak isteyen herkes için elzemdir. Hele İzmir için, doğup büyüdüğüm kent için hatırlama ve yüzleşmenin önemi daha yakıcıdır. Çünkü çok dilli, çok dinli, kültürler zengini özerk bir İzmir vardır, yüz yıl öncesine kadar. Çok dilli yapı bir yana; kendine özgü sekiz bin kelimelik bir dili vardır bu şehrin: “Zmirneika”, yani “İzmirce”. Camilerin sinagoglara ve kiliselere baktığı, ezanla çanın iç içe tınladığı, çeşitli milletlerin birbiriyle kaynaştığı meydanlarıyla Akdeniz’in incisidir, İzmir. Zamanında dünyanın parmakla gösterdiği bu kent yeniden yüzünü Akdeniz’e çevirdiyse derinlerde barındırdığı muazzam mirasa bakmayı bırakmamalıdır. Merkezi yönetimin güdümünde yaşayan bir kentten çok, kendine özgü hasletlerinden haberdar, bunlarla gurur duyan, farklılıklarıyla demokratikleşmiş bir İzmir’i arzuluyorum. Bu arzudan hareketle, “Saklı İzmir Masalları”nı ezberlerden azade bir anlatılar bütünü olarak tanımlıyorum. Anlatmak istediklerimi masallara sarıp ortaya koydum. Açıp okuyanlar ne anlar, ne der bilemem ama kitap, bir başka İzmir’in yeniden mümkün olabileceğini anlatıyor.

Zamanında Saat Kulesi’nde çan asılı olmasını görmezden gelen, anıt yapılarıdaki Osmanlıca yazıları gerici olarak gören, suçu dünyaca tescil edilmiş Talât Paşa’yı kahraman belleyen, toplumsal zenginliğimizi oluşturan savaşa karışmamış Ortodoks İzmirli ve Ermenilerin neden bu topraklardan sürüldüğünü tartışmaktan geri duran bir kent istemiyorum. Hatırlayan İzmir,

biliniz ki güzelliklere ve çoğulculuğa yelken açacaktır. “Farklı Bir İzmir Tarihi var” derken bunu işaret ediyorum. “İzmir’in Doğum Günü” veya kurtuluşu olarak anılan 9 Eylül’de bu kentin mirasını, toplumsal zenginliğini küle çeviren 13-18 Eylül 1922 Büyük İzmir Yangını’nı konuşalım. Konuşalım ki “bir daha asla!” diyebilelim.

Bu isteklerimin gerçekleşeceğine dair çok umutlu olduğumu da belirteyim. Zira yeni jenerasyonlar ve kentin belleğine merak salan kültür aktörleri o çok renkli, çok dilli, çok milletli İzmir’i yüz yıllık geçmişte olmadığı kadar sık gündeme taşıyor. Bu canlanmaya bakınca, yarının “Güzel İzmir”ini görüyorum. ✚





Yine Yeniden:

Yıldız Sineması

YAZI / FOTOĞRAFLAR ÖZGÜR DEMİRCİ – CENKHAN AKSOY

Yazlık bir sinema iken Kazmirci ailesi tarafından satın alınarak kapalı sinemaya dönüştürülen Yıldız Sineması, kentin toplumsal hafızasının tanıdığı olarak varlığını bugüne kadar koruyabilmiş nadir kültür mekânlarından biri. Sinemanın işlevsel anlamda tarihi boyunca yaşadığı dönüşüm, toplumsal ve kentsel değişimle paralel ilerliyor; mekân, esas işlevini kaybettikten sonra uzun yıllar boyunca kapalı spor tesisi olarak hizmet veriyor. Geçtiğimiz yıl İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından kamulaştırılan mekânın geçmişine bu vesileyle yeniden bakalım istedik.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında varıl kesimlerin ika- met ettiği Basmane semtindeki meskenler, her yıl daha çok ziyaretçi çeken İzmir Enternasyonal Fuarı'nın getirdiği hareketliliğin sonucunda orta- ya çıkan konaklama ihtiyacını karşılamak üzere 40'lı yıllarda otellere dönüştürülüyor. Basmane, dışarıdan gelenlerin kente ilk adımını attığı yer; dolayısıyla semt, 50'li yıllardan itibaren ticaretle sosyal hayatın birbiri içinde eridiği bir merkeze dönüşüyor. Sinema salonlarıysa televizyonun yeni yeni yaygınlaştığı 70'li yıllara kadar her kesimden insanın kültür hayatına katılmasına, sosyal hayatta görünür olmasına ve beyaz per- deyle bağ kurmasına olanak tanıyan birleştirici, kaynaştırıcı mekânlar olarak öne çıkıyor.

Mimarisi, bin sekiz yüz kişilik izleyici kapasitesi ve yüksek konforu, 22 Mart 1957 tarihinde açılışı Zeki Müren konseriyle gerçekleştirilen Yıldız Sineması'nı kısa zamanda popüler bir uğrak noktası haline getiriyor. 1953 yılında yazlık Güneş Sineması'nı satın alan Kazmirci Ailesi, önce tes- sin üzerini İtalyan bir mimara kapattırıyor; sonra 1957 yılında, mimar Erdoğan Tözge'ye başvura- rak tadilattan kaynaklanan handikapları ortadan kaldırıyor. Tözge, izleyicinin görüşüne engel olan perde önündeki kolonları yıktırıyor ve mekânın taze havayla buluşmasını sağlayacak şekilde elektrikle çalışan, açılır kapanır – yazlık kışkık bir çatı sistemi geliştiriyor. Bu işlevsellik, teknolojiye kesintisiz olarak yatırım yapan, vizyona yeni giren

yerli filmlerin yanı sıra Amerikan, İtalyan, Fransız ve Alman filmlerini Türkçe dublajla neredeyse dünyayla aynı zamanda gösteren Yıldız Sineması'nı iyice popüler kılıyor. Raj Kapoor'un "Avare" filmi, Türkiye'de ilk defa 3 Ocak 1954 tarihinde bu sinemada gösteriliyor ve son gün ilanında, filmin o güne dek yüz elli bin kişi tarafından izlendiği belirtiliyor. O dönemde bir filmin ilk haftanın ardından gösterimden çekildiği düşünüldüğünde, "Avare"nin aynı sinemada üç hafta boyunca gösterimde kalmasını bir rekor olarak değerlendirmek gerekiyor. Sinema, 60'lı ve 70'li yıllarda gösterdiği "Doktor Jivago", "James Bond", "Pembe Panther", "Barbarella", "Sindbad", "Ben Hur" gibi yapımlarla her kesimden ve yaştan izleyiciyi kendine çekmeye devam ediyor.

Yıldız Sineması, gösterdiği filmlerin haricinde hafızalara kazınan önemli etkinliklere ev sahipliği yapıyor. Tiyatro ve sinema oyuncusu Kemal Dirim'in "Ar Opereti", 1954 tarihli Mualla Mukadder Atakan konseri, Fransız Moulin Rouge revüsünün 1955 tarihli gösterisi, İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrosu Komedi Kısımının temsilleri ve illüzyonist Abra Kadabra'nın gösterileri, ilk akla gelenler. 10 Mart 1955 tarihinde, Türk ve İsveç güreş millî takımlarının müsabakaları da Yıldız Sineması'nda yapılıyor. Gösterimlere eşlik eden bu etkinliklerle toplumun ortak buluşma zamanı yaratmasına vesile olan mekân, kolektif hafızanın oluşumuna güçlü biçimde katkı koyuyor.

1970'li yılların sonlarında yerli sinemaya hâkim olan erotik filmler akımı, ülke genelindeki salonlarda yaşananlara benzer şekilde Yıldız Sineması'nın gösterim politikasını ve izleyici kitlesini baştan sonra değiştirdi. 1988 yılında kapanıyor. 90'lı yıllara gelindiğinde, Türkiye'de yaşanan sosyo-politik dalgalanmalardan İzmir de payını alıyor: İzmir Enternasyonal Fuarı eski anlamını yitiriyor; İzmir'in aldığı iç göçün yoğunlaşmasıyla Basmane'deki otel sayısı gittikçe artıyor ve bu mekânlar, bu kez kente yeni gelen alt gelir gruplarına ve geçici barınak arayanlara hitap etmeye başlıyor. Yaşanan sosyal dönüşüm, bölgenin zaman içerisinde erkek egemen bir yapıya bürünmesine, değişen demografi yüzünden diğer bölgelerde yaşayanlar tarafından öteleştirilmesine, gettolaşmasına sebep oluyor. Bu kırılmanın getirdiği sonuçlara ayak uyduramayan sinema, 90'ların başından 2020'ye dek bölge sakinlerine hizmet veren bir kapalı halı sahaya ve



bilardo salonuna dönüşüyor. Mekânın geçirdiği değişim, önceki kimliğin üzerine eklenen sahte bir karakter imgesi yaratırken bu değişimin izleri, bugün dâhi yerli yerinde görülebiliyor. Sinema perdesi önüne eklenmiş kale direkleri, yaşanan biçimsel tezadı ve yerinden edilmiş işlevleri olduğu gibi ortaya koyuyor.

Geçen yıl tesisi satın alan İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yürüttüğü yedi aylık çalışmanın sonucunda mekâna bitişik Tarihi Bıçakçı Han'da açılan "Loca Memuru Yoksa Lütfen Zili Çalınız – Zaman İçinde Yıldız Sineması" sergisi, bu hafıza mekânının kentin kültür sanat hayatına yeniden katılacağını müjdeledi. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema Bölümü'nden Doç. Dr. Dilek Tunalı ve Öğretim Görevlisi Dr. Zühal Çetin Özkan'ın yanı sıra Yaşar Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü'nden Prof. Dr. Dilek Kaya ile İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Sanat Daire Başkanlığı'nın birlikte kurguladığı sergi, işletmenin tarihi makine parkıyla beraber çok sayıda film afişini, fotoğrafı, belgeyi ve efemerayı izleyiciyle buluşturdu. Sergi alanının tasarımı, kurulumunda ve grafik tasarım aşamasında Darağaç kolektifiyle yapılan paydaşlıksa yerel yönetimle bağımsızlar arasındaki iş birliğine farklı bir perspektif getirdi. Sinemanın cephesine uygulanan, Kara Sakallı Korsan filminin baş aktörünü temsil eden fenerse adeta mazinin canlanmasını sağladı.

Yıldız Sineması, 2022 boyunca devam edecek güçlendirme ve restorasyon çalışmasının sonucunda hak ettiği şekilde kültür hayatımızın önemli odaklarından biri haline gelecek; yeniden çeşitli disiplinlerde kültür sanat organizasyonlarına ev sahipliği yapmaya başlayacak. ➦



Aylak Mutfak

ALİ KEMAL ERTEM FOTOĞRAFLAR AYLAK MUTFAK ARŞİVİ

Müşterek, sürdürülebilir ve eşitlikçi bir gıda ekosisteminin mümkün olup olmadığını araştıran, gıdanın tohumdan sofraya uzanan yolculuğu kapsamında üretim - tüketim döngüsüne dair her detayı mercek altına alacak bir örgütlenme düşüyle yolan çıkan Aylak Mutfak hareketinden Cansu Pelin İşbilen ile konuştuk.

Böyle bir hareketi başlatma fikri nasıl ortaya çıktı?

Başlangıcı, ekip üyelerinin bireysel hikâyelerine dayanıyor. Yemek pişirme, paylaşma üzerinden topluluk oluşturma biçimlerine uzun zamandır ilgi duyuyorum. Mimarlıkla endüstri ürünleri tasarımı arasında gidip gelen yüksek lisans tezimi hazırladığım sırada değişim öğrencisi olarak bulunduğum ülkede yaptığım saha araştırmalarının sonuçlarıyla yaşadığım evde düzenlenen yaratıcı yemek yeme etkinliklerinden çok etkilenmiştim. Bunun üzerine, Türkiye'ye döner dönmez, iki yıl boyunca her pazartesi katılımcıları beraber üretmeye ve tüketmeye davet eden, sosyal medya üzerinden örgütlenen "Açık Akşam Yemeği" serisine giriştim. Yolum, Zeytince Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nde saha çalışmaları üzerine pek çok

deneyim biriktirmiş Akın Erdoğan ile kesişince, birlikte kamusal alana yönelik fikirler geliştirmeye başladık. Bu süreçte İzmir'e geri dönen Gizem İçer ile tanıştık ve ortak meselelerimize farklı bakış açıları getirmek hedefiyle Aylak Mutfak hareketini başlattık. Kamu, özel sektör ve sivil toplumu aynı zeminde buluşturduğumuz kurgu Actors of Urban Change'den² (AoUC) destek alınca, yol haritamızı şekillendirmeye başladık.

Kalabalık bir ekibiniz var; bu ekibi nasıl oluşturdunuz?

Ekip, benim dışımda Akın Erdoğan, Gizem İçer, Fatih Gençkal, Pınar Börü, Emre Yıldız, Hande Zerkin, Bahar Nihal Ersözlü, Ezgi Çatori, İlkay Turhan, Barış Kıyak, Egemen Kızılcan ve Sultan Gökkaya'dan oluşuyor. Oluşturmak zor olmadı çünkü yıllardır eş zamanlı ilerleyen çeşitli projelerde ortaklık yapıyoruz. Birlikte nasıl

çalışabileceğimize, kimin ekibe ne katabileceğine dair birikmiş bir deneyim var.

Aylak Mutfak temelde neye odaklanıyor ve ne tür çalışmalar yapıyor?

İzmir ölçeğinde gıdanın tarladan sofraya uzanan yolculuğuna dair süreçleri çok boyutlu, disiplinler arası bir kurguyla, katılımcı pratiklerle ele alıyoruz. Gıda zincirine dair sorunların ekonomik, sosyal ve çevresel sorunları da tetiklediğinden yola çıkarak, onarıcı ve yenileyici bir sistemin nasıl kurulabileceğine, bu sistemin kurulabilmesi için hangi alanlarda ne tür dönüşümler yaşanması gerektiğine odaklanıyoruz. İlk yılımızı anlamaya, keşfetmeye ayırdık; bu bağlamda müşterek, sürdürülebilir ve eşitlikçi bir yaklaşımın nasıl hayata geçirilebileceğine bakıyoruz.

Projeyi nasıl planladınız ve keşif süreci ne tür etkinliklerden oluşuyordu? Pandeminin getirdiği kısıtlamalar uygulama aşamasına etki etti mi?

Pandeminin ortaya çıkışıyla beraber üç temel bileşeni korumak kaydıyla projenin kurgusunu güncellemek zorunda kaldık. Bu bileşenleri gıda, hareketlilik ve insan olarak tanımlamıştık. Nereden başlayabileceğimizi birlikte bulmak için Kültürpark'ta üç piknik düzenledik ve hâlihazırda etkileşimde olduğumuz aktivistleri, inisiyatifleri bu pikniklere davet ettik. Gıda, topluluk ve çevreyle ilgili meseleleri oyunsu bir yaklaşımla ele aldık; birbirimize sorular sorup tartışmalar gerçekleştirdik. Ardından, AoUC ağıyla gerçekleştirdiğimiz içerik planlama toplantısında projeye temel unsurlar etrafında yeniden şekil verdik. Hedeflerimize ulaşmak adına alternatif senaryolar üzerine çalıştığımız bu toplantının çok faydalı olduğunu söyleyebilirim. Ardından çalışma gruplarını kurduk ve ihtiyaçlara göre ekibi genişlettik. Gıda sistemiyle ilgili müşterek bir dil geliştirmek hedefiyle kelime ve kavramlardan oluşan bir sözlük oluşturduk. Doğaya maliyetini anlayabilmek için İzmir'in müşterek yemekleriyle yaşam döngüsü değerlendirmelerini içeren bir harita hazırladık. Süpermarketten, yerel pazardan ve gıda topluluklarından satın alınan ürünlerin besin değerlerini karşılaştırmak amacıyla gıda dedektifi çalışmasını başlattık. Kadınlarla birlikte gıda üretimi ve tüketimi konusunda örtük bilgiler edindiğimiz, mevsimlik sebze ve meyvelere



odaklanan çevrimiçi toplantılar gerçekleştirdik. Takiben, savunuculuk bazında gıda üretimiyle kentleşme arasındaki ilişkinin çeşitli veçhelerini sergileyen bir belgesel ürettik. Son olarak, ürettiğimiz çıktıları 12 Eylül'de, Originn Co-Working Space'de³ gıda aktörlerinin, aktivistlerin ve inisiyatiflerin katılımıyla sergiledik. Sergi sonunda elde ettiğimiz geri bildirimler, gelecek perspektifimizi şekillendirecek. Actors of Urban Change süreci sona ermek üzere; sonrasında nasıl ve ne yöne doğru yol alabileceğimizi bileşenlerimizle birlikte belirleyeceğiz. ✚

trampkitchen@gmail.com
aylakmutfak.org

¹ zeytince.org

² actorsofurbanchange.org

³ originn.com.tr



Ahmet Naci Yıldız:

“Amatör spor endüstriyelleştikçe ölür”

İBRAHİM METİN BALTACI FOTOĞRAFLAR İBRAHİM METİN BALTACI VE DAMLACIKSPOR ARŞİVİ

İzmir'in tarihi semtlerinden Damlacı'da faaliyet gösteren Damlacıspor'un başkanı Ahmet Naci Yıldız, mahallenin koruma altına alınmasının gereğine işaret ederken amatör spor kulüplerinin sosyal müesseseler olarak toplumsal huzurun tesisinde oynadığı role dikkat çekiyor.

Kulübün geçmişinden ve semtle ilişkisinden bahseder misiniz?

Damlacı Spor Kulübü, 1950 yılında mahalle takımı olarak kuruluyor. Konak'tan Varyant'a çıkarken sol yamaca yerleşmiş, yukarısında şimdiki Eşrefpaşa pazaryerini, yan tarafında Cici Park'ı, aşağısında müzeyi barındıran tarihi bir mahalle burası... Büyük futbolcuların amatör kulüplerden, mahalle takımlarından palazlanıp ulusal çapta ün kazabildiği yıllarda Türkiye'nin “Taçsız Kral” olarak tanıdığı, andığı Metin Oktay'ı 1951'de çıkarmış bir kulüpten bahsediyoruz. Şimdilerde

birinci ve ikinci amatör kümelerde mücadele ediyoruz; U11, U19 kategorisindeki sporcularla çalışıyoruz.

Yetmiş yıllık bir kulüpsünüz, arşiviniz geçmişinizi tam anlamıyla yansıtır mı?

Dokümantasyon ve arşivleme meselesi, amatör kulüplerin genelgeçer sıkıntısı...

Zaman öyle hızlı akıp gidiyor ki maalesef birçok kulüp gibi arşivi toparlamakta sıkıntı çekiyoruz. Meselâ 1979 -1985 döneminde mahallenin gençleriyle müsabakalara çıkan bir hentbol takımımız

olmuş. Kimi dönemler basketbolda varlık göstermişiz ama yönetime dair güncel telaşlar, bu gibi detaylarla ilgilenmeye zaman bırakmıyor. Düünden bugüne kulübün arşivini toplamak için çabalyoruz. Bunun için de fırsat buldukça mahalle sakinlerinden, yaşlılardan, eski sporcularımızdan, yöneticilerimizden yararlanmaya çalışıyoruz.

Konak ile Yeşildere'yi bağlayan bağlantı tünelinin inşası mahalle dokusuna önemli ölçüde zarar verdi; hatta bu zararın yarattığı yıkıma işaret eden protestolar düzenlendi. Şimdiki durum nedir? Mevcut durum kulübün varlığını nasıl etkiliyor?

İnşaatın yol açtığı toprak kayması ve göçük yüzünden mahalle dokusunu kaybetti, büyük yıkım yaşadı. Sakinlerinin önemli kısmı evlerini terk etmek zorunda kaldı. Nüfusumuzun yarısını kaybettik diyebilirim. Her köşesi tarih kokan mahallemiz bu yüzden iyice ıssızlaştı; canlılığını ve belleğini yitirdi. Toprak sahamızı elimizden alıp parka çevirdiler, amatör topçuların çalışabileceği yegâne alanı böylece kaybettik. Sahasızlık ve tesis yoksunluğu bize özgü bir problem değil; diğer mahalle takımları da bu dertlerden muzdarip. Antrenman yapmak için ya Atatürk Stadı'na ya da Yeşilyurt'a gitmek zorundayız. Parkın yanına kondurulan temsili basketbol sahası ve halı saha ile durumu idare etmeye çalışıyoruz. Hadi küçük yaş gruplarını öyle idare ettik diyelim; A takımındaki sporcularımızla oradan oraya taşınıp duruyoruz. Her geliş gidiş bir masraf; üstüne malzeme ve işe giderleri binince baş etmek çok zor oluyor. Kulübe kayıtlı üç yüz altmış sporcu var. Yedi yıldır U11 ve U19 çalıştırıyoruz. Pandemi öncesi yedi ligdeydik. Bu zor şartlara rağmen, 2. Amatör'den 1. Amatör'e çıktık. U14 grubunda Türkiye şampiyonasına katıldık, İzmir birincilikleri aldık. Şimdilerde genç kız futbol takımımızı kurmaya çalışıyoruz ama bu darlıkla nasıl olacak, bilemiyoruz...

Devletten ya da belediyelerden destek alabiliyor musunuz?

Ufak tefek destekler geliyor tabii fakat bunlarla kulübü döndürmek, aynı anda birçok dalda faaliyet göstermek mümkün değil. Yönetimde görevli arkadaşlarımızın, mahallelinin, esnafın katkılarıyla ayakta kalmaya çalışıyoruz. Yaklaşık on yıl önce, Konak'ta faaliyet gösteren yirmi takım bir araya geldik ve Konak Kulüpler Birliği'ni kurduk.



Büyükşehir bu birliğe kimi dönemlerde destek verdi; Konak Belediyesi sekiz yıldır forma ihtiyacımızı karşılıyor, Gençlik Spor Müdürlüğü sınırlı da olsa maddi destek sağlıyor. Dışarıdan bakan bizi sadece spor kulübü olarak görüyor olabilir ama işin sosyal kültürel yönü var. Sporcularımızı sinemaya, tiyatroya, geziye, kampa götürüyoruz. Maddi anlamda durumu iyi olmayan çocuklarımıza kol kanat geriyoruz. Son on yılda bizden yetişen dört çocuğumuz, bugün beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapıyor. Yedi çocuğumuz üniversiteden mezun ettik. Durumu müsait olmayan çocuklarımıza Kentkart temin ediyoruz. Ayakkabı, krampon, günlük kıyafet, eşofman, yağmurluk, çanta alıyoruz... Yüz yirmi faal sporcu olunca bu gibi ihtiyaçları karşılamak büyük bir maddi güç gerektiriyor.

Mahalle, semt düzeyinde tabana paylaştırılması gereken bütçenin belediyelerin spor kulüpleri tarafından kullanılmasına ilişkin tepkilere katılıyor musunuz?

Tabii ki katılıyor; bu eşitsizlik, haksız rekabet yaratmaktan başka bir işe yaramıyor. Benzer imkanlara sahip olmadan aynı ligde mücadele ediyoruz. Belediye kulüplerinin kendine özgü tesisleri, araçları ve namütenahi malzeme imkânı var. Amatör spor endüstriyelleştiğe ölü.

Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu (ASKF), camianızın sorunlarıyla ilgili çözümleri zorlayabiliyor mu, alanda etkin mi?

On yıldır bu kulüpte yöneticilik ve başkanlık yapıyorum; federasyon yönetiminde de görev aldım. Hatta Ankara'da konfederasyon delegeliği yaptım. Bu konuda yeterince donanımım var; o yüzden sorunuza rahatlıkla, detaylıca cevap verebilirim: ASKF İzmir'in spor bağlamında en büyük sivil toplum kuruluşu değil midir? Düşünün ki üç yüze yakın amatör spor kulübü var.



Her birinde en az yüz sporcu olsa, annesi babası dayısı halası kardeşi diye düşünürseniz her kulüp en az beş yüz kişiyle ilişkili demektir. Buna göre federasyon, bu kentte yüz yirmi bin kişiye karşı sorumludur, öyle değil mi? Bu da otuz bin aile eder... Niye pasif kalıyor? Tesis, hizmet binası, saha yapılırken bizim de bir çift sözümüz olmalıydı. Valiliğimiz, Gençlik Spor İl Müdürlüğümüz, Büyükşehir Belediyemiz, belediyemizin Spor Daire Başkanlığı elbette varlık gösteriyor fakat sahadakiler, alandakiler olarak bu gibi kurumlar da yeterince temsil bulamıyoruz. Etkili olamadığımızı düşünüyorum.

Amatör spor kulüplerini sadece spor kulübü olarak görmemek lâzım... Bu kurumlar aynı zamanda mahallenin, semtin belleğini taşıyor; toplumsal barış ve huzurun tesisinde rol oynuyor. Çocuklarımızı, gençlerimizi kötü alışkanlıklardan, uyuşturucudan, alkolden korumak kollamak için ne bütçeler harcıyor devlet; değil mi? Oysa amatör spor kulüpleri, yeri geliyor o çocuğa gence annelik, babalık, ağabeylik, ablalık yapıyor. Dilerim ki meseleye bu yönden de bakan olur ve karar alıcılar koşulları iyileştirmek için hızlıca adım atar. ✚

Yusuf Bayar:

“Sorunları çözmek için atılacak eş zamanlı adımlar amatör spora katılımı katlar”

İBRAHİM METİN BALTACI FOTOĞRAFLAR ATILASPOR – YUSUF BAYAR ARŞİVİ

Mahalle ve semt düzeyinde sporcu yetiştiren amatör takımlar, uzun yıllardır benzer sorunlarla boğuşuyor. İzmir’e sayısız sporcu yetiştirmiş Atillaspor’un yöneticisi Yusuf Bayar’dan sorunlara yönelik çözümlere dair görüş aldık.



Atillaspor Kulübü ne zaman kuruldu; hangi branşlarda faaliyet gösteriyor?

Kulübümüz, 1950 yılında mahallenin gençleri tarafından kuruluyor. Geçenlerde kaybettiğimiz Dr. Saadettin Yağdırın’ın kulübe çok emeği geçmiştir. Renklerimiz mavi- beyaz çünkü İzmirspor’un lokal takımı hüviyetindeyiz. Tipik bir altyapı kulübüyüz; camia takımıyız. Üyelerimizin mütevazı destekleriyle varlığımızı sürdürmeye çalışıyoruz. Altyapıya verdiğimiz önem sayesinde, uzun yıllar boyunca şehrimizin adını değişik kategorilerde Türkiye finallerine taşıdık, birçok başarıya imza attık. Halen, yüz seksen lisanslı sporcumuzla, dokuz ayrı takımla liglerde mücadele veriyoruz. Liglerdeki varlığını kurulduğu günden bu yana sürdürebilmiş ender takımlardan biriyiz.

Futbol, basketbol ve atletizm branşlarında faaliyet göstermekle beraber, voleybola özel önem atfediyoruz. Altyapıdan yetiştirdiğimiz sporcu-

lardan kurulu dört kız takımıyla bu dalda önemli başarılarla imza atıyoruz. Pandemi öncesinde İzmir ikinciliğini yakaladığımız bu branşta yetmiş yakın lisanslı sporcumuz var. Mahallemizle özdeşleşmiş sahamızın haksız şekilde elimizden alınmasına kadar sürekli kupa toplayan bir takımdık. Futbolda olduğu gibi voleybolda da tesis sorunu yaşıyoruz.

Tesis yokluğu amatör kulüplerin ortak sorunu... İzmir’deki amatörler başka hangi sorunlarla yüz yüze?

İzmir’deki, hatta bence tüm Türkiye’deki amatör kulüplerin birincil sorunu, federasyonların ve yerel yönetimlerin çözüm odaklı düşünemiyor oluşu. Özellikle metropollerde bu sorun ayyuka çıkıyor; gençlerin kendi mahallesinde spora yönelmesini sağlayacak açık ve kapalı tesislere dair yetersizlik on yıllardır gündemden düşmüyor fakat bu sorun, her nasılsa bir türlü kalıcı şekilde çözüme ulaştırılamıyor. Bir diğer kronik sorun, belediye spor kulüpleri... Bu kulüpler, kentlerde spora ve gençlere ayrılan bütçenin aslan payını alıyor. Bu handikap, hem takımlar arasında haksız rekabete yol açıyor hem de mahalle ve semt düzeyinde yüzlerce genç sporcunun imkânlarla ulaşmasına engel oluyor. Tabana yayılması gereken kamu bütçesi, maalesef eşitçe paylaştırılmıyor. Dolayısıyla bizim gibi lokal kulüpler, başara bileceği işlerin ancak beşte birini becerebiliyor. Oysa mahalle takımlarını kalıcı şekilde desteklemek, gençleri uyuşturucudan, hırsızlıktan, başı-



boşluktan, obeziteden, çeteleşmeden kurtarmak için en kolay ve akılcı çözümdür. Kurumların, federasyonların, belediyelerin bunu görmesi gerekir. Dört buçuk milyonluk İzmir'de tüm branşlarda lisanslı sporcu sayısı ancak yüz otuz iki bin civarındaysa, aktif sporcu sayısı otuz iki bini anca aşılıyorsa kenti yönetenlerle gençler için sosyal projeler geliştirenler bir durup düşünmeli. Malzeme imkânı ve kullanılabilir nitelikte tesis, hem profesyonel sporcu kalitesini hem ülke sporunu yükseltecektir. Amatör spor kulüpleri, altyapı yoksunluğu çeken profesyonel spor kulüplerinin can damarıdır. Örneğin Atillaspor, Altay'ın şimdiki kulüp başkanı Özgür Ekmekçioglu ve kardeşi Barış Ekmekçioglu'nun kulübümüzde başkanlık yaptığı dönemlerde önemli başarılarla imza atmıştır. Özellikle Özgür başkan, amatör spor kulüplerinin sorunlarını çok iyi bilir.

Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu (ASKF), camianın kronik sorunlarına çözüm getirebiliyor mu?

Yıllar boyunca biriken sorunlar öylesine büyüdü ki ASKF bunların altından kalkamıyor. Bu yüzden federasyon, etkileşime girdiği kitlenin hacmi itibarıyla İzmir'in önde gelen sivil toplum kuruluşlarından biri olmasına rağmen sorunları gündemden uzak tutmaya bakıyor. Yarattığı boşluğu doldurmak da ilçelerde kurulan amatör futbol

birliklerine kalıyor. Kısır çekişmelerin arasında kaybolup gidiyoruz. Oysa kentler, özellikle yoksul bölgelerdeki amatör kulüpleri destekleyerek kronik sorunlara pratik, ekonomik ve kalıcı çözümler üretebilir. Her şeyden önce devletin ve belediyelerin gençlere, amatör spor kulüplerine bakışını değiştirmesi, amatörlerin hak ve sorumluluklarını tanımlayan yasaları iyileştirmesi veya eksikse çıkartması lâzım. Belediyeler, gençlere ve spora ayırdıkları bütçeyi kendi kulüplerini yaşatmak, güçlendirmek için kullanmak yerine semt ve mahalle takımlarına harcamalı. Açık ve kapalı çok sayıda spor alanına ihtiyaç var; bu alanda acil ihtiyaçlı bölgeler tespit edilerek yatırımlara öncelik tanınmalı. Amatör kulüplere hoca temini konusunda finansal destek sağlanmalı; lisanslı sporcuların toplu taşımadan ve kültürel etkinliklerden ücretsiz veya indirimli şekilde faydalanması için adım atılmalı. Bu adımlar eş zamanlı atıldığında, katılım sayısı en az üçe katlanır kanaatindeyim.



Gürsel Kıbrıslı:

“Adaletsizlik ve eşitsizlik amatör ruhu öldürüyor”

İBRAHİM METİN BALTACI FOTOĞRAFLAR ŞİRİNYER SPOR KULÜBÜ ARŞİVİ

“İzmir’de amatör sporun hal-i pürmelali nicedir” diyerek düştüğümüz yolda, Atillaspor’un ardından Şirinyerspor’a konuk olduk. Endüstriyel sporun sonuna kadar faydalanmaya baktığı amatörlerin arka bahçesindeki güncel durumu kulüp başkanı Gürsel Kıbrıslı’dan dinledik.

Şirinyerspor Kulübü ile ilgili bilgi alabilir miyiz?

Kulübümüz 1957 yılında kurulmuş, tes-cillenmiş; yani yaklaşık altmış beş yıldır gençliğe hizmet ediyoruz. Her kulübe nasip olmayacak, beş yüz metrekairelik binamız jimnastik salonlarından, yön-etim, eğitim, soyunma odalarından ve malzeme depomuzdan oluşuyor.

Ana branşımız futbol; bununla beraber jimnastik, voleybol, basketbol takımları-mız ve briç kulübümüz var. Bu takımlar Türkiye şampiyonalarında ikinci, üçüncü geliyor. Ligler İkinci Amatör Lig, Birinci Amatör Lig, Süper Amatör Lig, Bölgesel Amatör Lig şeklinde diziliyor; biz Süper Amatör Lig’de mücadele ediyoruz. Bu lige devam eden yaklaşık iki yüz lisanslı sporcumuz, üç yüze yakın jimnastik öğrencimiz var. Futbol okulumuzda yak-laşık iki yüz elli öğrenci eğitim görüyor. Ezcümle; sporcularımızın ailelerini de dâhil edersek, üç bin beş yüz kişilik büyük bir camia’yız ve camiamızın büyüklüğüyle gurur duyuyoruz. Yönetim olarak tek di-leğimiz, bu büyük camiaya faydalı olmak, hakkıyla hizmet vermek.

Mazimizde çok önemli başarılar var. Milli takıma, Süper Lig’e futbolcu vermiş bir takımız. Kurulduğumuz günden bu yana sportif faaliyetlerle birlikte semtin kültü-rel hayatına katkı koyuyoruz. Temel hede-fimiz, sportmen, sağlıklı, sosyal anlamda sorumlu çocuklar yetiştirmek.



İzmir’de amatör sporun öncelikli sorunu nedir?

Açık ve kapalı alanların eksikliği, birinci sırada geliyor. İstikrarlı bir yönetimimiz var; bu işe gönülden soyunmuş ağabeyle-rimiz, kardeşlerimiz elinden geleni yapı-yor fakat antrenman yapacak yer bulmak büyük sıkıntı. Tesis yeterli değilse başarı elde etmek zor. Keşke İl Spor Müdürlüğü-müz ya da İzmir Büyükşehir Belediyemiz İzmir’de gereken kriterleri karşılamış amatör kulüplere birer saha temin etse, 12 – 19 yaş aralığındaki çocuklarımızla kısıtlama olmadan çalışabilsek... İnanın o çocuklar bu imkânı bulsa hem takımların hem liglerin kalitesi tavan yapar. Bence Türk sporunun en büyük sorunu, amatör kulüplere yeterince önem verilmemesi, imkânların sürekli kısılmasıdır. Oğlumun aktardığına göre Almanya’da seksen, yüz



hanelik bir yerleşim biriminde bile nizami ölçülere sahip dört futbol sahası var. Bir de Şirinyer'i düşünün: Nüfusu yarım milyonu aşmış Buca'da hepi topu iki stad var ve bu stadlar amatör kulüplere ancak birkaç saatliğine tahsis ediliyor. Birkaç saatle olacak iş mi bunlar? Hangi takımı-nızı çalıştıracaksınız? Ekonomik sorunlar ayrı bir bahsin konusu zaten...

Deplasmanlı ligde oynuyorsunuz; yeri geliyor Ödemiş'e, Tire'ye gidiyorsunuz, değil mi? Bu masraflar nasıl karşılanıyor? Camiaı ayakta tutmak zor olsa gerek...

Yönetim ve camia giderleri karşılamak için elini taşın altına koyuyor ama taşıma suyla bu değirmen zor dönüyor. Belediye'den, İl Spor Müdürlüğü'nden aldığımız destek çok yetersiz kalıyor. Her amatör kulüp gibi Şirinyerspor da sadece spor faaliyeti yapmıyor; annenin babanın yetemediği yere biz koşuyoruz çünkü bir aile gibi hareket etmek zorundayız. Öğrenci sporcularımız var; ihtiyaç halinde yanlarında oluyoruz, az buçuk harçlık veriyoruz. Bu çocukları küstürmemek, kaybetmemek zorundayız. Toplumun

huzur içinde birlikte var olmasının temel koşulu dayanışmadır, öyle değil mi? Dolayısıyla hem belediyelerin hem devletin amatör spor kulüplerinin sosyal dengeyi sağlamada üstlendiği işlevleri görmesi, oynadığı role değer vermesi lâzım.

Amatör spor camiasında belediye kulüplerinin bütçeden aldığı pay sık sık konu ediliyor. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Belediye takımları meclisten kararı çıkartıp yüksek ücretle iyi oyuncuları topluyor. Çok ciddi bütçelerden faydalanıyorlar. Bu adaletsizlik ve eşitsizlik de amatör ruhu öldürüyor, zira endüstriyel bir yapıyla mücadele etmek zorunda bırakılıyor. Gerek altyapı gerekse sağlanan imkânlar anlamında bu kulüplerle rekabet edemiyoruz, nasıl edeceğiz? Ezdiğimiz zamanlar oluyor, çocukların morali bozuluyor. Aslında belediye takımlarına takılmanın da ötesine geçip şu soruyu sormak gerekiyor: Neden İzmirli firmalar, özel sektör bize destek olmuyor? Buna neyin engel olduğunu arayıp bulmamız lâzım. Belki kendimizi gerektiği şekilde ifade edemiyoruz veya yeterince görünür kılamıyoruz. İsrarla bu işin peşinden koşmak şart; zira kanuni düzenlemeler, özel sektöre sponsor olmaları halinde çeşitli vergi muafiyetleri tanıyor. Nedense pek isteksizler... Transfer harcamalarımız, sportif malzemelerin temini, ulaşım masrafları, çalıştırıcı maaşları, sporcuların ufak tefek ihtiyaçları sponsorlukla çözülebilir diye düşünüyorum. Sporcuların öğünlerinin karşılanması veya Kentkart için ayda belirli miktarda destek sağlanması bile fark yaratır. "Özel sektörden destek almak için gönülleri fethetmemiz lâzım herhâlde" diyelim... Öyle görünüyor... ✚



